

m: agazin

LJETO 2022.
BROJ 33
IZDANJE ZA BiH
BESPLATAN PRIMJERAK

TEMA
BROJA
Ko je za
Tiramisu?

TALENTI
Pobjednice
Đurđevdanskog
festivala

SVJETSKI
DOGAĐAJ
Augmented
World Expo 2022

SAMSUNG

Slika je simulirana. S Pen olovka dolazi samo uz Galaxy S22 Ultra.

Galaxy S22 Series

Već od 9,67 KM mjesečno u Premium tarifi

m:tel

IMATE PRIJATELJE

03

8 STRANE ZA EKRANE

Raznovrsne i aktuelne serije u m:tel IPTV videotekama

13 ZVIJEZDA PONUDE

Xiaomi Redmi Note 11

19 DNEVNIK PRIJATELJSTVA

Bezbjednost u saobraćaju

POSLOVNI SVIJET

33

42 SVJETSKI DOGAĐAJ

Augmented World Expo 2022

47 BRENDovi KOJIMA VJERUJEMO

Moćan, lijep i pristupačan - Samsung Galaxy A53

52 TESTIRAMO

Huawei Nova 9 SE

S DRUGE STRANE

72

62 U DOBROM DRUŠTVU

Maša i Bojan Maksimović, sestra i brat u svijetu šaha

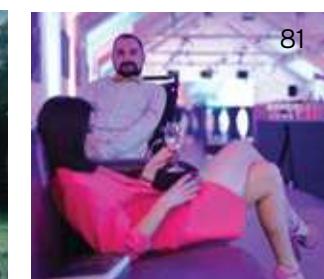
77 U ROMINGU

Koliko interneta "ponijeti" u zemlje rominga

81 INTERVJU MOBILnim

Aleksandra Škrbić i Nenad Bosnić

m:agazin

Pravo osvježenje je pred vama!

Neka novi, 33. broj m:agazina bude vaš izbor za odmor na plaži, negdje u debelom hladu, tokom jutarnje kafe ili večernjeg predaha uz hladnu lubenicu. Slobodno ga podijelite s prijateljima, komšijama, poznanicima... svima koje volite i kojima želite samo dobro.

A evo i zašto...

Ko još može odoljeti nečemu tako slasnom kao što je tiramisu?! Ovaj put govorimo o Androidu 13, ali donosimo i recept za brzu i jednostavnu pripremu tiramisua, kolača po kojem je ovaj operativni sistem nazvan. Uživajte u čitanju i slasnim zalogajima!

Tu su, između ostalih, i priče o tetovažama koje bi mogle imati funkcije kao pametni telefoni, Star Ward tehnologijama koje su danas zastupljene u svakodnevnom životu, kao i prijedlozi koji telefon izabrati shodno tome kakve fotografije najradije pravite.

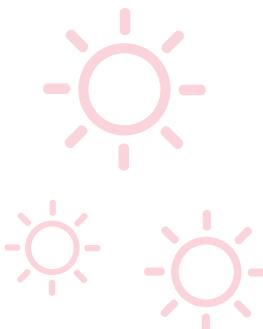
Donosimo i razgovore sa mlađim i talentovanim mlađim umjetnicama Janjom Bijelić i Vesnom Majstorović, ali i intervju sa Mašom i Bojanom Maksimović, sestrom i bratom u svijetu šaha.

Otkrivamo i sve važne detalje u vezi sa putovanjima na neke od omiljenih destinacija u našem komšiluku, ali i još dalje, te koliko neta možete „spakovati i ponijeti“ sa sobom i kako ga aktivirati.

I ne zaboravite - ležati ponekad na travi ispod drveća na ljetnom danu, slušajući žubor vode ili gledajući kako oblaci plove nebom se ni u kom slučaju ne može smatrati gubitkom vremena, kako je svojevremeno zabilježio Džon Lubok.

E, pa ovog ljeta vam želimo što više ovakvog „gubitka vremena“ i da što spremniji dočekate nadolazeću jesen i novi broj vašeg i našeg m:agazina!

m:tim

IMPRESUM

LJETO 2022.
BROJ 33
IZDANJE ZA BiH
BESPLATAN PRIMJERAK

IZDAVAČ: Mtel a.d. Banjaluka

ZА IZDAVAČА: generalni direktor dr Jelena Trivan, izvršni direktor za marketing i prodaju Milosav Parezanović

m:agazin TIM: Željka Milinović, Tanja Jurić, Sandra Stanić, Jelena Maksimović, Predrag Laketa, Darko Bajić, Vesna Rodić, Milica Kondić, Vlatka Repac

U OVOM BROJU ZА m:agazin PIŠУ: Jelena Pralica, Blaženka Cuca, Milica Lojić, Željko Svitlica, Nenad Bosnić, Jelena Maksimović, Sandra Stanić, Tanja Jurić, Milica Kondić, Aleksandra Šobić, Mirela H. Mustafić, Tijana Tegeltija, Danijela Marinković Orlić, Predrag Laketa, Darko Bajić, Srđan Bjelić, Milovan Tatić

LEKTOR: Saša Ćetojević

DIZAJN: Andrea Bojanić / Aquarius

PРЕЛОМ I ПРИПРЕМА: Andrea Bojanić / Aquarius

KОРИКА: Andrea Bojanić i Marina Todorović / Aquarius

FOTOGRAFIЈE: Shutterstock

ADRESA REDAKCIЈE: Vuka Karadžića 2, 78 000 Banjaluka // **TELEFON:** 051/240-875, 240-250 // **FAX:** 051/216-110

E-MAIL: magazin@mtel.ba // **WEB:** mtel.ba

ŠTAMPA: Compex d.o.o, Braće Pišteljića 1, 78 000 Banjaluka

TIRAŽ: 3.000

IZLAZI KVARTALNO

m:agazin

m:

IMATE PRIJATELJE

OnePlus
Nord N10 5G

Be like...whoa.

m:tel

NUDIMO VAM

UŽIVAJTE U ODMORU UZ NAJBOLJE PJESME LJETA!

UZ DEEZER APLIKACIJU MJESEC DANA POTPUNO BESPLATNO

PRIPREMILA: MIRELA H. MUSTAFIĆ

Ukoliko nekim slučajem još nemate nalog na Deezer aplikaciji, pravo je vrijeme da ga napravite!

Deezer je jedan od najpopularnijih svjetskih muzičkih i striming servisa putem kojeg možete slušati vašu omiljenu muziku čak i oflajn. Ova aplikacija vam nudi preporučene plejliste najpopularnijih izvođača prema vašoj lokaciji, a uz algoritme će automatski reprodukovati i birati pjesme na osnovu slušanja vaših prethodnih pjesama, odnosno autora.

Da bi muzičko iskustvo bilo potpuno, m:tel vam svaki mjesec poklanja 10 GB interneta za gotovo neograničeno uživanje u čak 90 miliona pjesama.

Ovog ljeta uronite u najpopularnije pjesme sezone, prenesite ih na bilo koje mjesto i uživajte!

U nastavku preporučujemo Deezer top 10 listu ljetnih pjesama:

1. Lizzo - „About Damn Time“
2. Ed Sheeran - „2step“ (feat. Lil Baby)
3. Camila Cabello - „Bam Bam“ (feat. Ed Sheeran)
4. Ofenbach - „4U“
5. Nathan Dawe & Ella Henderson - „21 reasons“
6. Tiësto & Ava Max - „The Motto“
7. Burna Boy - „Last Last“
8. David Guetta & Becky Hill & Ella Henderson - „Crazy What Love Can Do“
9. Murda Beatz - „NO MÁS“ (feat. Quavo, J Balvin, Anitta & Pharrell)
10. Diplo & Miguel - „Don't Forget My Love“

MOBILNA

NUDIMO VAM

POKLONI NET - NOVA M:TEL TARIFNA OPCIJA

MOBILNI INTERNET KAO POKLON

POKLONI NET!

Pozovi*100#

PIŠE: DARKO BAJIĆ

*Želite nekome poslati paket brzog
mobilnog interneta?*

Kao prepaid ili postpaid korisnik usluga m:tel mobilne telefonije iskoristite novu tarifnu opciju **Pokloni NET** po cijeni od 10 KM i pošaljite 5 GB mobilnog interneta drugom m:tel prepaid ili postpaid korisniku. Mobilni internet koji pošaljete može se iskoristiti u roku od 15 dana u m:tel mreži, kao i u romingu u regionu Zapadnog Balkana.

Kupovinu tarifne opcije **Pokloni NET** možete izvršiti putem SMS-a, bez novčane naknade, slanjem ključne riječi na kratki broj 065/1112, a koja se sastoji od naznačene numeracije korisničkog broja za koji se kupuje tarifna opcija Pokloni NET.

Mogućnost kupovine ove tarifne opcije za m:tel prepaid korisnike je neograničena, a postpaid korisnici u toku jednog obračunskog perioda to mogu učiniti do četiri puta.

m:agazin

PIŠE: JELENA MAKSIMOVIĆ

Najpovoljniji TV paketi u BiH uz promo ponudu od 50% popusta na pretplatu čak godinu dana

m:SAT paketi pružiće vam jedinstveno zadovoljstvo da po odličnim uslovima i najpovoljnijim cijenama uživate u najboljem TV sadržaju, kućnom internetu, fiksnoj i mobilnoj telefoniji bilo gdje u BiH.

Za ovu m:tel uslugu ne postoje geografska ograničenja, možete je imati na bilo kojoj lokaciji u BiH i uživati u jedinstvenom iskustvu.

U odličnoj ljetnoj promo ponudi možete iskoristiti i sjajnu dodatnu pogodnost, 50% popusta na cijenu mjesecne preplate odabranog paketa godinu dana.

Na vama je samo da odaberete da li želite m:SAT u paketu sa internetom, fiksnom i mobilnom telefonijom ili samostalno.

Oprema i montaža satelitske TV antene koštaće vas svega **0,99 KM.**

Pozovite 0800 50 905 ili posjetite **www.mtel.ba** za više informacija.

Kako odabrati svoj m:SAT paket?

*Ukoliko živite na području BiH u kojem nema tehničkih uslova za m:tel IPTV, za vas je idealno rješenje **m:SAT** usluga. Riječ je o satelitskoj televiziji koju možete uzeti u paketima sa internetom, fiksnom i mobilnom telefonijom, ali i samostalno. Recimo, ukoliko tražite savršeno rješenje za vikendicu, onda je naša preporuka paket satelitske televizije sa mobilnom telefonijom*

(m:SAT + MOB) ili **m:SAT tv** uz koji ćete uživati uz najbolje sportske, filmske i zabavne TV sadržaje. Tražite li najbolje rješenje za roditelje koji žive na selu, preporučujemo vam kombinaciju satelitske televizije i fiksne telefonije **(m:SAT + TEL)**. Naravno, satelitska televizija može da se spoji i sa internetom za sve one kojima je potrebna internet veza **(m:SAT + NET)**. To je prednost ukoliko bakama i dekama dolaze unuci, ukoliko provodite ljetno na vikendici, ukoliko odlučite da radite sa vikendice ili jednostavno želite da pređete u „Pobjednički tim“ i od sada koristite m:SAT uslugu sa najboljim sportskim i svim ostalim vrhunskim sa držajima i TV kanalima.

STRANE ZA EKRANE

RAZNOVRSNE I AKTUELNE SERIJE U M:TEL IPTV VIDEOTEKAMA

PRIPREMIO: PREDRAG LAKETA

U nekoj od m:tel IPTV videoteka možete da pronađete najpopularnije serije po vašem izboru. U okviru SUPERSTAR videoteka izdvajamo:

SUPERSTAR TV **KLAN**

Druga sezona serije „Klan“ prati dalji uspon mafijaškog klana na čijem čelu su Šok i Paša, glavni junaci prve sezone.

Oni napreduju u kriminalnoj hijerarhiji i uspostavljanju novog poslovnog modela - otimanju bogataša - koji je novi izvor zarade za klan, ali i za njihove nadređene iz redova komandosa i DB-a, kao i za Bubona, čovjeka koji ih je i otkrio. Motivisani novcem i prestižom, Šok i Paša postepeno usavršavaju svoj novi poslovni model, u čemu im, silom ili milom, pomažu njihovi saučesnici iz policije, zdravstva, politike i drugi,

namjerni i slučajni jataci, kao i članovi njihovih porodica.

ULOGE TUMAČE:

Aleksandar Dimitrijević, Nedim Nezirović, Vladimir Kovačević, Nenad Popović, Mladen Sovilj, Ivan Zarić, Stojan Đorđević, Sava Stojanović, Uroš Jovčić, Miloš Tanasković, Miloš Petrović Trojpec, Dejan Karlečik, Feđa Štukan, Andela Popović, Milena Božić, Ljubinka Klarić...

SUPERSTAR TV **AVIONDŽIJE**

Neka stara ekipa kabinskog osoblja se vraća, ali dobija i novo glumačko pojačanje. U novim zapletima uspješne serije „Aviondžije“

očekuju nas potpuno drugačije i nove okolnosti za stare likove, ali isto tako i nove avanture sa glumačkim pojačanjem.

Ne samo da će se neki rastati, neki biti zajedno, neki možda ponovo zajedno, nego ćemo ispratiti i razvoj likova i dinamiku različitih međusobnih odnosa. Očekujte puno smijeha, posadu kakvu do sada niste imali priliku da vidite, toliko uzbudljivu i

drugačiju da ćete poželjeti da letite s njima i u realnosti. Kako izgleda kada žena pilotkinja vozi avion? Šta se dešava sa muškarcem koji ne može da preboli rastanak? Kako se snalazi stjuard koji, pored regularnog posla, pokušava da zaradi nešto i sa strane?

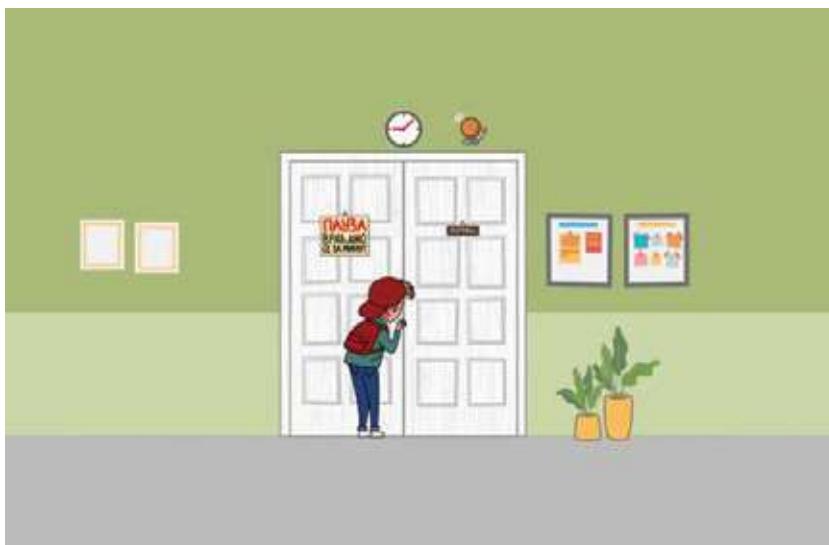
ULOGE TUMAČE:

Duško Radović, Sofija Juričan, Marjan Todorović, Bojana Kovačević, Mladen Sovilj, Dunja Stojanović, Teodora Bjelica, Ivan Đorđević, Marija Babić i drugi..

SUPERSTAR TV

ZBORNICA

Serija „Zbornica“ nam otkriva ono što smo kao djeca željeli da saznamo, a to je – šta se dešava u „službenim prostorijama“ škole?

Tamo su svi ti ozbiljni, strogi i ponekad smiješni ljudi - slobodni, lišeni brige o tome šta mi o njima mislimo. Kroz ovaj sitkom od pedeset epizoda imaćemo priliku da vidimo kakvi su oni zaista! A kakvi su to oni? Obični, zabrinuti, ambiciozni, smiješni, uplašeni, sitničavi, veseli, a prije svega - dragi ljudi! Lako se posvadaju, još lakše pomire, spremni na razne kalambure, neumorni u međusobnim raspravama, skloni svakakvim nestašlucima, smijehu, ali i pretjeranim brigama, izuzetno

radoznali... je li vam to liči na nekog? Naravno - na djecu! Djeca idu u školu, završe je... onda se zaposle i sastaju se na godišnjicama male i velike mature.

ULOGE TUMAČE:

Zoran Cvijanović, Nebojša Ilić, Miloš Samolov, Jovana Balašević, Katarina Žutić, Anka Gaćeša, Dejan Lutkić, Đuro Brstina, Gorica Popović, Paulina Manov, Marko Nikitović i drugi.

[Uživajte u svom domu uz najbolje TV sadržaje m:tel IPTV-ja !](#)

STRANE ZA EKRANE

TOP 5 FILMOVA ZA LJETNI DOŽIVLJAJ!

PRIPREMILA: MIRELA H. MUSTAFIĆ

Donosimo vam listu top pet filmova koji će vas uljuljati u savršenu ljetu priču – oni su lagani, lepršavi, romantični, topli i veseli. Uživajte u ljetnom raspoloženju uz najbolje filmove.

PICKBOX NOW VIDEOTEKA

SLATKA ROMANSA

Džesi Dejl dolazi iz porodice pekara i voli svoju poslastičarnicu više od svega na svijetu, ali graditelji stambenih naselja prijete da će kupiti zgradu u kojoj se nalazi njena poslastičarnica i prisiliti je da izađe iz zgrade. Džesi čini sve kako bi spasila poslastičarnicu, a u isto vrijeme događa joj se romansa sa bratom njenog klijenta...

GLUMAČKA POSTAVA: Lindzi Gort, Greyston Holt, Džulija Benson

PICKBOX NOW VIDEOTEKA

LJETNA LJUBAV

Učiteljica engleskog Penelopi Kembel voli svoje godišnje ljete praznike da provodi u posjeti kod svoje bake Dot, uprkos njenim stalnim pokušajima da je spoji sa svakim muškarcem u gradu. Ovog ljeta tamo sretne Džejsona Hamfrija, svog dragog iz djetinjstva, koji je i dalje zgodan i šarmantan. Shvate kako Džejsonova baka Sofi radi isto što i Dot – pokušava mu pronaći djevojku. Kako bi izbjegli napore svojih baka, sklapaju pakt pretvarajući se da su momak i djevojka.

GLUMAČKA POSTAVA: Brent Doerti, Hejli Sejls, Linda Darlow

PICKBOX NOW VIDEOTEKA

ROMANTIČNI ODMOR

Divan romantični film „Love at Sunset Terrace“ vrti se oko Sofi, koja je iscrpljena marketinškim poslom. Kako bi se malo odmorila, ona iznajmljuje Airbnb od oca udovca i njegove kćerke. Međutim, njegova kćerka želi da se njen otac još jednom zaljubi, pri čemu je usmjerena upravo na Sofi...

Glumačka postava: Elen Voglom, Karlo Marks, Erika Tremblie

PICKBOX NOW VIDEOTEKA

LJUBAVNE PRIČE IZ DOLINE SUNOKRETA

„Love Stories in Sunflower Valley“ je topao i romantičan film koji u središtu radnje ima mnoge ljubavne priče. Pratimo Kejt koja radi u novinama

u Sijetu, a njen novi zadatak vodi je nazad u rodni grad Sanflauer Veli. S njom dolazi njen zgodni kolega, a zajedno će otkriti niz toplih ljubavnih priča o lokalnim građanima.

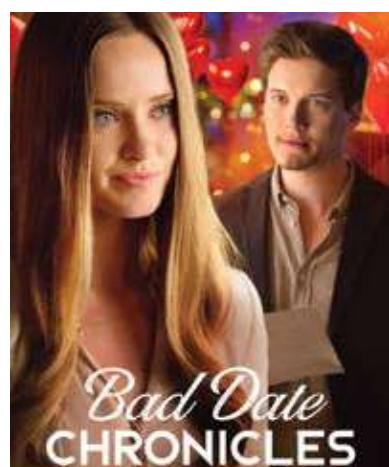
GLUMAČKA POSTAVA: Markus Rosner, Erin Kejhil, Kolin Viler

PICKBOX NOW VIDEOTEKA

HRONIKA O LOŠIM SPOJEVIMA

Zanimljiv ljetni film „Bad Date Chronicles“ vrti se oko mlade djevojke Li, koja vodi blog. Naime, ona vodi mrežnu stranicu „Bad Date Chronicles“, koja ljudima omogućava anonimno objavljivanje užasnih iskustava sa spojeva. Kada suparnički bloger Koner postane tema jedne od njenih objava, dogovore se da izlaze jedno sa drugim kako bi vidjeli ko je „loš spoj“.

Glumačka postava: Merit Paterson, Džastin Keli, Lejni Mekoli

MOBILNA

POKLONI NET!

Pozovi *100#

m:tel

www.mtel.ba

korisnički servis 0800 50 000

m:agazin

ZVIJEZDA PONUDE

XIAOMI REDMI NOTE 11

Povoljna cijena, lijep dizajn, jaka baterija te kamera od 50 MP dovoljni su razlozi da pažnju usmjerite na novi Xiaomi model – Redmi Note 11 4/128

PIŠE: JELENA MAKSIMOVIĆ

U bogatoj ponudi uređaja kompanije m:tel ove godine našao se i Xiaomi Redmi Note 11. Zašto je ovo telefon koji plijeni pažnju kupaca i zašto je baš on naša zvijezda ponude, pročitajte u nastavku.

FHD+ AMOLED DotDisplay ekran sa brzinom osvježavanja do 120 Hz i modernim kućištem ravnih ivica

Uz visoku stopu osvježavanja ekrana, serija Redmi Note 11 poboljšava iskustvo rada uz glatke animacije i tranzicije bez kašnjenja, dok je istovremeno osjetljiviji na dodire prstima. Uz dijagonale od 6,43 inča, serija je opremljena ekranima FHD+ AMOLED DotDisplay u rasponu boja koje pružaju življe detalje, a dosežu i osvjetljenje kako bi se osigurala jasnoća prikaza, čak i pri jakom dnevnom svjetlu.

Prekrasan ekran smješten je u trendi dizajn kućišta ravnih ivica. Pored toga, sa dvostrukim superlinearnim zvučnicima smještenim na vrhu i dnu telefona, serija Redmi Note 11 nudi potpuno iskustvo zabave uz realističan stereo-zvuk pri igranju igara ili pregledu video-zapisa.

Prilikom predstavljanja modela Redmi Note 11, kompanija je istakla da je za zvučnike bio zadužen audio-brend Harman Kardon, što znači da uređaji imaju zaista odlične zvučne mogućnosti. Tu je i 3,5 mm priključak za slušalice ako više volite da se vaša muzika reprodukuje putem žičanih slušalica.

Kamere

Redmi Note 11 ima ukupno pet kamera, od kojih ne treba očekivati čuda, ali uz dosta svjetla ponudiće vrlo dobre fotografije.

Sa prednje strane, u rupici u ekranu ima 13 MP selfi kameru, kojom snima pristojne portrete u dobro osvijetljenim uslovima, a snima i 1.080 p video pri 30 fps, čime se izjednačuje sa zadnjim kamerama.

Glavnu riječ ipak ima glavna kamera od 50 MP s objektivom f/1,8 i PDAF autofokusom, kojoj je pridružena ultra širokougaona kamera od 8 MP. Pored toga, tu su makro kamera od 2 MP te 2 MP senzor dubine.

Procesor i baterija

Redmi Note 11 opremljen je procesorom koji donosi vrhunske performanse uz uštedu energije. Pokreće ga 6 nm Snapdragon 680 s Adreno 610 grafičkim koprocessorom od 4 GB RAM-a i 128 GB interne memorije.

Uz to, telefon posjeduje bateriju velikog kapaciteta od 5.000 mAh, što može s lakoćom da izvuče preko osam sati uključenog ekrana, a 33 W Pro brzo punjenje omogućuje punjenje 100% baterije za oko sat vremena.

U m:tel ponudi možete ga spojiti sa Preplata ili Biznis tarifama i kupiti po povoljnoj cijeni i uz mogućnost otplate na rate.

DOPUNA

DOPUNA XL, SVE ŠTO TI JE POTREBNO ZA MJESEČNU KOMUNIKACIJU

Dopuna:XL tarifni plan, namijenjen m:tel prepaid korisnicima, donosi ti sve ono što ti je potrebno za mjesecnu komunikaciju.

PIŠE: JELENA MAKSIMOVIĆ

ZA M:TEL PREPAID KORISNIKE KOJI ŽELE DA UŽIVAJU U KOMUNIKACIJI KAO DA SU POSTPAID

Aktivacija tarifnog plana iznosi **25 KM**, traje **30 dana** i donosi ti: **3 GB mobilnog neta, 300 minuta za razgovore i 300 SMS-ova** kako u BiH tako i u romingu u regionu Zapadnog Balkana.

Obnova tarifnog plana je automatska uz uslov da imaš dovoljnu količinu sredstava na svom prepaid računu.

Aktivaciju tarifnog plana možeš izvršiti jednostavno putem **servisa Moj meni**, u okviru **m:Go** aplikacije, na sajtu **www.mtel.ba** te kratkim USSD kodom ***141*1#**.

Za više informacija pozovi 066 10 10 10.

UŽIVAJ U NEOGRANIČENOM PRISTUPU SVOJIM OMILJENIM DRUŠTVENIM MREŽAMA

Sedam dana za samo 2 KM

Nova tarifna opcija Društvene mreže, namijenjena korisnicima m:tel prepaid tarifa Kombinuj i Dopuna, omogućava ti da **sedam dana, za samo 2 KM, uživaš u neograničenom pristupu društvenim mrežama Facebook, Instagram i TikTok**.

Ovu tarifnu opciju možeš da koristiš dok se nalaziš u m:tel mobilnoj mreži, ali i u romingu u regionu Zapadnog Balkana, jer kupovinom i aktivacijom ove tarifne opcije dobijaš bonus od 400 MB mobilnog interneta po maksimalnoj brzini, koji ti omogućava korištenje i dok se nalaziš u nekoj od mreža regiona Zapadnog Balkana.

Aktivaciju tarifne opcije Društvene mreže možeš izvršiti putem m:tel web-sajta, m:go aplikacije, servisa Moj meni pozivom na *100# ili putem slanja SMS-a na broj 065/1199 slanjem ključne riječi FACEON7.

Za više informacija pozovi 066 10 10 10.

M:TEL PROGRAM STRUČNE PRAKSE

NAJBOLJI PUT ZA STUDENTE: OD PRAKSE DO USPJEŠNE
PROFESIONALNE KARIJERE

PRIPREMILA: TIJANA TEGETLIJA

Sa ponosom možemo reći da m:tel tradicionalno u svojim redovima okuplja sjajne studente na praksi koji dolaze sa fakulteta sa kojima kompanija godinama uspješno sarađuje (ETF Banjaluka, ETF Istočno Sarajevo, PMF Banjaluka, FTN Novi Sad, FET Tuzla). Stručna praksa organizovana je tako da praktikanti, nakon što izaberu ponuđenu oblast ili temu za aktuelnu školsku godinu, sve vrijeme trajanja prakse imaju podršku i mentorstvo naših iskusnih kolega mentora onda kada to studentima treba te na kraju i mogućnost da postanu važne karike razvoja kompanije, kao njeni zaposleni. U toku prakse studenti rade na najsvremenijim teleko-

munikacionim sistemima i informacionim tehnologijama i imaju mogućnost da steknu neprocjenjivo iskustvo rada u velikom i kompleksnom sistemu kakav je m:tel.

Samo u zadnje četiri godine, program stručne prakse u m:tel-u završilo je više od 130 studenata pomenutih fakulteta, a značajan broj naših praktikanata je, upravo nakon obavljene stručne prakse, svoju karijeru započeo u kompaniji. I ove godine nastavljamo istom dinamikom, te se za m:tel program stručne prakse prijavilo više od **40** studenata sa svih fakulteta sa kojima kompanija sarađuje, što nas približava broju od **200**.

ŠTA JE CILJ PROGRAMA M:TEL PRAKSE

Program m:tel stručne prakse ima za cilj da studentima pruži maksimalnu podršku u toku njihovog studiranja, da im omogući da se što bolje upoznaju sa stručnom oblašću koju odaberu i sa profesionalnim mogućnostima koje imaju kao mladi inženjeri elektrotehnike i informatičari/ matematičari u m:tel-u, ali da se sve vrijeme poštuju obaveze studenata i njihovo raspoloživo slobodno vrijeme kako niti jednog trenutka ne bi zaostajali u svojim redovnim obavezama na fakultetu. Naša obaveza i dužnost, kao društveno odgovorne kompanije, jeste da im na njihovom profesionalnom putu budemo iskreni prijatelji, da im pomognemo, prenesemo naša stručna znanja i iskustvo i motivišemo ih da svoj studentski put uspješno krunišu sticanjem diplome.

ŠTA STUDENTI MOGU OČEKIVATI KADA DOĐU U M:TEL NA PRAKSU

Uz pregršt interesantnih stručnih oblasti svake godine, kao što su Analytics software, ORACLE Apex, Internet of things, IP/MPLS mreža, Data Warehousing/poslovna analitika i druge, naši praktikanti mogu očekivati prijateljsku i domaćinsku radnu atmosferu. Mogu očekivati srdačne i raspoložene kolege koje će, pored zvaničnog dijela programa prakse, pružiti korisne savjete i smjernice za njihov karijerni put, ali i pokoju sjajnu anegdotu iz njihovog rada u m:tel-u, sa tim bildinga ili putovanja, zajedničke pauze i upoznavanje sa cijelim timom te zagaranovan osjećaj da su već dio ekipe i m:tel tima.

Ono što su studenti uvijek izdvajali kao poseban aspekt iz ugla stepena zadovoljstva nakon obavljenе prakse u m:tel-u upravo je odnos sa ljudima, radna atmosfera i otvorenost, srdačnost kolega i zaposlenih u kompaniji.

NAŠI SJAJNI MENTORI I OBLASTI KOJE SE IZUČAVAJU NA M:TEL PRAKSI

Ponosni smo na našu ekipu sjajnih mentorova, koji godinama nesebično daju svoje znanje, iskustvo, podršku i, prije svega, prijateljske savjete našim praktikantima, kako u vezi sa samom stručnom oblasti koju izučavaju, tako i kao prave kolege - sve korisne informacije, savjete i podršku koja se odnosi na njihov budući profesionalni razvoj, podršku za teme i sadržaj za diplomski rad i slično. Svake školske godine naši mentori pripreme veliki broj stručnih oblasti za sam program m:tel prakse i na raspolaganju su našim praktikantima tokom cijele školske godine.

Naši mentorovi, pored činjenice da se stručno posvećuju oblasti koju studenti izučavaju na praksi, svoje vrijeme i iskustvo ulažu da što bolje približe mladim ljudima kako „diše“ i funkcioniše jedan uspješan telekom sistem, koje sve mogućnosti imaju kao mladi profesionalci u kompaniji kao što je m:tel, da im pokažu prijateljski odnos među zaposlenima, toplu i srdačnu radnu atmosferu, sigurnost

i stabilnost kompanije kakva je m:tel, ali i činjenicu da će raditi na najsavremenijim sistemima i tehnologijama kao i njihove kolege u bilo kojoj telekom kompaniji u Evropi i svijetu.

ŠTA SU O PRAKSI U M:TEL-U REKLI NAŠI BIVŠI PRAKTIKANTI KOJI SU POSTALI DIO M:TEL TIMA

„Dobra organizacija, kolegijalnost, susretljivost, nesebičnost i svakodnevno usavršavanje u svim sferama interesovanja samo su neki od razloga zašto sam baš m:tel izabrao kao firmu u kojoj ću pokazati znanje i vještine mладog inženjera. Na praksi sam imao priliku i da se upoznam sa raznom terminalnom opremom koja se koristi u svakodnevnom opsluženju servisima koje m:tel pruža svojim korisnicima. Upravo to je ono šta me je navelo da radim na radnom mjestu na kojem se trenutno nalazim“, kazao je **Uroš Vujičić (FTN Novi Sad)**.

„Nakon 30 dana prakse stekla sam nova znanja i interesovanja za ove tehnologije, čula mnoge zanimljive i korisne informacije i vidjela kako je u kompaniji m:tel organizovan rad. Osjetila sam timski duh, tako da se javila želja da se nastavi saradnja sa kompanijom. Kolege iz kompanije su prepoznale moj trud, zalaganje i znanje tako da sam diplomirala 28. decembra, 29. decembra potpisala sam ugovor o radu, a već 30. decembar bio je moj prvi radni dan“, rekla je **Jelena Banović (ETF Banjaluka)**.

„Odmah po završetku studija dobila sam poziv da postanem dio ove kompanije i ispostavilo se da mi je praksa u m:tel-u otvorila najbolja vrata, čime je počeo put moje karijere i profesionalnog usavršavanja. m:tel je kompanija koja prepoznaće i vrednuje tehničke i organizacione kvalitete, odgovornost, timski rad i poslodavac je koji podržava svoje radnike u daljem obrazovanju i stručnom usavršavanju“, istakla je **Mirjana Trkulja (PMF Banjaluka)**.

Podrška budućim mladim profesionalcima jedan je od imperativa kompanije m:tel, jer im dajemo platformu da svoje ideje pretvore u djelo, a da sve vrijeme imaju konstantnu podršku i mentorstvo iskusnijih kolega. Ovakvo ulaganje u znanje, kreativnost, inovativnost i preduzetnički duh kod mladih ljudi važno je, kako iz aspekta podrške talentima, tako i budućnosti cijelokupne društvene zajednice.

Kao dobar domaćin, m:tel će vas dočekati širom otvorenih vrata, kod nas ćete se dobro osjećati i imaćete priliku mnogo toga da naučite. Dobro nam došli, dragi praktikanti!

KORISNIČKA PODRŠKA

SAVJETI ZA MOBILNI INTERNET U INOSTRANSTVU – M:TEL ROMING NET

BUDITE ONLAJN I U SEZONI GODIŠNJIH ODMORA

PIŠE: DARKO BAJIĆ

Prilikom izbora destinacije na koju ćete oputovati, provjerite m:tel **roming Net tarifne** opcije za veliki broj zemalja u okruženju, Evropi i svijetu. Tarifne opcije za mobilni internet možete koristiti bez obzira na to da li ste postpaid, prepaid ili poslovni korisnik m:tel mobilne telefoniјe.

Donosimo vam nekoliko savjeta kako bezbrižno da koristite mobilni internet i kada niste kod kuće.

- Informišite se o roming Net tarifnim opcijama i o tome na kojim mrežama se mogu iskoristiti.
- **Roming Net** možete kupiti i kada doputujete u drugu državu, a najjednostavnije je to učiniti pred sam polazak, dok ste u m:tel mreži.
- Sve opcije aktiviraju se brzo i lako putem sajta **mtel.ba**, servisa **Moj meni** ili **m:go** mobilne aplikacije. Dodatne informacije o aktiviranju ove tarifne opcije potražite na adresi mtel.ba.

- Prije nego što krenete, zaštite se od neželjene potrošnje. Isključite aktivne internet konekcije koje vam mogu napraviti trošak i podesite opciju manuelnog biranja mreže, odnosno isključenje automatskog odabira mreže.
- Operateri mogu imati različite mrežne oznake, obratite pažnju na to da izaberete odgovarajuću. Na primjer, u Grčkoj izaberite Cosmote, GR Cosmote ili C-OTE, a kompletan spisak oznaka po zemljama pogledajte na mtel.ba.
- Manuelno izaberite i prijavite se na mrežu na koju se odabrana **roming Net** tarifna opcija odnosi. Uključite prenos podataka kao i prenos podataka u romingu.

Takođe, ne zaboravite da je vaša komunikacija (telefonski pozivi, SMS i mobilni internet) u regionu Zapadnog Balkana obuhvaćena vašim nacionalnim korisničkim paketom. Ako budete imali potrebu za dodatnim mobilnim internetom, možete, kao i do sada, aktivirati jednu od dostupnih roming Net tarifnih opcija.

Dnevnik prijateljstava

PRIPREMILA: SANDRA STANIĆ

Ako me voliš, ostavi
telefon dok voziš!

Kampanja koja promoviše život!

Kompanija m:tel, osmu godinu zaredom, u saradnji sa Ministarstvom saobraćaja i veza Republike Srpske, Agencijom za bezbjednost saobraćaja RS te Auto-moto savezom RS, pokrenula je kampanju kako bi uticala na smanjenje broja saobraćajnih nezgoda i gubitka ljudskih života, naročito kada je u pitanju upotreba mobilnih telefona za volanom.

Od polovine juna, na važnu poruku „Ako me voliš, ostavi telefon dok voziš“, vozače u Republici Srpskoj podsjećaće bilbordi, ali i radio-džingl, kako bi ih upravo taj slogan osvijestio da nijedna poruka niti poziv nisu vrijedni našeg, ali i života naših najmilijih.

Statistike kažu da više od 90 odsto vozača, učesnika u saobraćaju, koristi mobilni telefon za volanom. A zakon je jasan, vozač ne smije da koristi mobilni telefon, osim u slučaju da je on prilagođen upotrebi u vozilu. Postoji razlog zašto je to tako. Postoje činjenice, studije i istraživanja koja kažu da je čak 25 odsto svih saobraćajnih nezgoda povezano sa poremećajem pažnje u vožnji. Neka istraživanja porede distrakciju pažnje kod upotrebe mobilnih telefona u vožnji i vožnju pod dejstvom alkohola, a rezultati su zapanjujući. Korištenje mobilnog telefona za volanom

jednako je vožnji pod dejstvom alkohola od najmanje 0,8 mg/ml.

Stoga, poruka kampanje „Ako me voliš, ostavi telefon dok voziš“ treba da nas podsjeti na najvažniju stvar. A to je da ne postoji ništa važnije od onih koji nas vole i koje volimo. Zato ostavite telefon dok vozite!

NISTE SAMI, IMATE PRIJATELJE

Projekat „Niste sami, imate prijatelje“ za cilj ima upravo pomoći „običnom čovjeku“, najugroženijim kategorijama, onima kojima životne okolnosti nisu bile naklonjene.

U okviru ove akcije predstavnici m:tel-a do sada su obišli veliki broj gradova na području cijele BiH kako bi najugroženijim i najosjetljivijim grupama stanovnika obezbijedili ogrev, pakete pomoći hrane i higijene, sredstva za rad, školsku opremu, građevinski materijal, ali i obnovu stambenog prostora

Donacijama, sanacijama i adaptacijama povratničkih domova te renoviranjima škola i igrališta nastavljene su aktivnosti u okviru velike humanitarne akcije kompanije m:tel „Niste sami, imate prijatelje“, koju je ova kompanija pokrenula krajem prethodne godine.

Pakete hrane i higijenskih proizvoda za ugrožene kategorije stanovnika m:tel je obezbijedio i za Centar za socijalni rad opštine Vukosavlje. U ovoj humanoj posjeti Vukosavlju bila je i direktorka

kompanije m:tel Jelena Trivan, koja je tom prilikom izjavila: „Akciju ‘Niste sami, imate prijatelje’ nastavljamo u Vukosavlju, gdje smo pomogli Centru za socijalni rad, odnosno socijalno ugroženim korisnicima ovog kraja. Vremena su teška za sve danas, a naročito za ljudе bez zaposlenja koji žive u teškim socijalnim uslovima i ovo je pravi trenutak da m:tel pojača svoju akciju ‘Niste sami’,

da se nađe na terenu, svuda gdje je ljudima pomoći potrebna.“

Sličnim povodom, predstavnici kompanije m:tel posjetili su i Goražde, odnosno Klub specijalnih sportova „Drina“ iz Goražda i njihove štićenike, djecu sa poteškoćama u razvoju, doniravši im pakete pomoći. Predsjednik ovog, po mnogo čemu posebnog udruženja, koje kroz sportske aktivnosti radi i brine o djeci i njihovim porodicama profesor Rasim Ligata zahvalio je kompaniji m:tel na empatiji i pruženoj podršci: „Znamo da u teškim vremenima u kojima živimo i u kojima se nalazi naša privreda nikom nije lako, ali uvijek vjerujemo u humanost i otvorena srca.“

Stanovnicima Drvara, nakon donacije paketa hrane i higijenskih proizvoda, kompanija m:tel je ponovo odlučila pomoći, a ovoga puta u fokusu su bili najmlađi. Naime, riješen je jedan od najvećih problema u Osnovnoj školi „Drvar“ u Drvaru - rasvjeta u fiskulturnoj sali.

Dijana Novković, direktorka OŠ „Drvar“, izrazila je zahvalnost kompaniji m:tel, koja je, kako navodi, svojom velikom donacijom i izvedenim radovima riješila jedan od najvećih problema u ovoj školi, a to je sportska sala, koja okuplja najveći broj omladine, djece osnovnoškolskog i srednjoškolskog uzrasta. Ovo je mjesto na kojem se dešavaju zapravo sve sportske pripreme u gradu, odnosno sva sportska udruženja u našem gradu koriste ovu salu za svoj rad, a problem sa rasvjetom postoji već 18 godina.

Kompanija m:tel opremila je salu novim rasvjetnim tijelima, prostor je osvježen molerskim radovima, a upravo ta sala će biti mjesto

gdje će se sada, u boljim i kvalitetnijim uslovima, okupljati mališani ove opštine, što je i smisao svega što kompanija čini u okviru akcije „Niste sami, imate prijatelje“.

Dokaz da m:tel ispunjava svoja obećanja mogu još jednom da potvrde mještani Bosanskog Grahova, gdje je porodicama Galić i Tica ispunio data obećanja te izvršio sanacije objekata i zamjenu vrata na kući. Takođe, u Bosanskom Petrovcu sanirano je kupatilo u stanu Mare Radulović.

U kući porodice Tica, kojoj je kompanija m:tel prethodno donirala šporet i dio namještaja, izvršeni su sanacija kupatila, kompletno čišćenje, krečenje i sanacija prostorija kako bi uslovi za život ovoj porodici bili humaniji s obzirom na to da u njoj živi dijete.

Svakako, m:tel nije zaboravio ni ostale koji su ugroženi, pa je za korisnike Crvenog krsta mjesne zajednice Borik u Banjaluci obezbjedio pomoći u vidu hrane i sredstava za higijenu. Paketi koje su u Crveni krst donijeli predstavnici kompanije m:tel namijenjeni su

upravo siromašnim i teže bolesnim kategorijama stanovništva ove mjesne zajednice. Mitar Medović, predsjednik Mjesne organizacije Crvenog krsta MZ Borik, kao najstariji humanitarac koji i u 97. godini pomaže drugima, ovom prilikom naglasio je važnost pomaganja socijalno ugroženoj kategoriji stanovništva. „Ja vam odajem najveće priznanje kao najstariji humanitarni radnik. Nastavite tako kako znam da ste radili do sada, kako radite, evo, i sada. Želio bih da budete primjer drugima i da drugi vide kako vi pomažete nemoćnima, jer dobročinstvo se uvijek vrati dobrim“, naglasio je Medović.

Na molbu Centra za socijalni rad Banjaluka, m:tel je donirao paket školskog pribora, igračaka, odjeće i obuće za šestogodišnjeg dječaka iz Ramića. Predstavnici Centra i kompanije m:tel u maju su posjetili ovu porodicu uručivši joj paket.

Iako je u stanju socijalne potrebe, utisak i osjećaj koji se može ponijeti iz ove porodice je ljubav, što je zaista najvažnije i što potvrđuju navodi iz Centra za socijalni rad: „Dijete ne posjeduje igračke niti druga didaktička sredstva potrebna za adekvatan razvoj, ali je veoma darovito i zrelo za svoj uzrast zahvaljujući brizi i ljubavi njegovih roditelja.“ Upravo iz tog razloga, još je veće zadovoljstvo pomoći i biti dio ovakvih humanih aktivnosti.

Udruženje građana Centar za edukaciju „Tvoja riječ“ i ove godine organizovalo je donatorsko veče pod nazivom „Notama do snova“ kako bi se prikupila sredstva za nabavku EEG aparata za snimanje rada talasa mozga koji će značajno osavremeniti i unaprijediti rad u Centru „Za majku i dijete“. Tom prilikom kompaniji m:tel, koja već 12 godina pruža podršku Centru za edukaciju „Tvoja riječ“, uručena je zahvalnica za humanost.

Povodom Svjetskog dana osoba s autizmom održan je i humanitarni koncert „Autizam govori srcem“, takođe u organizaciji Centra za edukaciju „Tvoja riječ“, koji je podržala i kompanija m:tel.

obrazovanje

PRAKSA ZA SREDNJOŠKOLCE

Pored prakse za studente koju kompanija realizuje dugi niz godina, u m:tel-u je organizovana i praksa za učenike srednjih škola. Čak 61 učenik banjalučke Elektrotehničke škole „Nikola Tesla“ ove školske godine uspješno je pohađao program prakse u kompaniji m:tel. Praksa se odvijala tokom dva polugodišta, a držali su je zaposleni u m:tel-u, koji su svojim dugogodišnjim iskustvom ovim mladim ljudima pokušali prenijeti svoja znanja na najbolji način.

U prvom polugodištu praksu su obavili učenici četvrtih razreda, dok su u periodu od februara do aprila svoju obaveznu praksu obavili i učenici trećih razreda obrazovnog profila tehničar telekomunikacija i tehničar računarstva. Tokom ovog perioda učenici su mali priliku da prođu kroz detaljno definisan teorijski i praktični program i svoja znanja prošire temama kao što su: širokopojasni pristup internetu, napajanje, zaštita i nadzor u telekomunikacionom centru, optičke pristupne mreže i optička transportna mreža te klimatizacija i mašinska energetika.

Do sada je kroz program prakse kompanije m:tel prošlo više stotina učenika. Dobru i uspješnu saradnju ova kompanija njeguje ne samo sa Elektrotehničkom školom „Nikola Tesla“ iz Banjaluke, već i sa Gimnazijom Banjaluka, te svim relevantnim institucijama kao što su: Gradska razvojna agencija, Privredna komora i Ministarstvo prosvjete i kulture RS, a sve s ciljem unapređenja, kako nastavnih programa, tako i unapređenja kvaliteta i programa praktične nastave za učenike.

STUDENTI U POSJETI M:TEL-U

Kao nastavak uspostavljanja uspješne saradnje s akademskom zajednicom, kompanija m:tel je u maju ugostila studente Prirodno-matematičkog fakulteta Banjaluka.

Ovim susretom nastavljena je uspješna saradnja između ove obrazovne institucije i m:tel-a. Studente, u pratnji profesorke Milane Grbić i profesora Dragana Matića, ugostili su predstavnici Funkcije za IT i Sektora za ljudske resurse kompanije m:tel, koji su predstavili profil kompanije, a kroz stručne teme „Data science za ponijeti“ i „Huawei cloud rješenja i uspostavljanje virtuelnog data centra“ prikazali su im ulogu IT-ja u savremenom telekom sistemu. Prvi put ovom interaktivnom druženju i predavanju prisustvovali su i studenti najnovijeg smjera informatike. Studentima su se predstavili i bivši studenti PMF-a koji su se nakon prakse i zaposlili u kompaniji m:tel te su ovo druženje iskoristili da prenesu svoja iskustva i ono čime se danas bave te da im ukažu na to koliko je

bitno teoretska znanja potkrnjepiti i praktično, što kompanija m:tel uz pomoć svog stručnog kadra upravo i čini.

ETF BANJALUKA

U junu 2022. godine završeni su radovi na rekonstrukciji, odnosno adaptaciji učionice na Elektrotehničkom fakultetu Banjaluka, za čiju je realizaciju, kao već dokazani prijatelj ove obrazovne ustanove, sredstva darovala kompanija m:tel.

Tim povodom, 16. juna, ETF Banjaluka, zajedno sa svojim saradnicima, posjetili su Jelena Trivan, generalna direktorka kompanije m:tel, Milan Aleksijević, izvršni direktor za tehniku, te Nikola Tacić, izvršni direktor za korporativne poslove kompanije.

Jelena Trivan tokom ove posjete podsjetila je na važnost podrške obrazovanju, njegovana tradicije prijateljstva sa obrazovnim ustanovama te da zapravo poruka m:tel-a jeste da ova kompanija pokušava učiniti sve što je u njenoj moći da što više mladih ljudi ostane u svojoj zemlji. Ona je navela i da je ekskluzivna vijest prijedlog dekanu da studenti ovog fakulteta već na četvrtoj godini studija, prije kraja studiranja, mogu da počnu da rade u kompaniji m:tel, da dobiju praktična znanja tokom studiranja, a onda kada steknu diplomu, da podignu svoj platni razred i poziciju na kojoj će da budu zaposleni.

Zoran Đurić, dekan ove visokoškolske ustanove, ovom prilikom izrazio je zadovoljstvo što se tradicionalno prijateljstvo između kompanije m:tel i ETF-a u Banjaluci i dalje nastavlja i rezultira sjajnim zajedničkim projektima.

Vrijednost realizovanog projekta je velika, a u učionici je urađeno potpuno renoviranje - od parketa, elektroinstalacija, pločica, PVC podloge, zidova, LED panel rasvjete, rashladnih tijela, reflektora pa sve do nabavke novih stolova, stolica, katedre, govornice, trakastih zavjesa, nastavničke table i projektoru.

Svakako, ovo je samo jedan u nizu projekata koje su m:tel i ETF Banjaluka realizovali u prethodnom periodu, a sve s ciljem omogućavanja što boljih uslova za rad i usavršavanje studenata koji se školju u ovoj obrazovnoj ustanovi.

PLAKETA ETF-A ISTOČNO SARAJEVO

Promocija diplomaca tradicionalno je okupljanje, kako diplomiranih inženjera koji su svoje diplome stekli na Elektrotehničkom fakultetu u Istočnom Sarajevu, tako i nastavnog kadra te prijatelja ove obrazovne ustanove.

I ove godine to je bila prilika da se na svečan način svršenim studentima uruče diplome, koje predstavljaju krunu i rezultat njihovog vrijednog rada i učenja tokom godina studija. Promocija je održana 24. juna u prostorijama Elektrotehničkog fakulteta u Istočnom Sarajevu, a tom prilikom kompaniji m:tel dodijeljeno je priznanje - Plaketa u znak priznanja za iskreno prijateljstvo, podršku i doprinos razvoju Elektrotehničkog fakulteta.

Dugogodišnje i mnogo puta dokazano iskreno prijateljstvo kompanije m:tel i Elektrotehničkog fakulteta u Istočnom Sarajevu biće nastavljeno i ubuduće s ciljem obezbjeđivanja što boljih uslova u kojima studiraju mladi ljudi koji su izabrali upravo ovu oblast za svoje buduće zanimanje.

DONACIJE ZA OSNOVNE ŠKOLE

U okviru svog društveno odgovornog poslovanja, kompanija m:tel nastavlja da pomaže obrazovnim ustanovama, kako je to činila i do sada. Ovoga puta Osnovnoj školi „Branko Radičević“ u Banjaluci donirala je televizore.

Generalna direktorka kompanije m:tel Jelena Trivan posjetila je Osnovnu školu „Branko Radičević“ u Banjaluci, 4. maja ove godine, te je tom prilikom uručila poklon m:tel-a ovoj školi – televizore potrebne za kvalitetnije izvođenje nastave. Prilikom ove posjetе, zajedno sa kolegama iz kompanije, ona je obišla prostorije škole,

a direktor ove školske ustanove Siniša Rendić objasnio je da su se za pomoć u nabavci televizora obratili m:tel-u upravo zato što je poznat kao kompanija koja na sve moguće načine podržava obrazovanje.

Osnovnoj školi „Sveti Sava“ iz Lopara kompanija m:tel donirala je knjige – lektire za školsku biblioteku. Tim povodom predstavnici kompanije m:tel posjetili su ovu školu i uručili knjige, a to je bila i prilika da sa direktorom ove škole i bibliotekarkom obiđu prostorije škole i biblioteke.

„Svi znamo koliko je važno za razvoj naše djece, njihovog kritičkog mišljenja i njihove mašte da čitaju knjige“, navedeno je u molbi kompaniji m:tel koju su uputili iz OŠ „Sveti Sava“ iz Lopara. A m:tel-u je uvijek zadovoljstvo biti prijatelj i pružiti podršku, naročito kada su u pitanju najmlađi i kvalitet njihovog obrazovanja.

DRAGI GOSTI U POSJETI M:TEL-U

Kompaniju m:tel posjetili su i najmlađi i najslađi gosti. Predškolska grupa vrtića „Mašta“ iz Banjaluke odlučila je da posjeti kompaniju i da se upozna s tim što m:tel radi i čime se bavi.

Mališani su prvo posjetili Biznis centar, gdje su im na zanimljiv način, prilagođen njihovom uzrastu, objašnjavane mogućnosti pametne tehnologije, a nakon toga oni su obišli Kontakt centar m:tel-a, gdje im je bilo omogućeno da isprobaju kako je to raditi kao m:tel operator i biti podrška korisnicima. Kolege iz Kontakt centra simulirale su telefonske pozive, a mališani su se javljali na njih. Nisu izostala brojna simpatična pitanja, kao ni maštoviti odgovori, a zaposlenima kompanije m:tel bilo je zadovoljstvo pričati sa ovim posebno maštovitim i radoznašlim gostima.

DAN SIGURNIJEG INTERNETA

Kao društveno odgovorna kompanija, m:tel se i ove godine našao na listi onih koji podržavaju obilježavanje Dana sigurnijeg interneta. Ovaj međunarodni dan obilježava se globalno na inicijativu Evropske komisije već godinama, a promovišu ga brojni akteri iz oblasti obrazovanja, zaštite djece, medija, politike i telekomunikacija.

Ove godine u BiH je organizovano takmičenje učenika srednjih i osnovnih škola na temu sigurnosti na internetu, a pobjednici su nagrađeni tablet uređajem, pametnim telefonom, slušalicama, baterijama za punjenje mobilnih telefona i drugim vrijednim nagradama. Podrškom projektu bezbjednog korištenja interneta kod djece i omladine, kao i ulaganjem u sopstvene mehanizme za njihovu zaštitu u okviru modernih tehnologija, m:tel aktivno učestvuje u izgradnji bezbjednijeg i sigurnijeg društva.

Kultura

TEATAR FEST „PETAR KOČIĆ“

Ovogodišnje izdanje Teatar festa održano je pod sloganom „Snaga zemlje“, sa šest predstava u takmičarskom programu, i to Narodnog pozorišta Sombor, Beogradskog dramskog pozorišta, Ateljea 212 i Crnogorskog narodnog pozorišta, a u njemu su učestvovalo i dvije koprodukcije i to Srpskog narodnog pozorišta Novi Sad i Centra za razvoj vizuelne kulture te Gledališča Koper i Pozorišta Prijedor.

Kompanija m:tel je 24. put pokrovitelj Teatar festa, kao i prijatelj cijele pozorišne sezone. Takođe, kompanija m:tel bila je domaćin večeri kada je izvedena predstava „Kod večite slavine“. Po odluci stručnog žirija, za najbolju predstavu festivala proglašen je „Petrijin venac“ beogradskog pozorišta Atelje 212.

Glumice iz predstave Marta Bjelica, Jovana Gavrilović i Milica Mihajlović podijelile su nagradu za najbolju glumicu, dok je za najboljeg glumca proglašen Boris Šavija, koji je igrao u predstavi „Jugoslavija, moja otadžbina“ u koprodukciji Gledališča Koper iz Slovenije i Pozorišta Prijedor.

Nagrade, vrijedne Xiaomi telefone, u ime kompanije m:tel glumcima je dodijelio izvršni direktor za marketing i prodaju Milosav Parezanović.

ĐURĐEVDAJSKI FESTIVAL

„Đurđevdanski festival dječje pjesme“ uvijek je poseban događaj. Ove godine stručna komisija izabrala je 24 izvođača iz Letonije, Rusije, Bugarske, Mađarske, Slovenije, Hrvatske, Srbije, Crne Gore, Sjeverne Makedonije i BiH, a publika je bila u prilici da čuje 18 kompozicija koje su premijerno izvedene u Banjaluci.

Kompanija m:tel i ove godine ponosni je prijatelj najpoznatijeg festivala dječje muzike u regionu. Ovaj festival je već 28 godina sjajna prilika za druženje i prve muzičke korake, ali ima i značajnu obrazovnu ulogu: neke kompozicije izvedene na ovom festivalu naše su svoje mjesto u udžbenicima muzičke kulture za osnovne škole.

Nagradu organizatora i kompanije m:tel za najmlađeg učesnika dobio je Viktor Vukojević.

DJEČIJI SAJAM BANJALUKA

Kompanija m:tel je, kao i ranijih godina, bila ponosni prijatelj

ove posebne manifestacije namijenjene djeci i porodici. U okviru m:tel kutka ni ove godine nismo propustili kvalitetno druženje sa najmlađima te smo mališanima i njihovim roditeljima ponudili cjelodnevnu zabavu uz posebno prilagođene zabavne i edukativne sadržaje.

BANJA LUKA FEST

Druge izdanje internacionalnog muzičkog festivala „Banja Luka Fest“ održano je na tvrđavi Kastel od 6. do 9. jula. Kompanija m:tel podržala je organizaciju ovog značajnog događaja koji je stekao epitet jednog od najznačajnijih u regionu.

Grupa „Bajaga i instruktori“ otvorila je festival koncertom za rok grupu, orkestar i hor. Koncert Josipe Lisac održan je druge večeri „Banja Luka Festa“, dok je treće festivalsko veče bilo rezervisano za svjetski poznatu, špansku muzičku zvijezdu Luz Kasal.

„Banja Luka Fest“ već je stekao status festivala za koji se vezuju prepoznatljiv umjetnički program, visok producijski standard, elegancija i glamur. Kompanija m:tel prepoznaла је značaj ove manifestacije i zato, i ovoga puta, festival je imao prijatelje. Posljednje veče festivala muzike svojim nastupom za pamćenje zatvorio je jedan od najpopularnijih pjevača u regiji, legendarni Zdravko Čolić.

Koncertima na Kastelu prisustvovalo su brojne ugledne ličnosti iz cijelog regiona, što govori o činjenici da je „Banja Luka Fest“ ispunio očekivanja organizatora i prijatelja festivala te da je ovo događaj koji se sa radošću isčekuje i sljedeće godine.

KONCERTI „DUBIOZA KOLEKTIVA“ I GIBONNIJA U BANJALUCI

Na tvrđavi Kastel tokom juna održana su dva velika koncerta, manifestacije koje je ovdašnja publika dočekala sa zadovoljstvom. „Dubioza kolektiv“ i jedna od najvećih zvijezda u regionu Gibonni učinili su taj junske vikend u gradu na Vrbasu spektakularnim. Kompanija m:tel bila je dio ova dva velika muzička događaja.

NEKTAR GARDEN FEST U PRIJEDORU

Nastavljujući akciju društvene odgovornosti prema značajnim događajima, m:tel je podržao manifestaciju „Nektar Garden fest“, koja je održana drugu godinu zaredom u prijedorskoj Ljetnoj bašti. Ove godine program festivala bio je još bogatiji, a pored raznovrsnog muzičkog repertoara, posjetiocima su mogli da uživaju i u brojnim dodatnim sadržajima. Grupa S.A.R.S. i DJ Mladen Tomić,

„Van Gog“, „Partibrejkersi“ i „Bjesovi“ te „Let 3“ neki su od 15 izvođača koje je prijedorska publika mogla da vidi na ovom festu ove godine. Kompanija m:tel je tako, ko zna koji put, nastavila sa podrškom kulturnim manifestacijama i na taj način obogatila je ljetne pozornice te osvježila kulturnu i turističku ponudu cijelog regiona.

BANJALUČKI ETNO DANI

Turistička organizacija grada Banjaluka, zajedno sa Kulturno-umjetničkim društвom „Piskavica“ i Ansamblom narodnih igara i pjesama „Veselin Masleša“, organizovala je manifestaciju „Banjalučki etno dani“, koja je održana od 30. juna do 3. jula 2022. godine u Banjaluci i Piskavici. Manifestacija predstavlja saradnju dva festivala, „Kozara etno“ i „Festivala srpskog folklora“, koji se tradicionalno organizuju u prvoj polovini jula. Na festivalu je učestvovalo oko 400 učesnika iz šest zemalja.

Sport

SPORTSKE IGRE MLADIH

Sarajevo je u periodu od 5. do 7. jula bilo domaćin najboljim ekipama iz svih dijelova Bosne i Hercegovine na završnici ovogodišnjih Sportskih igara, čije je održavanje podržala kompanija m:tel. Devetstvo dječaka i djevojčica iz više od šezdeset bh. gradova uživalo je u trodnevnim takmičenjima, ali i zabavnom programu. Učesnici su u okviru finala, pored takmičenja, učili o zaštiti životne sredine, ekologiji i reciklaži, volontерizmu, važnosti obrazovanja i osnaživanja djevojčica i žena u društvu.

Medalje najboljim takmičarima uručio je izvršni direktor za marketing i prodaju kompanije m:tel Milosav Parezanović, a one su ove godine otišle u Sarajevo, Mostar, Zvornik, Brčko, Gračanicu, Banoviće, Bijeljinu, Srebrenik, Gradačac, Stolac, Zavidoviće, Gornji Vakuf-Uskoplje, Ljubuški, Maglaj, Kakanj i

Banjaluku. Pobjednici ovogodišnjih igara predstavljајe Bosnu i Hercegovinu na Međunarodnom finalu igara u Splitu, gdje će naši mali reprezentativci odmjeriti snage sa dječacima i djevojčicama iz Srbije i Hrvatske.

Prenos otvaranja Sportskih igara mlađih bio je omogućen putem Arena sport kanala na svim m:tel TV platformama, a već početkom avgusta na Areni sport emitovaće se i poseban serijal posvećen ovoj manifestaciji.

Plazma Sportske igre mlađih svoje ovogodišnje aktivnosti nastaviće kroz m:tel SIM Turneju radosti u šest gradova.

MALE OLIMPIJSKE IGRE REPUBLIKE SRPSKE U ORGANIZACIJI PLIVAČKOG KLUBA „OLYMP“

Plivački klub „Olymp“ Banjaluka i Grad Banjaluka, uz podršku Ministarstva porodice, omladine i sporta Republike Srpske te prijateljsku podršku kompanije m:tel, organizovali su u Banjaluci sportski događaj „Male olimpijske igre Republike Srpske“.

Svake školske godine realizuje se niz značajnih aktivnosti kako bi školski sport u Republici Srpskoj bio što organizovaniji i masovniji, a sve s ciljem fizičkog angažovanja učenika i stvaranja navike redovnog bavljenja fizičkim aktivnostima. Jedan od prioritetskih projekata upravo je projekat pod nazivom „Male olimpijske igre Republike Srpske“, koje su primjer uključivanja velikog broja učenika u školske sportske aktivnosti. Kompanija m:tel i ovog puta s ponosom je učestvovala u manifestaciji koja za cilj ima razvoj sporta i promociju zdravog odrastanja.

DONACIJA ZA NOVU SPORTSKU DVORANU U ISTOČNOM SARAJEVU

Predstavnici kompanije m:tel obišli su prostorije JU Sportsko-rekreacioni centar „Slavija“ u Istočnom Sarajevu te su tom prilikom direktoru ove ustanove uručili donaciju za novu sportsku dvoranu. Televizorima koje je poklonio ovoj sportskoj ustanovi, m:tel je upotpunio sadržaje sportskog centra koji radi na promociji sporta i zdravog života, a dvorana je mjesto okupljanja, ne samo sportista, već i svih velikih kulturno-sportskih manifestacija u gradu.

Poslujući društveno odgovorno, kompanija m:tel podržava razvoj i afirmaciju zdravog života, njegovanja sportskog duha i drugih pozitivnih vrijednosti.

m:

POSLOVNI SVIJET

SVJETSKI
DOGAĐAJI

TEMA BROJA

ANDROID 13

KO JE ZA TIRAMISU?

Saznajte na koje će sve načine Google ovaj operativni sistem podići na viši nivo u odnosu na prethodna izdanja

PIŠE: ŽELJKO SVITLICA

Sastojci:

- 200 g piškota
- 250 g mascarpone sira
- 3 dcl slatke pavlake
- 50 g šećera u prahu
- 2 dcl crne kafe
- 1 dcl rum (ili likera amaretto)
- kakao u prahu

Priprema:

Mikserom umutite mascarpone sir i šećer u prahu dok ne dobijete finu kremastu masu. Slatku pavlaku takođe umutite dok ne postane čvrta šlag, pa umiješajte u mascarpone. U zdjelicu uspite kafu i rum (amaretto) i umačite jednu po jednu piškotu te ih slažite na dno kalupa dok ga ne pokrijete. Piškote premažite polovinom kreme od mascarpona i šlaga. Preko ide drugi red piškota, zatim ostatak kreme. Na kraju bogato pospite kakaoom u prahu i ostavite u frižideru najmanje 4-5 časova.

Ljeto je idealno vrijeme za jednu osvježavajuću poslasticu kao što je - tiramisu. Ipak, ovog puta ne govorimo o globalno poznatom i popularnom kolaču, već o nadolazećoj verziji operativnog sistema Android 13, koji je upravo tako nazvan.

Sama riječ „tiramisu“ u prevodu sa italijanskog znači „podigni me“, pa u „Temi broja“ saznamjemo na koje sve načine će Google ovaj operativni sistem podići na viši nivo u odnosu na prethodna izdanja.

Promjene i apdejti koje donosi Android 13 možda neće biti tako drastični kao što je bio slučaj sa verzijom Android 12 (koja na pojedine uređaje stiže tek sada), ali u svakom slučaju sa Tiramisuom stižu mnoge promjene i nove opcije i poboljšanja. Developerska zajednica, posebno kreatori aplikacija, imali su priliku da vide o čemu se radi zahvaljujući beta i probnim verzijama, ali različiti noviteti i poboljšanja koji se očekuju od novog androida još su tajna.

Važno je napomenuti da će cijela lista novih opcija i osobina Tiramisua biti poznata nakon što Google konačno predstavi finalnu verziju. Očekuje se da se to dogodi krajem trećeg kvartala godine, a možda i ranije. Po običaju, novi android će prvo zaživjeti na Google Pixel telefonima.

Google je do sada predstavio probne beta verzije i verzije za developerse, koje su trenutno dostupne za listu mobilnih uređaja (koja se može promjeniti), a na kojoj su u trenutku pisanja teksta bili: Google Pixel, Xiaomi, Vivo, Realme, Nokia, Asus, Lenovo, Oppo, One Plus, ZTE...

Ovdje ćemo predstaviti neka poboljšanja vidljiva u beta verzijama Tiramisua, a koja su značajnija za obične korisnike smartfona.

GOOGLE WALLET

Korisnici telefona sa Tiramisuom moći će koristiti Google Wallet (novčanik), u suštini redizajnirani Google Pay.

Wallet se vraća nakon nekoliko godina, a sve to vrijeme sličnu funkciju obavlja je prvo Android Wallet, zatim Android Pay, pa na kraju Google Pay.

U novčaniku možete čuvati digitalizovane platne kartice, ali i zdravstvene, sertifikate o vakcinaciji (u zemljama gdje je to moguće), avionske karte, različite propusnice i ulaznice i slično, praktično sve ono što već možete kupiti u elektronskom obliku. U skladu sa sve većom digitalizacijom, ovakva opcija pomoći će korisnicima da „ne zaboravljaju dokumente i kartice“, a cilj je da ona na kraju, u skladu sa trendovima, zamijeni pravi novčanik.

PAMETNIJE TROŠENJE BATERIJE

Tiramisu stiže sa poboljšanim korištenjem resursa baterije telefona koje će pomoći uređaju da efikasnije upravlja energijom. Sistem se zove TARE, što je skraćenica od The Android Resource Economy. To je dio operativnog sistema čiji prioritet je upravljanje potrošnjom.

Apdejтована су pravila pomoću kojih operativni sistem odlučuje kada će neku aplikaciju staviti u ograničavajuću grupu, tj. na listu koja „dobiја“ manje baterije/energije

na trošenje. Dok je aplikacija u takvoj poziciji, Tiramisu joj takođe ograničava potrošnju kako bi baterija bila što ekonomičnija.

Razvijen je novi set sistemskih obavještenja koja upozoravaju na servise ili aplikacije koje dugotrajno opterećuju bateriju. Pojednostavljenio rečeno, uređaj će preduzimati manje akcija kada i ako je nivo baterije nizak.

UPRAVLJANJE DOZVOLAMA ZA OBAVJEŠTENJA

Trenutno aplikacije na androidu imaju podrazumijevanu mogućnost da vam šalju obavještenja, a ako to želite da spriječite, morate se posebno pozabaviti dozvolama. Svaka nova aplikacija znači i nove notifikacije, što već pomalo dosađuje korisnicima.

Tiramisu planira da riješi problem sa prevelikim brojem neželjenih notifikacija i aplikacije na Androidu 13 će morati da traže više dozvola od korisnika uređaja.

Ovo ažuriranje omogućiće korisnicima da se fokusiraju samo na obavještenja koja su im najvažnija. Opcija ostavlja krajnjim korisnicima da biraju aplikacije od kojih žele da primaju ili vide obavještenja. Moći ćete da spriječite da vam nasumična aplikacija šalje obavještenja, uključujući promocije.

PODEŠAVANJE JEZIKA

Važeća opcija za promjenu jezika na androidu funkcioniše tako što se promjena primjenjuje na cijeli uređaj, a Tiramisu će omogućiti da različite aplikacije budu na različitim jezicima, ako tako želite.

Novi Panlingual sistem zgodna je opcija za sve one koji vole da koriste uređaj na svom jeziku, ali im je lakše da neke usluge i aplikacije koriste na engleskom. Sada ćete moći da primijenite jezik za svaku posebno u dijelu podešavanja pod nazivom App languages, ali na App info ekranu.

KOMBINOVANJE EMOTIKONA

Od noviteta još izdvajamo da će Android 13 imati unaprijeđena podešavanja izgleda sata na zaključanom ekranu. Novitet je i birač fotografija koji reguliše kojim fotografijama i snimcima, tj. kojim folderima, aplikacije mogu pristupiti.

Novi android će imati i novu kolekciju emotikona: u Gboard-u postoće mogućnost da kombinujete različite već postojeće emodžije kako biste sami napravili nove. Sve koji imaju bluetooth zvučnike ili slične uređaje obradovaće olakšano povezivanje sa telefonom i mogućnost lakšeg prebacivanja sadržaja.

Napravljena je i optimizacija za veće ekrane, pa će Android 13 biti prilagođen tabletima i sklopivim uređajima, ali u tome će ga preduhitriti unaprijeđeni Android 12.

Android i poslastice

Google je i do sada imao običaj da verzije android-a naziva po poslasticama. Za sladokusce, evo spiska dosadašnjih: Android 1.5: Cupcake; Android 1.6: Donut; Android 2.0: Eclair; Android 2.2: Froyo; Android 2.3: Gingerbread; Android 3.0: Honeycomb; Android 4.0: Ice Cream Sandwich; Android 4.1: Jelly Bean; Android 4.4: KitKat; Android 5.0: Lollipop; Android 6.0: Marshmallow; Android 7.0: Nougat; Android 8.0: Oreo; Android 9: Pie; Android 10: Quince Tart; Android 11: Red Velvet Cake; Android 12: Snow Cone.

BIZ&TECH

TETOVAŽA KAO SMARTFON

Uz estetsku dimenziju, digitalna tetovaža ima i zdravstvenu funkciju

PIŠE: JELENA PRALICA

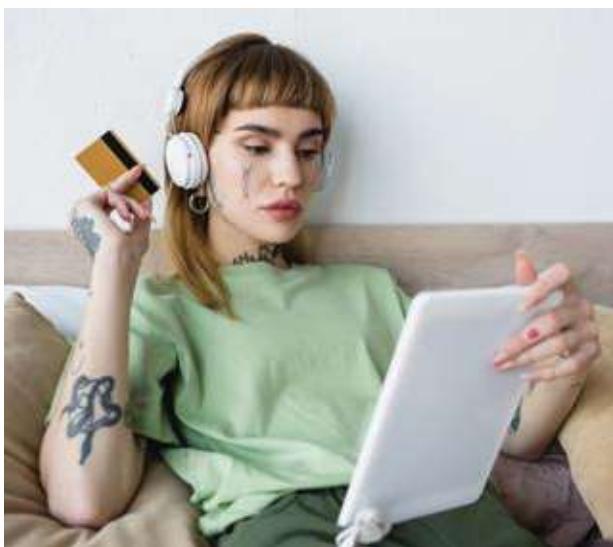
Sve bliže je dan kada će tetovaža stati rame uz rame s pametnim telefonom. Znamo, možda vam zvuči nevjerojatno ili prosto ne možete povjerovati da je tako nešto moguće, a pitate se i čemu takav razvoj događaja?!

Digitalna tetovaža odnosi se na nanošenje minijaturnih elektronskih uređaja na kožu čovjeka. Privremena je i lako se može skinuti, odnosno oprati. Opremljena je elektronikom, kao što je senzor ili NFC (Near Field Communication) čip, odnosno bežičnom tehnologijom koja radi na malim udaljenostima. Njen osnovni dizajn je mala grafička slika sa NFC čipom, često je metalna i ima antenu. Čip ima malo memorije koja je korisnicima dostupna putem aplikacije za smrtfone i koja se koristi u različite svrhe.

Jedna od njih je pohranjivanje informacija o zdravstvenom stanju osobe koja nosi digitalnu tetovažu. Korak dalje je da će na osnovu tako dobijenih zdravstvenih informacija biti moguće raditi na sprečavanju i kontroli nekih zaraza, a još veći iskorak odnosi se na poboljšanje performansi u trenažnom procesu sportista.

Upravo jednu takvu digitalnu tetovažu proizvela je kompanija Chaotic Moon, a u pitanju je biotehnološka sprava koja će pomoći specijalne tinte koja provodi struju sakupljati i analizirati informacije iz ljudskog tijela.

Uopšte govoriti o ovakvim tetovažama je postalo moguće s razvojem naprednih tehnologija 3D štampe, fleksibilne elektronike i materijala. Za samo nanošenje koristi se nekoliko tehnika. Jedna od njih realizuje se pomoći zlatnih nanošipki, za drugi način se koristi grafen, dok treća opcija podrazumijeva upotrebu raznih polimera sa gumenom podlogom. Uz sam čip, nanosi se i tanki sloj zaštitnog spreja, što doprinosi boljem vezivanju

za kožu, ali i većoj zaštiti od spoljnih uticaja. Sam uređaj dovoljno je fleksibilan da ga korisnik ne osjeti dok pomjera ruku, jer se zajedno s kožom savija i rasteže.

Još jedan od načina upotrebe digitalne tetovaže je onaj za potrebe otključavanja telefona, a u pitanju je patent koji potpisuje Motorola. Samim tim, ona radi jedino s njihovim Moto X smartfonom, a korisnicima je dostupna kupovinom pakovanja u kojem se nalazi deset tetovaža.

Ovdje se radi o tetovaži veličine novčića, koja je dizajnirana tako da se stapa s kožom i na eksterne uslove (znoj, tuširanje, nošenje garderobe...) otporna je nekih pet dana. Nakon što je implementirate na kožu, a u kompaniji Motorola predlažu da je zaliđepite na unutrašnju stranu podlaktice, neka dva centimetra od zglobo šake, za korištenje vam je potrebno još samo da preuzmete aplikaciju za telefon.

I za kraj, tu je, naravno, pitanje koliko će vas koštati jedno ovakvo zadovoljstvo. Pa, upućeni navode da tu nema neke drastične razlike u odnosu na standardne tetovaže, s tim da digitalna i dalje ostaje privremeno rješenje i to takvo da je estetika u ovom slučaju ipak manje važna.

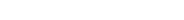
Epidermalna elektronika

Rezultat projekta koji je prije desetak godina pokrenuo profesor Džon

Rodžers sa Univerziteta Illinois je – epidermalna elektronika. On je, naime, napravio uređaj koji je snimao

i slao elektrofiziološke vrijednosti za potrebe medicinskih pregleda.

Njegovo funkcionisanje zasniva se na elektronički, ultratankim elektrodama, senzorima, komunikacionom sistemu i bežičnom napajanju.

BIZ&TECH

POPRAVI SAM

PLAN KOJI NUDI SVE VIŠE KOMPANIJA

PIŠE: JELENA PRALICA

*Za određene popravke, kupci će dobiti novac prilikom
vraćanja zamijenjenog dijela na reciklažu*

m:agazin

Poslovna filozofija velikih imena na tržištu pametnih telefona kaže da je najbolja tehnologija ona koja - traje. Zato pristup baziraju na tome da njihovi proizvodi budu izdržljivi i da rijetko zahtijevaju zamjenu dijelova i popravke. Na taj način su bolji, ne samo za ljude, već i za našu planetu.

Tehnološki giganti, kao što su, recimo, Samsung i Apple, kontinuirano rade na tome da obezbijede najbolje iskustvo za korisnike. To podrazumijeva i rad na trajnim proizvodima, kod kojih je potreba za popravkama svedena na minimum, što nam ujedno pomaže da izvučemo maksimum iz ograničenih resursa koji se koriste u proizvodnji pametnih uređaja.

Recikliranje je, na primjer, jedan od tih načina, kojem se okreće sve više kompanija koje u proizvodne tehnologije uvode obnovljive materijale. Inovativni načini proizvodnje dugotrajnih proizvoda su sve prisutniji, a kombinuju hardver dizajniran da izdrži rigorozne uslove svakodnevne upotrebe, stalna ažuriranja softvera, što uključuje i nove opcije i funkcionalnosti, te usluge popravke vrhunskog kvaliteta.

Nakon brojnih „za“ i „protiv“, u kompanijama Samsung i Apple odlučili su da pokrenu „Popravi sam“ plan, svako za sebe. Presudan razlog je, osim pružanja mogućnosti da korisnici radi popravke telefona, ukoliko je to moguće, ne moraju posjetiti ovlašteni servis, taj da će se na ovaj način smanjiti konačan broj odbačenih uređaja, što će doprinijeti manjem zagađenju životne okoline.

Prvo su u kompaniji Samsung objelodanili da su pokrenuli svoj „Popravi sam“ program. U pitanju je plan samostalnih popravki koji se odnosi na Galaxy modele, konkretno Galaxy S20, S21 i Tab S7+. Radi se o manjim i jednostavnijim popravkama koje korisnici mogu sami da obave. Za popravke displeja, pozadinskog stakla i ulaza za punjenje telefona iz Samsunga stižu paket alata, dijelovi i priručnik, odnosno vodič kroz cijeli proces.

Ubrzo je i iz Apple-a stigla potvrda da su se odlučili da ponude više opcija za popravke kako bi pomogli korisnicima da, kada je to potrebno, što prije iznova pokrenu i

osposobe svoje uređaje. Tako je dostupan postao njihov Self Service Repair plan, najavljen krajem 2021. godine, koji omogućava uputstva za popravku i originalne dijelove i alate. U ovoj onlajn trgovini moguće je nabaviti više od 200 pojedinačnih dijelova i alatki potrebnih za otklanjanje sitnih kvarova ekrana, baterije i kamere na uređajima iz serija iPhone 12, iPhone 13 i iPhone SE (treće generacije).

Apple korisnicima nudi i mogućnost da na sedam dana za 49 dolara iznajme alat za popravke, a najavljeno je da će ovaj program do kraja godine biti proširen i na Apple Mac uređaje.

Zasad su i Samsung i Apple programi zaživjeli isključivo na području SAD, dok su iz kompanija najavili da će već do kraja ove godine, počevši od Evrope, biti pokrenuti i na nekim drugim tržištima.

Tokom proteklih tri godine, Apple je skoro udvostručio broj servisnih lokacija sa pristupom originalnim dijelovima, alatima i smjernicama za upotrebu, uključujući više od 3.000 nezavisnih servisera. Njihovu globalnu mrežu sa više od 5.000 ovlaštenih dobavljača čini više od 100.000 tehničara. Kao rezultat toga, osam od deset korisnika Apple uređaja u SAD u roku od 20 minuta nalazi ovlaštenog dobavljača.

BIZ&TECH

KOJI SI TIP FOTOGRAFA (TELEFONOM)?

Influenser, fotograf prirode, noćni ili svestrani fotograf – za svakog predlažemo telefon koji će pratiti upravo njegove fotografске afinitete

PIŠE: ŽELJKO SVITLICA

Pametni telefon je danas i naš foto-aparat. Ipak, svako od nas voli i najradije kreira drugačije fotografije.

Tako, recimo, imamo one koje bismo mogli nazvati „influenserima“, jer najradije biraju da fotografiju i objavljaju fotografije sa zanimljivih/popularnih mesta, one sa druženja, događaja itd., a imamo i ljudе koje oduševljavaju prizori iz prirode. Tu su i prirodni talenti za sve vrste fotografija, ali i oni koji najradije biraju noćno fotografisanje.

Kamera je mnogim ljudima najvažnija stavka kada biraju telefon i mnoge više zanima kako će izgledati fotografije i video-snimiци, nego što se brinu za neku drugu karakteristiku, kao što je veličina memorije ili jačina procesora.

To važi za sve, bez obzira na to da li su influenseri, svestrani fotografi, noćni fotografi ili prirodnjaci. Ipak, pojedini telefoni imaju specifičnosti koje mogu doprinijeti boljem rezultatu dok fotkate omiljene lokacije, stvari ili ljudе.

INFLUENSER

Možda je drugim ljudima telefon dodatna pomoćna alatka, ali ne i vama. Često fotografisanje, brza obrada fotografija, objave na mrežama, reakcije, interakcije... Treba vam dobra kamera i brz internet plus opcije za selfi fotke? Xiaomi 12 8/256 GB je opcija koju treba ozbiljno da razmotrite.

Xiaomi 12 ima trostruku zadnju kameru i tako prati trend svih flagship telefona. Sony senzor od 50 MP, osim u Xiaomi 12 seriji, već se našao u cijelom nizu pametnih telefona više klase. Primarnom senzoru je pridružen ultraširokougaoni senzor od 13 MP. Treća, telefoto makro kamera stiže sa senzorom od 5 MP, a cijeli modul posjeduje dvostruki LED blic.

Rezultat su fotografije veoma živopisnih boja i detalja sa

visokim kontrastom i malom količinom šuma, koje izgledaju prirodno. Makro kamera sa senzorom od 5 MP funkcioniše na udaljenosti od 3 do 7 cm - idealno za fotkanje hrane ili kul stvarčica i detalja koji su vam potrebni za objavu.

Iako trostruka glavna kamera dominira na uređaju, selfi kameri posvećena je posebna pažnja. Ima senzor od 32 MP, ali nudi i dodatne alatke: AI Beautify softver sa prirodnim filterima, AI makeup, AI studio osvjetljenje i druge slične opcije. Za „fotošopiranje“ tu su klasični alati za dotjerivanje lica I-Makeup (šminka) opcija koja uređuje obrve, dodaje boju usnama, sjaj u očima i slično. Selfi kamera može snimati video-sadržaje u pristojnoj rezoluciji. Osim toga, koristi se i za Face Unlock pomoću kojeg se uređaj otključava na osnovu lica korisnika.

Za snimanje video-sadržaja kreirani su posebni dodatni alati, kao što su Xiaomi ProFocus (Motion tracking focus), Ultra Night Video, One-click AI cinema, HDR Video, HDR10+ Video, Pro Time-lapse i Vlog mode.

FOTOGRAF PRIRODE

Čekaš svaku priliku za bijeg iz gradske vreve, makar do kafića pored rijeke, obližnjeg izletišta ili bar parka? Zastaješ tokom šetnji ili planinarenja da uradiš makro fotografije maslačka, pčele, leptira ili neke životinje koja se upravo pojavila? Obožavaš snimati panorame sa planinskog vrha ili vidikovca prema gradu, slapove i vodopade ili zelene obronke i pašnjake?

Ako svoj avanturistički duh želiš podijeliti sa drugima i prikazati prirodu u drugaćijem svjetlu, ali ne želiš nositi svu profesionalnu opremu za fotografisanje sa sobom, ti

si fotograf koji voli prirodu i potrebna ti je kamera koja će naglasiti živopisne predjele.

Mnogi telefoni danas nude super rezoluciju ili pojačane kontraste, ali ono zbog čega treba da razmiliš o modelu Samsung Galaxy A53 jesu dva posebna kvaliteta: AMOLED displej i hardver telefona. Naime, Galaxy A53 će izdržati bez oštećenja 30 minuta na jedan metar dubine u slatkoj vodi. Gorila glass nove generacije bolje će zaštiti ekran u slučaju pada, a kada si u stalnom pokretu, velika je šansa da se to bar ponekad desi.

Samsung Galaxy A53 naprijed ima selfi kameru od 32 MP, koja snima i video u 4K rezoluciji, selfi fotke i portrete pristojnog kvaliteta.

Nazad je glavna kamera od 64 MP. Uz glavnu kameru nalaze se ultraširoka od 12 MP, makro kamera od 5 MP i isti takav senzor dubine. Takođe, posjeduje OIS (optičku) stabilizaciju koja i te kako dobro dođe u uslovima fotkanja koji nisu idealni.

Omogućeni su automatsko fotografisanje, profi-mod, portretni i noći režim. Pravi odlične fotografije u dnevnim uslovima, detaljne i sa velikom dinamikom boja. Quad Bayer metoda spojiće četiri piksela u jedan najbolji i na taj način dobićete kvalitetne fotografije od 16 MP. Sve što snimite možete pregledati na Super AMOLED ekranu sa izraženim bojama i svjetlinom koja omogućava dobru vidljivost i na suncu.

NOĆNI FOTOGRAF

Ovo je specijalni hobi. Upravnjavaju ga dvije vrste ljudi. Jednima je noći život prirodno okruženje i vole da zabilježe zabavne trenutke. Drugi obožavaju noćne prizore, svjetlost prozora ili ulica, pokrete u noći, slike grada dok svjetiljke tinjanju ili vožnju osvijetljenim bulevarima. Za ovakve fotografiske, ali i umjetničke poduhvate potrebna je posebna kamera i odličan modul za noćno fotkanje.

Sa svojom kamerom Redmi Note 11 Pro biće pravo rješenje. Primarni senzor kamere ima 108 MP. Pomaže mu ultraširokougaoni od 8 MP i makro kamera sa 2 MP.

Redmi 9-u-1 super pixel tehnologija spaja piksele i pravi najbolje od snimljenog materijala. Opcija koja se posebno izdvaja je Night mode 2.0 sa RAW multi-frame tehnologijom. Ovo smanjuje šum te daje izuzetno oštре noćne slike, a to je upravo ono što nam je potrebno. Redmi Note 11 5G ima i selfi kameru sa senzorom od 16 MP.

Kada noć prođe i svane dan pa vidite kako u stvari izgleda Redmi Note 11 Pro 5, shvatice zašto mnogi poznavaoци telefona misle da je teško kupiti isplativiji uređaj od ovoga, bez obzira na to koje je doba dana (ili noći).

SVESTRANI FOTOGRAF

Telefon je tvoj dnevnik. Pržiš fotke i nije ti previše stalo da je sve „instagramično“ ili savršeno. U slobodno vrijeme dok surfuješ, snimaš skrinšotove, praviš bilješke - smartfon ti je nešto kao automobil „za teren“ zbog kojeg nema mnogo brige, ali koji je pouzdan i ima solidne karakteristike kamere, procesora i memorije? Realme C31 3/32GB može ponuditi ono što je potrebno.

Ovo nije flagship uređaj, ali se i ne gura na prvo mjesto. Kamera ipak nudi brojne korisne opcije za višenamjensku upotrebu, čak i neke neuobičajene: autofocus, continuous shooting, digital zoom, geotagging, panorama, touch focus, face detection, klasične white balance i ISO settings, macro mode i scene mode.

Nazad na glavnom dijelu je trostruki modul kamere koji počiva na glavnoj kameri od 13 MP, sa makro kamerom od 2 MP, a podrška im je kamera za portrete sa takođe 2 MP.

Prednja selfi kamera ima 5 MP.

Za snalaženje u raznim uslovima, Realme C31 opremljen je UniSoC procesorom i snažnom baterijom od 5.000 mAh.

BIZ&TECH

„STAR WARS“ I TEHNOLOGIJE DANAS

Nažalost, moć bioničke ruke poput one iz „Star Wars“-a potrebna je mnogim ljudima širom svijeta, a na sreću, takva ruka i postoji

PIŠE: BLAŽENKA CUCA

Jedna od mogućnosti koje smo mogli vidjeti u „Star Wars“-u, a koju, nadamo se, čovječanstvo još nije počelo da primjenjuje je kloniranje ljudi. Prvi put je pomenuto u prvom filmu franšize iz 1977. godine.

Mnoge stvari koje smo posljednjih decenija gledali u naučnofantastičnim filmovima i koje su se činile potpuno nerealnim postale su dio našeg života.

Vijesti o humanoidnim robotima, letećim automobilima, vozovima koji, zahvaljujući magnetnoj sili, lebde iznad tla sada zvuče sasvim normalno, pogotovo mladima, koji odrastaju okruženi raznim tehnološkim čudima i informacijama o njima.

Generacije koje je američka franšiza „Star Wars“ prije tridesetak godina držala prikovanim za tada zaista male TV ekrane ne mogu da ne primijete da mnoge tehnologije viđene u tom filmskom serijalu tada, ali i godinama kasnije, poput laserskih mačeva, robota i droida, sada zaista postoje ili su u fazi razvoja. Ovo su neke od njih:

LASERSKI MAČEVI

Za omiljeno oružje Džedaja znaju čak i djeca i njima su ovi mačevi vjerovatno i najdraži. Ipak, njihove stvarne verzije nisu samo bezopasne igračke. Ekipa koja stoji iza YouTube kanala Hacksmith stvorila je zaista opasne laserske mačeve, vrlo slične onima iz „Star Wars“-a. Godine 2018. izradili su prvi energetski mač na svijetu zasnovan na plazmi, koji se uvlači, sa „oštricom“ od 2.200 stepeni Celzijusa, i koji može da siječe titanijum.

BIONIČKE RUKE

Nažalost, moć bioničke ruke potrebna je mnogim ljudima širom svijeta, a na sreću, tehnologija je toliko razvijena da takva ruka i postoji. Naime, funkcionalne protetske ruke povezane sa nervnim završecima, koje mogu da hvataju, stisnu pesnicu, štipaju i čak podižu palac, danas se uspješno proizvode i koriste ih mnoga djeca, ali i odrasli. Neke su zaista inspirisane „Ratovima zvijezda“. Jedna od kompanija - Open

Bionics prodaje Hero Arm za odrasle i djecu od osam i više godina, koja je dostupna u više od 50 stilova, među kojima je i „Star Wars“.

HOLOGRAMI

Ni 3D hologrami danas nisu novina. Iako se gledaocima „Star Wars“-a scena kada princeza Leia šalje svoju holografsku poruku Obi Vanu činila nevjerojatnom, danas su hologramski koncerti preminulih muzičkih legendi nešto „već viđeno“. Najveću pažnju izazvao je takav nastup repera Tupaka Šakura 2012. godine, a nakon toga na sličan način „nastupili“ su i Vitni Hjuston, Majkl Džekson, Elvis Prisli... Takođe, hologramske promocije proizvoda vrlo često su zastupljene u svijetu.

HUMANOIDNI ROBOTI

Iako je njihova namjena da budu što više u službi čovjeka, neki su toliko moći i spretni da pomalo podsjećaju na borbene robe iz čuvene filmske franšize. Američka kompanija Boston Dynamics stvorila je dva takva robota, jednog koji liči na čovjeka - Atlas, i drugog u obliku psa - Spot. Dvonožni Atlas plijeni pažnju dimenzijama, brzinom i okretnošću, dok je Spot angažovan kao pomoćnik u bolničkim odjeljenjima, na farmama...

LANDSPEEDER-I

Tehnologija hovercraft-a postoji još od kasnih pedesetih godina prošlog vijeka, ali tek nedavno su ove letjelice dosegnula nivo kakav se može vidjeti u filmskom serijalu „Star Wars“. Naime, nekoliko kompanija radi na pravim lebdećim biciklima, a među njima su i Malloy Aeronautics sa sjedištem u Velikoj Britaniji, kao i Aerofex sa sjedištem u SAD. Oba projekta su u fazi prototipa, ali sudeći prema testnim video-snmcima, ova vozila biće u upotrebi u skoroj budućnosti.

BIZ&TECH

iPod POSTAJE PROŠLOST

PIŠE: JELENA PRALICA

Iako je unio revoluciju u našu svijest o slušanju muzike, vrijeme i naprednije tehnologije su ga, nakon 21 godine, ipak pregazili

Revolucionarni iPod odlazi u penziju. U kompaniji Apple su, naime, odlučili da nakon 21 godine ugase proizvodnju ovog uređaja. Posljednji preostali model iPod Touch biće dostupan do isteka zaliha. I to je to.

Ali, zašto su se u tehnološkom gigantu odlučili za ovaj potez, i to više od dvije decenije nakon što su lansirali prvi iPod? Šta se u međuvremenu desilo, promjenilo... a da je rezultiralo takvom odlukom?

Pa, za početak su se promijenila sama vremena, a potom i svijest o slušanju muzike, po čemu je i sam iPod revolucionaran uređaj. Da, upravo on je lansiran sada već davne 2001. godine s ciljem da dovede do kakvog-takvog reda u muzičkim vodama, gdje je piratstvo doživljavalo procvat. Muzička industrija u međuvremenu u dobroj mjeri je „iskorijenila“ taj problem, uglavnom pojmom pametnih uređaja koji nam omogućavaju da uvijek i na svakom mjestu možemo slušati numere po vlastitoj želji. iPod je tako

malo-pomalo počinjao gubiti svoj prvobitni sjaj i polako ustupati mjesto nekim drugim uređajima.

Uostalom, to se negdje i moglo naslutiti, s obzirom na to da je Apple posljednji iPod predstavio 2019. godine, a i taj uređaj je zapravo imao tek sitne izmjene u odnosu na prethodne modele. U pitanju je sedma, „poboljšana“ generacija iPod Touch player uređaja, koja je lansirana bez velikih najava i u potpunoj tajnosti. Ranije je Apple obustavio proizvodnju iPod Classic modela, 2014. godine, a tri godine kasnije i modele Nano i Shuffle.

Preostali model iPod Touch je, moglo bi se reći, svojevrsna preteča iPhone uređaja, samo bez mobilne tehnologije. Stoga u kompaniji posebnu zahvalnost duguju upravo tom malom uređaju sa tipkom u sredini i slušalicama, jer im je otvorio vrata tržišta pametnih telefona, na kojem je danas iPhone jedan od najzastupljenijih i vodećih modela. Istovremeno, Apple je na taj način proširoio svoje poslovanje te pogurao muzičku industriju u digitalnu sferu.

Podsjećanja radi, prvi iPod pojavio se 2001. godine, po cijeni od 400 dolara. Upravo je on, dakle, bio prvi Apple uređaj za mnoge korisnike koje je privukao prvenstveno time što su pomoću njega bukvalno u džep mogli „smjestiti“ mnogo pjesama. Jedan tako (fizički) mali uređaj je ujedno doveo do veće upotrebe interneta, na kojem je bilo sve više muzičkog sadržaja.

Mnogi su sa sjetom primili vijest o prestanku proizvodnje iPod muzičkih player-a. Podsjećaju da smo na ovaj mali uređaj mogli pohraniti oko 1.000 pjesama, a da je jedno punjenje bilo dovoljno za deset časova slušanja. Nostalgija ili šta već, odlazak iPod-a nije ostao neprimijećen.

Iako iPod odlazi, njegov duh ostaje. Upravo je riječima „Duh iPod-a živi i dalje“ Greg Josvijak, viši potpredsjednik marketinga u kompaniji Apple, opisao novonastalu situaciju, dodajući da muzika i podcast-ovi nastavljaju tamo gdje je iPod stao. Muzičko iskustvo takođe ostaje prisutno kroz iPhone i Apple Watch uređaje, pa sve do HomePod mini, Mac, iPad i Apple TV-a. Inače, ne smijemo zaboraviti da je naziv „podcast“ nastao upravo iz pojma „iPod“.

Može jedan od 233.000 dolara?!

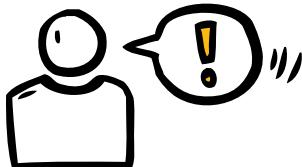
Najskupljii iPod potpisuje britanski dizajner Stjuart Hjuz. On je svojevremeno model iPod Touch ukrasio sa 149 grama 22-karatnog zlata, u okvir je smjestio 300 dijamantana, dok 53 dijamanta na zadnjoj strani čine Apple logo. Po cijeni od 233.000 dolara, iPod Supreme bio je dostupan u samo tri primjerka, i to u bijeloj kutiji od lakiranog drveta, čija je unutrašnjost obložena skupocjenom kožom.

NASLOVI

PIŠE: JELENA PRALICA

„Novo mjerilo fotografskog iskustva“ je slikovit prikaz kojim su u kompaniji Motorola najavili svoj prvi uređaj sa kamerom od 200 MP. Već na osnovu ovih brojki jasno je zašto su posegnuli za navedenom najavom svog novog uređaja. Ovaj Motorola Frontier telefon ima i ultraširoki senzor od 50 MP, telephoto od 12 MP te selfie kameru od 60 MP. Nema sumnje da će ovaj telefon biti čest izbor korisnika koji su ljubitelji dobre fotografije!

NOTHING

Prvi smartfon kompanije Nothing ugledao je svjetlost dana. U pitanju je model Nothing Phone (1), koji pokreće prilagođena android varijanta naziva Nothing OS. Među specifikacijama po kojima se izdvaja svakako je prozirna poledina, što u kompaniji objašnjavaju željom da „predstave unutrašnjost telefona“ koji ima 400 komponenata. Cijeli koncept pojašnjavaju riječima da dizajn nije samo ukras, već da između forme i funkcije mora postojati nešto što ih veže.

Potpuno novi, drugačiji preklopni telefoni. Tako ukratko zvuči pojašnjenje novog patentata s Microsoft potpisom. U ovoj kompaniji, naime, žele izbjegći tehničke „nesavršenosti“ na savitljivim ekranima kakve danas poznajemo. Microsoft je patentirao naprednu vrstu podložne pločice koja će omogućiti da se izbjegnu neravnine, odnosno nabori koji pri korištenju nastaju na mjestima gdje se staklo ekrana savija.

Xiaomi je pokrenuo saradnju sa kompanijom Leica. Logično, žele da unaprijede svoje uređaje u domenu mobilne fotografije. Već ovog ljeta trebalo bi da bude predstavljen prvi Xiaomi telefon čije će kamere biti rezultat ove saradnje. Iz kompanija su najavili da će već kod njega biti primjetne razlike u vezi s pitanjem kvaliteta fotografija, zahvaljujući klasičnoj Leica estetici.

Kompanija Sony obavezala se da će udvostručiti svoje igre za računare i mobilne uređaje do 2025. godine, što bi kasnije trebalo da dovede do smanjenja udjela PS izdanja. Trenutno je samo 10% Sony naslova dostupno za mobilne uređaje. Širenje na mobilne uređaje će biti realizovano kroz novu poslovnu jedinicu u okviru Sony IE. U pitanju je dio njihovih korporativnih ambicija, gdje se značajni elementi Sony zajednice protežu dalje od iskustva usredsređenog na konzolu.

SVJETSKI DOGAĐAJ

AUGMENTED WORLD EXPO 2022

PUTOVANJE KROZ NAŠU BUDUĆNOST

*Ovo dešavanje od 2010. slavi napredak VR i AR tehnologije,
predstavljajući nova dostignuća i nagrađujući najinovativnije*

PIŠE: NENAD BOSNIĆ

Ogi nagrade

Ogi nagrade (Auggie Awards) dodjeljuju se najboljima na svakom AWE izdanju. Ove godine je čak 280 kompanija ušlo u konkurenčiju za 15 priznanja. Dva su otišla na istu adresu, kompaniji Zapworks, koja je trijumfovala u kategorijama „Najbolji alat za developere“ i „Najbolji alat za kreatore sadržaja“.

Sofijin dan započeo je virtual reality (VR) igrom sa prijateljicom. Potom se sa tetkom otisnula na rođendansko putovanje metaversom. Stvari su, međutim, ubrzano postale ozbiljnije.

Sofijina klijentkinja javila se video-pozivom, sva naglašeno zabrinuta i teatralno očajna. Neočekivani update napravio je kurčlus u njenoj aplikaciji. Srećom, Sofija ima drugara koji će to brzo da riješi! Dovoljno brzo da ona stigne na veliki pič - prezentaciju svoje biznis ideje pred amfiteatrom strogih investitorskih avatara koji su naoštreno postavljali nezgodna pitanja.

No, naša Sofija je znala sve tačne odgovore! Dobila je ugovor sa partnerima, unapređenje na poslu, novu funkciju... Zasluzila je da se njen dan završi labavim virtuelnim zagrljajem sa avatarom njene majke ispred pikselaste replike Luvra i laganom večerom sa prijateljima na kojoj se jela biraju sa augmented reality (AR) menija.

POLUVIRTUELNI POLUPROIZVODI

Ako sve ovo zvuči čudno, pomalo besmisleno i prilično usiljeno, u stvarnosti je bilo još gore. Poluvirtuelnoj stvarnosti, da budemo precizni. Tako bi se ukratko mogao opisati „MetaTr@versal: A Day in the Life“, VR pozorišni komad izведен na Augmented World Expo događaju.

Augmented World Expo, skraćeno AWE, organizuje se duže od decenije. Ovo dešavanje od 2010. slavi napredak VR i AR tehnologije, predstavljajući nova dostignuća i nagrađujući najinovativnije. Slično je bilo i tokom prva tri dana juna, kada se u američkoj Santa Klari ponovo okupio krem ove industrije.

„MetaTr@versal: A Day in the Life“ evidentno ne može da se podiži tim „kremastim“ epitetom. Predstava je prosto naivno napisana i još amaterskije odglumljena, što i nije neko iznenadenje, jer je njeni autorka i glavna glumica Sofija Mošaša, specijalistkinja za extended reality (XR).

Uprkos ograničenim umjetničkim dometima njenog djela, Mošašin komad je ipak poslužio kao demonstracija moguće

upotrebe VR i AR tehnologija u umjetnosti, iako su usput, nehotično ili ne, pokazana i sva njihova trenutna ograničenja. No, AWE i njegovi posjetioci se ne brinu za to. Potencijal se na ovom događaju vrednuje mnogo više od prezenta.

SADAŠNJOST JE KOCKASTA, ALI BUDUĆNOST...

Zato niko nije obraćao previše pažnje na nezgrapnost headset-a i ostale fizičke opreme, na kockaste glavice avatara ili animacije koje kvalitetom podsjećaju na kasne faze kultne Sega konzole. Grafika će doći prije ili kasnije, upravo su nam gejming uređaji to najplastičnije dokazali, a do tada su važni pravci u kojima se inovacije mogu kretati.

A oni su, ako je suditi po viđenom na AWE 2022, zaista nepregledni. Očekivano, dominirali su developeri različitih VR i AR igara, pa su posjetioci mogli da se zabave na razne načine - od dobacivanja virtualnim lopticama preko nevidljivih stolova pa sve do lovљenja animiranih dinosaurusa po konferencijskim salama.

Zanimljivija su bila neka poslovna rješenja, poput onog koje je predstavio Campfire. Ekipa iz američkog San Dijega donijela je svoj Studio Console, uređaj pomoću kojeg kreativci sa različitih strana svijeta mogu da se nađu u istom 3D prostoru i zajedničkim snagama, u realnom vremenu, rade na izradi modela novog automobila ili projektovanju nebodera. Sa druge strane, moskovski Immerse Lab odnio je i jednu od Ogi nagrada na ovogodišnjem Expo-u za svoju impresivnu AR prezentaciju na temu slike „Crveni vinograd“, jednog od remek-djela slavnog Vinsenta van Goga.

Druga Ogi nagrada otišla je u ruke američkog tandem-a YESUNIVERSE - Big Rock Creative, koji je razvio Breonna's Garden, nesvakidašnji virtuelni vrt posvećen preminuloj Brioni Tejlor. Ubistvo ove djevojke tokom policijskog pretresa u SAD uzrokovalo je velike nemire 2020. godine, a Brionin vrt se sada pojavio kao „bezbjedna zona“ za iskazivanje „saosjećanja, pomirenja i emocija“, što je iniciralo razmatranja u kojoj mjeri i kako savremena tehnologija može pomoći u tretiranju traumatičnih iskustava.

NA DODIR OD STVARNOSTI

Čini se da je za tako krupne ciljeve ipak suviše rano, jer se i dalje vode diskusije o tome kako učiniti VR/AR opremu lakšom i praktičnijom, na koji način integrisati nadražaje čula dodira ili mirisa, kako postići zadovoljavajuće brzine prenosa tolikih količina podataka... Dok te prepreke ne budu savladane, većina gotovih proizvoda ostaće u sferi TikTok plesova i grimasa kreiranih kroz njihov Effect House ili u domenu poigravanja sa sopstvenim snimcima u formi „volograma“ irskog tima Volu.

Gledajući kojom brzinom VR i AR rješenja napreduju, taj trenutak nije daleko, štaviše. Eksplozija metaversova, o kojоj smo pisali u prethodnom broju m:agazina, samo je novi vjetar u leđa kompanijama koje već godinama rade na razvoju hardvera i softvera kakve još ne možemo sasvim zamisliti.

Sam AWE je najilustrativniji pokazatelj. Te 2010. godine, kada je organizованo njegovo prvo izdanje, okupila se tek šačica izlagачa i oko 300 posjetilaca. Ove godine je kompanija bilo skoro toliko, a posjetioci se već odavno broje u hiljadama na dnevnom nivou. Barem još neko vrijeme, dok umjesto njih ne počnu dolaziti njihovi avatari.

SVJETSKI DOGAĐAJ

VIVO

BREND KOJI JE IMPRESIONIRAO TEHNOLOŠKE SLADOKUSCE

*Vodimo vas u Berlin na premijerno predstavljanje
uredaja VIVO X80 PRO 5G*

PIŠE: ALEKSANDRA ŠOBIĆ

Udinamičnom svijetu informatike i tehnologije, u kojem su promjena, inovativnost i brzina jedine konstante, jedna sjajna kompanija za relativno kratko vrijeme smjestila se u sam vrh najprestižnijih tehnoloških biznisa. Riječ je o kineskom tehnološkom gigantu VIVO, koji spada u pet najboljih proizvođača mobilnih uređaja na svijetu.

BENFEN – RADITI PRAVU STVAR NA PRAVI NAČIN

Nudeći jedinstven dizajn i korisničko iskustvo, VIVO uređaji brzo su našli put do najizbirljivijih korisnika.

U središtu korporativne filozofije ovog brenda je benfen pojam, koji u kineskom jeziku znači raditi pravu stvar na pravi način i to za opšte dobro, što je ujedno dio VIVO misije.

„Naš cilj je izgradnja mosta između ljudi i digitalnog svijeta“, ističu u kompaniji VIVO.

VIVO X80 PRO – ZA VIŠE FILMSKIH MOMENATA!

Na sjajno osmišljenoj premijeri uređaja u Berlinu, polovinom juna zvanično je predstavljen prvi VIVO flagship telefon za evropsko tržište – VIVO X80 PRO 5G. Ovaj uređaj jednostavno je potrebno lično isprobati da biste na pravi način osjetili vrhunsko iskustvo korištenja mobilnog telefona uz mogućnost snimanja kinematografske fotografije.

Naime, model je razvijan u saradnji sa proslavljenom njemačkom kompanijom ZEISS, koja datira iz 1846. godine i koja je poznata po proizvodnji optičkih sistema i optoelektronike.

Kroz nevjerojatno ambijentalno iskustvo, na događaju su vrlo kreativno predstavljeni različiti ugođaji i mogućnosti snimanja najsitnijih detalja na vrhunskom, gotovo profesionalnom fotografskom nivou.

U zgradi Planetarijuma u Berlinu odabrani poslovni partneri kompanije VIVO i novinari isprobali su snimanje predmeta sa filigranskim detaljima, sekvenci iz pantomime, modnih instalacija i kao šlag na kraju - inspirativnog plesnog para koji je izveo posebnu tačku pod zvjezdama Planetarijuma.

Ovim su simbolično prikazane životne situacije u kojima budući vlasnici ovog uređaja mogu sačuvati uspomene i snimiti impresivne fotografije i video-snimeke.

Iz VIVO-a ističu osnovne karakteristike ovog high-end mobilnog uređaja:

„X80 PRO ima prednju kameru od 32 MP i sistem sa četiri kamere sa zadnje strane koji se sastoji od ultra-sensing kamere od 50 MP sa GNV senzorom i optičkom stabilizacijom slike (OIS), širokougaone kamere od 48 MP, gimbal kamere za portret od 12 MP i periskop kamere od 8 MP. Portretna kamera s gimbalom od 12 MP je osnovna nadogradnja koja omogućava poboljšanje i stabilnost videa, dok glavna kamera X80 PRO uključuje ekskluzivno prilagođeni ultra-sensing GNV senzor za optimizaciju refleksije, kao i stakleni objektiv visoke propusnosti za niske disperzije i temperaturni drift za smanjenje blještanja.“

Pored prvoklasnog fotografskog iskustva i izuzetnih flagship performansi, uređaj donosi sjajno gejming iskustvo te prefinjen i elegantan dizajn. A za one najnestrpljivije donosimo informaciju da će biti dostupan u Evropi sredinom ljeta.

VIVO uređaji u m:tel ponudi

Globalno, VIVO nudi svoje uređaje u više od 60 zemalja i ima oko 400 miliona zadovoljnih korisnika.

Zahvaljujući dugogodišnjem uspješnom partnerstvu sa ovlaštenim VIVO zastupnikom, grupacijom Roaming Electronics, VIVO uređaji su od proljeća 2022. godine dostupni i uz postpaid m:tel tarifne modele. Posjetite www.mtel.ba i upoznajte se sa uslovima po kojima možete uživati u novom VIVO mobilnom ljubimcu.

BREND OVĐI KOJIMA VJERUJEMO

Galaxy A53 5G

MOĆAN, LIJEP I PRISTUPAČAN – SAMSUNG GALAXY A53

PIŠE: DARKO BAJIĆ

Do sada najnevjerovatniji Galaxy A model potražite u m:tel ponudi

Galaxy A53 kreiran je da se istakne u masi, njegov dizajn neprimjetno spaja kameru sa tijelom zaokružujući njegovu ljepotu i snagu u matiranom okviru.

Sa bioskopskim prikazom svijeta, uživajte u živim detaljima na velikom FHD+ Super AMOLED ekranu.

Četvorostruka kamera spremna je za viši nivo. Uhvatite oštrome, jasnine slike koristeći glavnu kameru od 64 MP, zahvatite veći ugao uz ultra široku kameru, prilagodite fokus dubinskom kamerom i približite detalje makro kamerom.

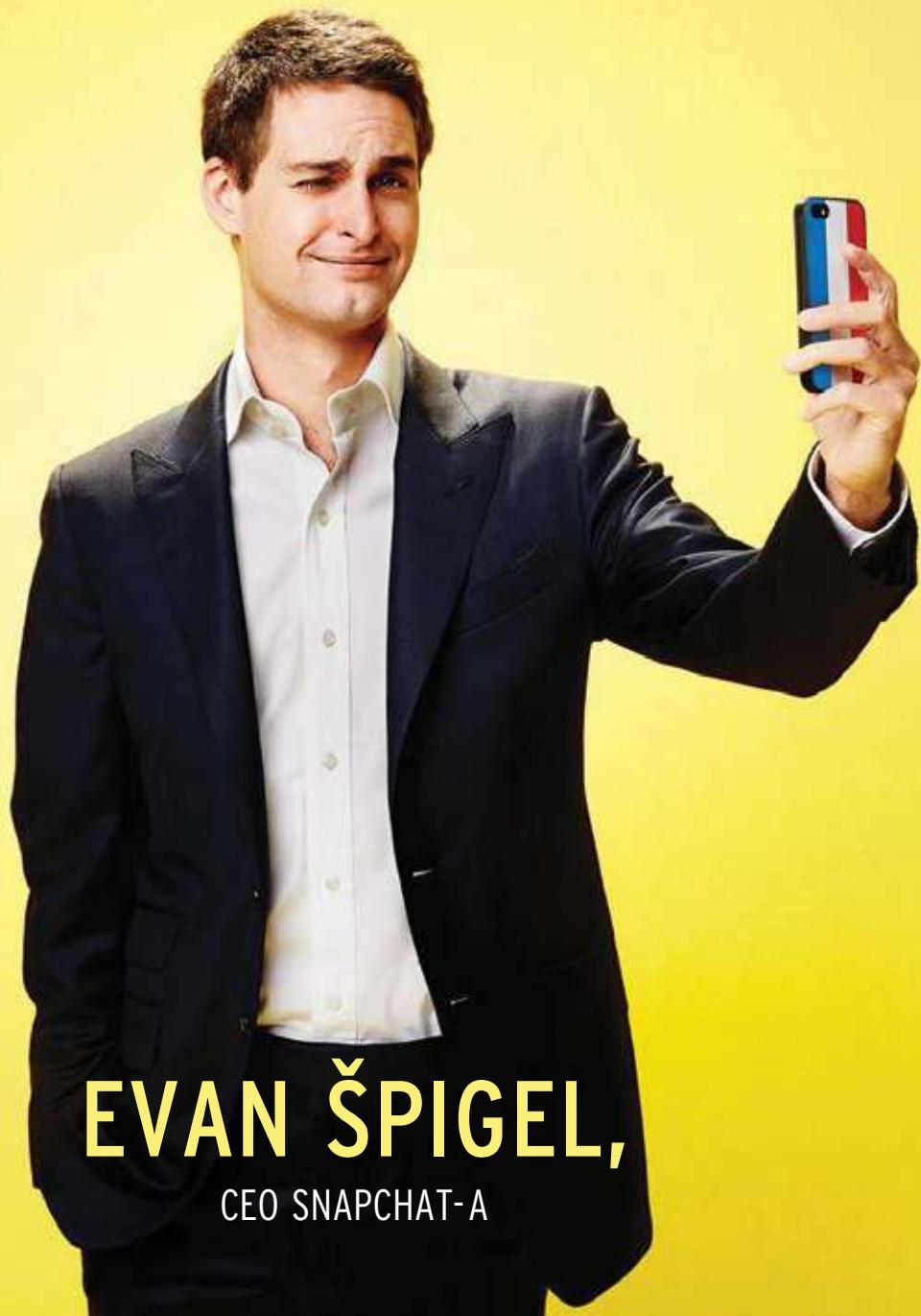
Zahvaljujući prednostima OIS tehnologije, uhvatite slike dok ste u pokretu, a **Galaxy A53** čak i po slabom svjetlu može da pravi glatke video-snimke pune finih detalja. Takođe, moćna vještačka inteligencija unapređuje izgled fotografija, dajući im vrhunski kvalitet.

Galaxy A53 ima čistu snagu osmojezgrenog 5 nm procesora, izrađenog da podnese opsežan multitasking, a RAM Plus osigurava i dodatnu virtualnu memoriju za maksimalno ojačan rad.

Fenomenalna baterija od 5.000 mAh traje dugo i omogućava više strimovanja, dijeljenja, gejminga i svega ostalog, a kada je potrebno, brzo osvježite svoj **Galaxy A53** na superbrzom punjaču od 25 W.

PRIČA O USPJEHU

EVAN ŠPIGEL, CEO SNAPCHAT-A

PIŠE: BLAŽENKA CUCA

Ja sam mladi, bijeli, obrazovani muškarac. Stvarno mi se posrećilo, tako je Špigel komentarisao svoj uspjeh

Kompanija Snap isplatila je 158 miliona dolara Redžiju Braunu, bivšem prijatelju Evana Špigela i Bobija Marfja, koji ih je tužio jer mu nisu dali nikakav udio u firmi niti kompenzaciju, iako je, kako je tvrdio, ideja o nestajućim porukama na Snapchat-u bila njegova.

Evan Špigel je sinonim za uspjeh. Privatni život i poslovni usponi suosnivača i izvršnog direktora popularne aplikacije za pametne telefone Snapchat, koji je prije nekoliko godina ponio titulu najmlađeg američkog milijardera, zvuče kao ostvarenje najljepšeg sna.

Obrazovan je, uspješan, bogat, srećno oženjen jednom od najatraktivnijih žena svijeta - manekenkom Mirandom Ker... Reklo bi se da on zaista riječ uspjeh dočarava u svakom njenom segmentu.

Možda sada očekujete preokret u smislu - njegovi počeci bili su vrlo teški, živio je u siromaštву... Kod njega toga nema. Kao najstariji sin dvoje uspješnih pravnika, odrastao je u bogatoj porodici u Los Andelesu. Istina, roditelji su mu se razveli kada je bio srednjoškolac, ali to mu nije uništilo život. I sam priznaje da je rođen pod srećnom zvjezdrom.

„Ja sam mladi, bijeli, obrazovani muškarac. Stvarno mi se posrećilo. Život nije fer“, tako je jednom prilikom komentarisao svoj uspjeh.

Špigel je završio srednju školu Otis, a studirao je na katedri za dizajn proizvoda na prestižnom Stanford univerzitetu. Oduvijek ga je zanimala tehnologija, čak su ga zbog velike posvećenosti njenom izučavanju vršnjaci u srednjoj školi smatrali štreberom. Studije je prekinuo 2012. godinu nakon pokretanja Snapchat-a, ali se nekoliko godina kasnije vratio, da bi 2018. diplomirao.

Što se tiče aplikacije, Špigel je taj projekat u aprilu 2011. predstavio kolegama sa fakulteta, koje „na prvu“ nisu bile oduševljene. Ideja o stvaranju društvene mreže sa fotografijama prijatelja koje će nestajati činila im se „groznom“, ali ju je Špigel, na sreću, ipak realizovao. Nekoliko mjeseci kasnije, zajedno sa kolegama sa Stanforda Bobijem Marfijem i Redžijem Braunom, pokrenuo je Snapchat, izvorno nazvan Picaboo.

Picaboo je lansiran kao iOS aplikacija u julu 2011. iz dnevne sobe u kući Špigelovog oca, da bi nakon dva mjeseca bio

ponovo lansiran, ali pod nazivom Snapchat. Vrlo brzo pokazalo se da je to bio odličan potez. Aplikacija koja je ponudila ovakav koncept poruka toliko je dobro prihvaćena da je bilježila milion korisnika dnevno do kraja 2012. godine.

Špigel, koji je zajedno sa Marfijem i Braunom, stvorio kompaniju za društvene medije Snap Inc., toliko je brzo napredovao da je 2015, kada je imao samo 25 godina, dospio na Forbes-ovu listu najbogatijih Amerikanaca. Njegovo bogatstvo tada je procijenjeno na 2,1 milijardu dolara, te je zauzeo 931. mjesto na listi najbogatijih ljudi na svijetu. Tada je bio 418. Amerikanac po bogatstvu i 99. po bogatstvu u tehnološkom sektoru.

Iako se neto vrijednost njegove imovine sada procjenjuje na više od pet milijardi dolara, Špigel je još davne 2013, kada je bio gotovo na početku karijere, dokazao da mu novac nije najvažniji. Naime, tada je odbio nevjerovatnu ponudu - da Facebook-u proda Snapchat za tri milijarde dolara.

Tada, sa samo 23 godine, napravio je potez koji je šokirao svijet, ali koji je, pokazaće se kasnije, bio dobar za njega. Kasnije je pojasnio da ponudu Marka Zakerberga nije prihvatio, jer je znao da je pronašao svoju strast.

„Sada sam uvjeren da je najbrži način da shvatite da radite nešto zaista važno to da vam neko ponudi veoma mnogo novca da se odvojite od toga. Tada ćete naučiti puno o sebi. Ako prodate, znaćete da to ionako nije bio pravi san. Ako ne prodate, vjerovatno ste na tragu nečega. Možda ste na početku nečeg važnog“, naveo je ranije tokom govora na Univerzitetu Južne Kalifornije.

Onima koji se nađu u takvoj dilemi poručio je da ne treba da se osjećaju loše ako prihvate ponudu. „Samo nemojte stati. U sebi imate sve nevjerovatne stvari koje su vam potrebne da slijedite svoj san. Ako negdje zapnete, na internetu imate mnogo besplatnih informacija koje vam mogu pomoći“, kazao je tada Špigel.

Iako je u životu imao dobar vjetar u leđa, ističe da mu ništa nije „palo s neba“. Zato sada, u 32. godini, uživa u plodovima svog rada, ne izlažući pretjerano privatni život očima javnosti. Nema sumnje da će se za njegovo ime čuti i u decenijama pred nama, jer sa takvim stavom, iskustvom i bogatstvom, njemu ni nebo nije granica.

Kako sada stvari stoje, i Snapchat je na dobrom putu. To potvrđuju podaci objavljeni za prvi kvartal ove godine, prema kojima broj korisnika ove društvene mreže raste

brže nego u slučaju Twitter-a i Facebook-a. Prošle godine ova aplikacija imala je 332 miliona korisnika, da bi taj broj u prva tri mjeseca 2022. porastao za još 18%. Takođe, impresivan je i podatak da čak 250 miliona korisnika svakog dana na Snapchat-u koristi opcije proširene realnosti (AR).

Evan Špigel i njegova supruga Miranda Ker ove godine otplatili su školarine za 285 studenata fakulteta Otis College of Art and Design u Kaliforniji. Iako nisu željeli da otkriju koliko ih je to koštalo, prepostavlja se da je riječ o više od deset miliona dolara, koliko je iznosila prethodna donacija pomenutom fakultetu.

TESTIRAMO

HUAWEI NOVA 9 SE

BUDI INSPIRISAN, BUDI NOVA

PIŠE: JELENA MAKSIMOVIĆ

U m:tel bogatoj ponudi uređaja možete odabrati modele iz serije Huawei Nova 9, a ovoga puta za vas testiramo najnoviji model Nova 9 SE.

m:agazin

Za početak izdvojićemo šest stvari koje ćete kod ovog telefona posebno voljeti:

- 1. 108 MP kameru visoke rezolucije**
- 2. Zadivljujući dizajn**
- 3. Ultratanke ivice od 1,05 mm**
- 4. Emui 12, pametne veze, bezgranične pogodnosti**
- 5. 66 W Huawei SuperCharge tehnologiju**
- 6. Više mogućnosti za vlogging**

Huawei Nova 9 SE, sličan svojim prethodnicima, pred kupce izlazi sa ekranom dijagonale 6,78 inča, čija rezolucija je FHD+ (2.388 x 1.080 piksela).

Pokreće ga čipset Qualcomm Snapdragon 680 SoC sa Adreno 610 GPU-om. Kada govorimo o memoriji, dolazi sa 8 GB RAM-a te 128 GB prostora za skladištenje.

Prednja kamera snima sa detaljnošću od 16 MP i ima otvor blende f/2,2. Set kamera na pozadini telefona ima senzor visoke rezolucije koji je prvi te vrste na Huawei pametnom telefonu. On prikuplja više svjetlosti, što rezultira većim dinamičkim opsegom i smanjenim šumom pri snimanju.

Glavna kamera ima 108 MP, ultra širokogaona kamera 8 MP, dubinska kamera je od 2 MP, a makro kamera ima 2 MP, dok se video-zapisи snimaju kvalitetom do 1.080 p. Zahvaljujući snažnoj tehnologiji spajanja više kadrova,

bilo da snimate danju ili noću, kamera će praviti živopisne i kvalitetne fotografije.

Snaga baterije iznosi 4.000 mAh, uz brzinu punjenja sa 66W Huawei SuperCharge tehnologijom punjenja.

~~~~~

Uz kupovinu Huawei Nova 9 SE u periodu od 1. juna do 1. septembra 2022. godine ostvarujete prvo na 12 mjeseci zaštite ekrana od oštećenja. Sve što je potrebno da uradite je da otvorite My Huawei aplikaciju i prijavite se putem svog Huawei ID naloga u roku od 30 dana nakon aktiviranja uređaja.

~~~~~

Ukoliko želite moćan telefon, zavirite u ponudu uređaja na stranici www.mtel.ba.

MOBILNA

PODIJELI SVE UTISKE SA LJETOVANJA!

Aktiviraj roming NET opciju i opušteno komuniciraj u Srbiji, Crnoj Gori, Hrvatskoj, Grčkoj, Turskoj, Španiji i na mnogim drugim destinacijama.

Roming NET

Jednostavno pozovi *100# ili posjeti m:GO aplikaciju!

imate prijatelje!

www.mtel.rs

Korisnički servis 0800 50 000

NOTIFIKACIJE

PIŠE: MARINELA TALIĆ

„ Spotify

Spotify planira audio-knjige da učini trećim stubom svog poslovanja. Kada lansiraju vertikalne audio-knjige, to bi moglo imati ogromne posljedice, ne samo za sopstveni biznis kompanije Spotify, već i za izdavačku industriju. Kako će model funkcionisati, nije sasvim jasno, ali se najavljuje da će neke od audio-knjiga biti besplatne.

„ Instagram

Instagram iznova dodaje nove funkcije kako bi se takmičio sa rivalskim video-aplikacijama kratkog formata kao što su TikTok i Snapchat. Naime, platforma je produžila vrijeme trajanja snimka te sada Reels snimci mogu, umjesto 60 sekundi, da budu dugi 90 sekundi. Instagram je najavio i druge funkcije koje čine Reels lakšim za korištenje. Pod time se podrazumijevaju šabloni, interaktivne naljepnice, svježi zvučni efekti i mogućnost uvoza zvuka.

„ Telegram

Sve popularnija aplikacija za dopisivanje Telegram uvodi pretplatu, potvrđio je to njen autor Pavel Durov. Kako je pojasnio, uvođenje preplate zapravo je odgovor na zahtjeve korisnika za dodatnim prostorom za pohranu i protokom informacija, a da pri tome ne unište besplatne usluge koje nude drugim korisnicima. Navodno „premijum korisnici“ koji bi plaćali pretplatu trebalo bi da imaju veću brzinu preuzimanja podataka, konverziju iz glasa u tekst, dodatne opcije upravljanja razgovorima, ali i iskustvo korištenja aplikacije bez oglasa. Isto tako, spominje se cijena od 4,99 dolara mjesечно, međutim ona bi se mogla razlikovati od zemlje do zemlje.

„ Facebook

Facebook Messenger dobija novi tab za pozive. Izmjena je prilično suptilna, ali pokazuje namjeru da Messenger želi da se preoblikuje u aplikaciju za slanje poruka i pozivanje u stilu Viber-a ili Telegram-a. Prema navodima kompanije Meta, glasovni i video-pozivi u okviru Messenger-a zabilježili su rast od 40 procenata od početka 2020. godine. Meta je dodala i veliki broj AR efekata u svoje video-pozive, omogućavajući korisnicima da eksperimentišu filterima, maskama i animacijama.

„ TikTok

Iz TikTok-a su najavili kako će korisnici uzrasta od 13 do 17 godina dobijati notifikaciju ako u aplikaciji provedu više od 100 minuta tokom dana. Pored toga, u aplikaciji će korisnici imati mogućnost da prate vlastitu statistiku, odnosno koliko su puta otvorili aplikaciju, koliko su vremena proveli na TikTok-u i gledaju li više videa tokom dana ili noći.

Ova društvena mreža počela je i sa testiranjem dijeljenja skrinšotova video-klipova. Ova funkcija bi trebalo da obezbijedi gledanje TikTok sadržaja bez ometanja, odnosno da sakrije tekst i ponuđene opcije koje su vidljive sa strane ekrana kako bi se omogućilo skrinšotovanje video-klipova. Opcija Clear Mode je još testna te postoji mogućnost da TikTok odustane od ove funkcije, ako reakcije korisnika nakon testiranja ne budu pozitivne.

SOCIAL SPACE

BeReal

BUDI PRIRODAN

Svakog dana, u različito vrijeme, korisnici dobijaju obavještenja u kojima se od njih traži da u roku od dva minuta snime i objave svoju fotografiju

PIŠE: BLAŽENKA CUCA

BeReal.

Za razliku od Instagram-a i TikTok-a, gdje možete da gledate fotografije i video-zapise drugih korisnika, a da sami ne morate da objavite baš ništa, aplikacija BeReal zahtijeva da budete aktivni. Korisnici doslovno moraju objavljivati fotografije da bi mogli vidjeti sadržaje drugih korisnika.

Čak ni oni korisnicima ne prodaju svoju lažnu sliku, nego im otvoreno poručuju šta ova mreža nudi i zbog čega možda i nisu na pravom mjestu.

„BeReal bi vas mogao frustrirati. BeReal vas neće učiniti poznatim. Ako želite da postanete uticajni, možete ostati na TikTok-u i Instagram-u... BeReal vam neće dozvoliti da varate, možete pokušati, a ako uspijete, dođite da radite sa nama“, poručuju kreatori.

Naravno, i ova društvena mreža omogućava interakciju korisnika. Sljedbenici ne mogu da lajkaju objave, ali mogu da iskažu foto-reakciju, a autorima je data i mogućnost da koriste opciju „discovery mode“ kako bi svi drugi mogli vidjeti njihovu fotografiju dana.

Iako je pokrenuta 2020. godine, aplikacija BeReal, koju je razvio Aleksis Barejat, u žiri javnosti našla se posljednjih nekoliko mjeseci, kada joj je popularnost naglo počela rasti. Prema podacima analitičke kompanije Apptopia, do aprila ove godine instalirana je oko 7,41 milion puta. Navodi svjetskih medija svode se na to da je ova platforma za iskrenost najzanimljivija mladima, mahom studentima, naročito pripadnicima generacije Z.

Da li će ljudi, zahvaljujući ovoj aplikaciji, postati iskreniji i otvoreniji, da li će početi da žive potpuno sređeni od jutra do sutra ili će naučiti da se u tih stotinak sekundi transformišu u najljepšu verziju sebe, ostaje da vidimo. Nema sumnje da je u toku jedan vrlo neobičan, ali i zabavan eksperiment.

Prirodna ljepota danas, nažalost, većini ljudi nije dovoljna. Ideal savršenog ženskog, ali i muškog tijela i lica posljednjih decenija potpuno se promjenio, te su za one koji nisu u mogućnosti da odu pod nož i „kupe“ sebi, recimo, novi nos ili usne, tu raznorazni filteri na pametnim uređajima, koji njih i njihove živote bar na fotografijama mogu učiniti „savremenim“.

Takvih fotografija pune su popularne društvene mreže poput Facebook-a i Instagram-a. Jedna od njih, nova, pod nazivom BeReal, stvorena je upravo sa suprotnim ciljem - da promoviše ono prirodno, lijepo baš takvo kakvo jeste.

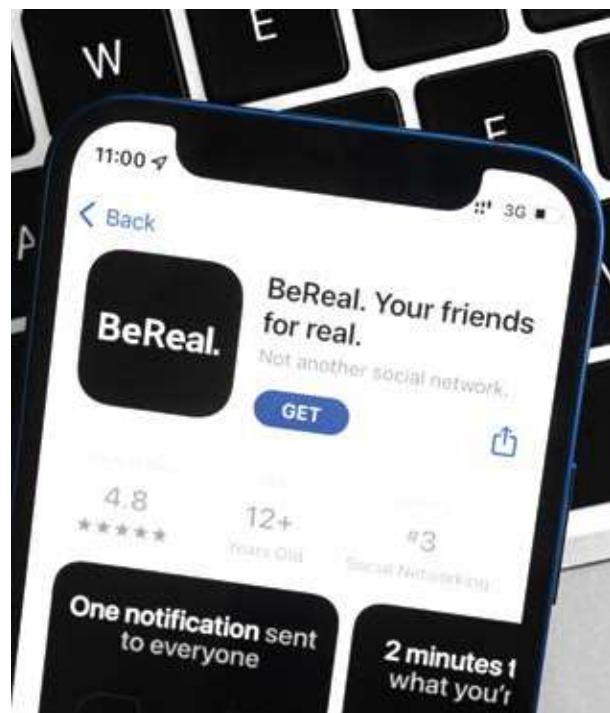
I baš kada bismo pomislili da u vrijeme opsesije perfekcionizmom povratak na prirodno nema nikakve šanse, francuska društvena mreža BeReal dokazuje suprotno, bilježeći višemilionska preuzimanja. Stižu i ocjene da je ona Instagram-ov rival za tinejdžere.

Način korištenja aplikacije je vrlo sličan Snapchat-u. Razlika je u tome da BeReal ne nudi opcije uredivanja fotografije, naprotiv, obavještava druge ako snimite fotografiju iz više pokušaja, jer time zapravo „varate“.

Naime, svakog dana, u različito vrijeme, korisnici aplikacije dobijaju obavještenja u kojima se od njih traži da u roku od dva minuta snime i objave svoju fotografiju. Da izazov bude još teži, aplikacija omogućava i prednjoj i zadnjoj kameri telefona da istovremeno snimaju, tako da korisnici moraju ili biti iskreni, ili vrlo, vrlo brzi i spretni u uljepšavanju.

Ukoliko korisnik ne objavi fotografiju u tih 120 sekundi, njegovi sljedbenici biće obaviješteni da to što je kasnije objavio nije njegova realna slika.

„BeReal vas neće natjerati da gubite vrijeme. To je život, stvarni život, bez filtera. BeReal će izazvati vašu kreativnost. On je vaša šansa da pokažete svojim prijateljima ko ste zaista“, navode kreatori ove društvene mreže, čije je sjedište u Parizu.

MREŽA

HIBRIDNI RAD NA TRŽIŠTU

PIŠE: SRĐAN BJELIĆ

Prije dvije godine, kad smo se susreli sa pandemijom, imali smo određene nedoumice i u startu smo postavljali sljedeća pitanja:

Da li će trenutni način poslovanja i rada od kuće otvoriti neka nova radna mjesta ili će postojeća potpuno preoblikovati kada se situacija izazvana širenjem virusa korona smiri? Hoće li radni procesi biti vraćeni na isti nivo i u isti oblik kakav smo imali prije početka pandemije? Kako se postaviti? Šta uraditi? Kako spremno dočekati kraj pandemije?

U međuvremenu, rad od kuće i onlajn sastanci u značajnoj mjeri su zadržani, jer je dokazana, prije svega, ušteda vremena i finansijskih resursa. Do izbijanja pandemije rad sa udaljenih lokacija i onlajn izvedbe sastanaka bili su povlastice rijetkih. Zadesila nas je pandemija i većina se po automatizmu preselila u virtuelne kancelarije preko Teams-a, Zoom-a, Webex-a... ili neke druge call varijante.

Sa druge strane, ovo su bili i svojevrsni pritisak i šok, prije svega za odjeljenja koja se bave ljudskim resursima i radnim procesima unutar firme. Nametalo se pitanje: Na koji način posložiti sve procese da funkcionišu kao da je sve u redu? Zatim, pritisak je bio na IT odjeljenjima ili pojedinim osobama zaduženim u manjim firmama da omoguće adekvatnu tehničku postavku kako bi svi zaposleni mogli nesmetano komunicirati i raditi.

Microsoft je sproveo određena istraživanja i na uzorku većem od 30.000 osoba u više zemalja, procenat ispitanika koji bi zadržali opcije fleksibilnog načina rada iznosi 73%.

Velike kompanije i korporacije mogu kvalitetno udovoljiti ovim zahtjevima, kako internim unutar firme, tako i eksternim prema klijentima. Formirana IT odjeljenja, u čijim su referatima ove vrste poslova, u velikoj mjeri mogu pomoći ostalim zaposlenima da imaju odgovarajuće alate i sigurnosna rješenja za udaljena poslovanja.

Izazov je kod srednjih i malih preduzeća, naročito malih, jer operativni rad sa udaljenih lokacija uključuje određeno jednostavno rješenje koje je prije svega lako za korištenje, a sa druge strane, mora uključiti zadovoljavajuće sigurnosne aspekte razmjene informacija ili internih programa.

Postoji identifikovan i potpuno novi momenat u zadnje dvije godine, a odnosi se na pojedine zaposlene koji zahtijevaju u određenim zemljama da je radna pozicija hibridnog karaktera, odnosno da imaju mogućnost rada na daljinu, bez obzira na pandemijeske uslove.

Na kraju, možemo konstatovati da je odgovor na pitanja od prije dvije godine u određenoj mjeri potvrđan i da su pojedini radni procesi više ili manje modifikovani. Onlajn alati koriste se više nego ikada i u pojedinim preduzećima trenutno predstavljaju osnovnu radnu i procesnu aktivnost.

LEAN PROIZVODNJA

(TOJOTIZAM)

PIŠE: MILICA LOJIĆ

Filozofija usmjerenja na stvaranje što veće vrijednosti i produktivnosti uz minimalne gubitke

Kako sam naziv govori, Lean proizvodnja predstavlja pojam „vitkog“ poslovanja. Eliminiše sve one segmente koji opterećuju proizvodnju, izvore gubitaka, i uskraćuju povećanje vrijednosti isporučene potrošaču. Njeno osnovno načelo jeste da se proizvodi tačno ono što kupac zahtjeva, odnosno da finalni proizvod diktira potražnja na tržištu.

Lean proizvodnja, kao i mnoge druge filozofije upravljanja kvalitetom, potekla je iz Japana. Tokom njenog nastajanja japanska auto-industrija prolazila je kroz mnoge izazove. Nakon Drugog svjetskog rata, masovna proizvodnja više nije bila primarna, s obzirom na oskudnost resursa i problem niske potražnje. Kako su u toj zemlji bili suočeni sa posljedicama poslijeratnog stanja, tadašnji prvi čovjek Toyota-e Taiči Ono dolazi u SAD u pogone Forda, koji je u to vrijeme bio vodeća kompanija u automobilskoj branši.

Nastoji prikupiti što više podataka da bi mogao razviti strategiju koja bi eliminisala rasipničke i nepotrebne aktivnosti u poslovnom procesu, a sa druge strane sistem koji će efikasnije koristiti resurse. To je značilo rođenje Lean proizvodnje, koja je tada imala simboličan naziv Toyota Production System (TPS).

Nepredvidivi i nestabilni uslovi poslovanja i danas vawe za promjenama u sistemu koje će na dugoročne staze omogućiti efikasniju proizvodnju i umanjiti gubitke, dok je sam akcenat stavljen na kupca. S tim u vezi, klijent se postavlja na prvo mjesto i mnogo više pažnje posvećuje se njegovim zahtjevima, koji vremenom postaju sve senzibilniji. Zadovoljavanje potreba kupaca postaje prioritet te se isporuka usluge ili proizvoda potpuno podudara sa njihovim željama. Zapravo, sve ovo za cilj ima Lean filozofija.

Postoji zabluda da se Lean filozofija primjenjuje samo u proizvodnim organizacijama. Ona je, naime, primjenjiva u svim djelatnostima, kao i u svim organizacionim strukturama. Primjenom svih tehnika ove filozofije poboljšaćete rad i način proizvodnje - smanjenjem grešaka i zaliha, povećanjem produktivnosti zaposlenih, poboljšanjem kvaliteta i razumijevanjem procesa te jačanjem timskog rad.

Sve to objedinjuje **5S**, poseban koncept koji se sastoji se od pet koraka, koje možete pratiti i na taj način unaprijediti svoj brend:

SEIRI (eng. sort)

Sortirajte sve stvari koje su vam neophodne za nesmetano obavljanje posla i samo njih držite u neposrednoj blizini. Stvari koje se učestalije koriste pozicioniraju se pored radnika, dok se materijali koji se rjeđe koriste spremaju u centralno skladište.

SEITON (eng. set in order)

Potrebno je da stvorite naviku vraćanja stvari, odnosno materijala koji su korišteni na isto mjesto na kojem su se nalazili. Time radni prostor postaje pregledniji i lakši za održavanje.

SEISO (eng. shine)

Odnosi se na potpuno čišćenje radnog prostora. Svrha čišćenja jeste provjera funkcionalnosti svih elemenata kako bi se otkrile i ispravile greške. Takođe, čiste se mesta koja vjerovatno do tada nikad nisu bila čišćena.

SEIKETSU (eng. standardize)

Podrazumijeva održavanje prva tri koraka. Bitno je stvoriti disciplinu koja će mnogo pomoći u poslovanju. Poenta nije samo očistiti, nego i održati tu čistoću!

SHITSUKE (eng. sustain)

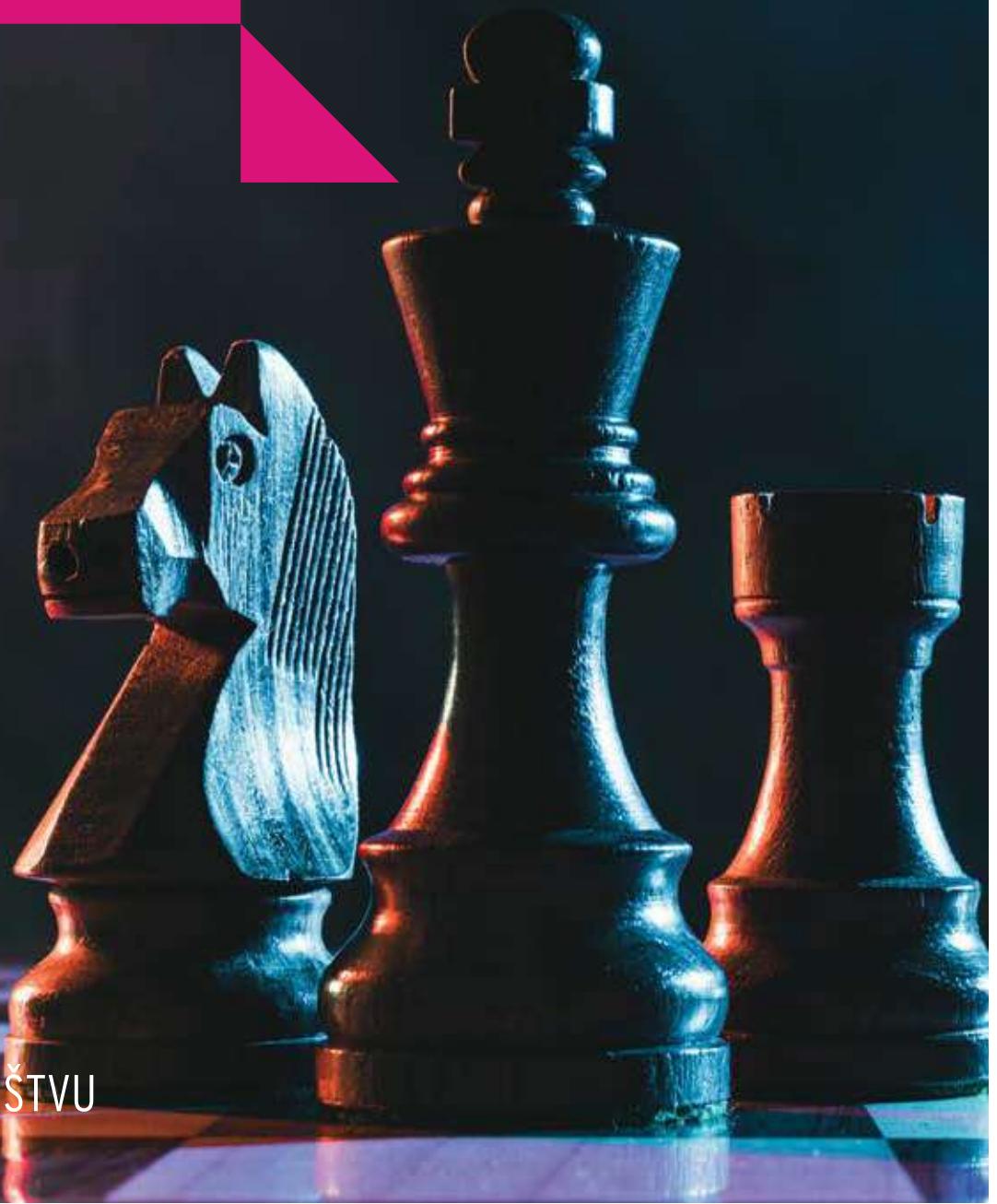
Svaka kompanija trebalo bi da uvede stalna mala poboljšanja koja rezultiraju pozitivnim uslovima rada. Time se unapređuju međuljudski odnosi u kolektivu, a radnici imaju veću slobodu u samostalnom rješavanju problema i zadataka.

m:

S DRUGE STRANE

U DOBROM DRUŠTVU

MAŠA I BOJAN MAKSIMOVIĆ

SESTRA I BRAT U SVIJETU ŠAHA

*Maša je na putu da postane ženski
internacionalni majstor, a Bojan velemajstor*

РАЗГОВАРАЛА: JELENA PRALICA

~~~~~

Koliko je šah popularan kod nas, naročito među pripadnicima mlađe populacije?

Maša: Šah je sve više popularan u svim uzrasnim dobima. Možda je tome doprinijela činjenica da se sve više koriste isključivo kompjuteri za vježbanje i analiziranje, a knjige se ostavljaju po strani. Isto tako, nedavno je izšla serija „The Queen's Gambit“, koja je na našim prostorima bila veoma popularna i koja je, sigurna sam, bar malo uticala na popularizaciju šaha.

~~~~~

Šah je minijaturna verzija života.

Prateći ove riječi Žuže Polgar, stižemo do zanimljive minijaturne verzije života u kojoj sestra i brat dijele, ne samo DNK, već i ljubav prema šahu.

Njih dvoje su Maša i Bojan Maksimović, mlađi šahisti iz Banjaluke, danas oboje sjajni studenti na Elektrotehničkom fakultetu u Beogradu. Iza njih je već mnogo velikih šahovskih rezultata, a izvjesni su, kako stvari stoje, i njihovi novi brojni uspjesi.

Sestra i brat zajedno i u svijetu šaha. Kako se to desilo i šta danas, kad se osvrnete na početak svoje šahovske karijere, mislite o ljubavi prema toj igri i odluci da postane neraskidiv dio vašeg života?

Maša: Kada smo imali pet i šest godina, tata je kupio mali šah u prodavnici i od tada bismo svaki dan nakon što se on vrati s posla igrali zajedno. Nakon toga smo se učlanili u Školu šaha „Skakač“, kada smo počeli i da idemo na razna takmičenja. Paralelno odrastanju i učenju za školu putovali smo na razna mjesta zbog šahovskih takmičenja i stekli mnoštvo poznanstava širom regiona. Danas nam, kao studentima Elektrotehničkog fakulteta u Beogradu, šah predstavlja „hobi kojim se veoma često bavimo“. Bojan je na putu da postane velemajstor, a ja ženski internacionalni majstor. U svakom slučaju su opcije otvorene kada je u pitanju šah, ali nam je najbitnije da uspješno završimo fakultet.

Ali, da pojasnimo, postoji nekoliko vrsta ove drvene igre - koje sve tačno i u kojima se vi zapravo takmičite?

Bojan: Postoje tri rejtinga prema FIDE – Svjetskoj šahovskoj federaciji. Naime, to su rejtingi za standardni (on je i najbitniji i prema njemu se gleda jačina igrača), ubrzani i brzopotezni šah. Pored toga, učestvovali smo na takmičenju u rješavanju šahovskih problema u Gruziji 2014. godine, gdje je Maša osvojila zlatnu medalju u ženskoj konkurenciji, a ja srebrnu medalju u muškoj konkurenciji.

Svojevremeno ste, kao članovi Škole šaha „Skakač“, bili prvaci Republike Srpske, a potom i Bosne i Hercegovine. Koliko je truda i rada prethodilo tim uspjesima?

Maša: Šah smo vježbali kod kuće praktično kada nam se to radilo iz zabave. Nismo se forsirali da budemo istrajni u smislu neprekidnog i osmočasovnog rada kod kuće, nego smo radili pomalo. Bojan je malo više „zagrizao“ i radio je češće od mene. U suštini, i tada nam je, kao i sada, škola bila prioritet, pa smo to uklopili sa ostalim nastavnim i vannastavnim aktivnostima.

Ostali značajni rezultati i najveći uspjesi koje ste do sada ostvarili su...

Bojan: Kako sam spomenuo, Maša je na Evropskom takmičenju u Gruziji 2014. osvojila prvo mjesto u konkurenciji djevojčica do 16 godina, a ja drugo mjesto u konkurenciji dječaka do 16 godina. Maša je 2018. godine na Evropskom prvenstvu u Letoniji (Riga) u konkurenciji kadetkinja do 18 godina osvojila 11. mjesto. Ja sam 2019. na Evropskom prvenstvu u Slovačkoj (Bratislava) osvojio 12. mjesto u konkurenciji kadeta do 18 godina, kao i tri Open turnira (Paracin Open B 2015, Konjic Open 2016. i Bosna Open 2021). Maša je višestruka seniorska prvakinja Republike Srbije u šahu.

Kandidati ste za reprezentaciju BiH na Svjetskoj šahovskoj olimpijadi, koja se ove godine održava u Indiji. Kakva su Vaša očekivanja?

Maša: Prema svim kriterijumima, zaslužujemo da budemo ovogodišnji predstavnici na toj olimpijadi. Međutim, kako je finansijska situacija u našem šahovskom savezu loša, velika je vjerovatnoća da, nažalost, ove godine Bosna i Hercegovina neće slati ekipu na olimpijadu.

Imate li neke uzore iz svijeta šaha, ko su oni i zbog čega?

Bojan: Moj uzor je bivši prvak svijeta Indijac Višvanatan Anand, jer uprkos tome što je sada stariji od ostalih svjetskih šahista za oko 20 godina, i dalje je u samom svjetskom vrhu. Maši je uzor Aleksandra Kostenjuk, takođe bivša prvakinja svijeta, jer je, pored toga što je ostvarena šahistkinja, i srećna majka i žena - moguće je napraviti balans u životu.

Koliko vam znači podrška roditelja, ali i činjenica da je cijela vaša porodica na neki način uključena u vaše šahovske uspjehe?

Maša: Bez roditeljske finansijske i emotivne podrške ne bismo uspjeli ono što jesmo. Naime, oni su nam obezbijedili smještaj i registraciju na skoro svim turnirima na kojima smo se takmičili. Isto tako su uvijek bili tu da nas utješu kada gubimo, kao i da se raduju sa nama kada pobjeđujemo.

Podjednako ste uspješni i kada govorimo o obrazovanju. Bili ste odlični učenici, a sada oboje studirate elektrotehniku. Koliko je teško uskladiti školske obaveze i šahovske probleme?

Bojan: Kako nivo obrazovanja raste, sve je teže uskladiti šah i školske obaveze. Maša je pohađala Matematičku gimnaziju u Beogradu, školu od nacionalnog značaja, i tokom srednje škole učestvovala na državnim takmičenjima iz matematike i fizike u Srbiji. Ja sam pohađao Elektrotehničku školu „Nikola Tesla“ u Banjaluci i stoga sam imao više vremena da idem na turnire i posvetim se šahu. Sada, kada smo oboje na Elektrotehničkom fakultetu, nezgodno je uskladiti sve obaveze, ali uprkos tome, nas dvoje se nadopunjujemo - Maša pomaže meni vezano za fakultet, a ja njoj u šahu.

Koliko se ozbiljno i profesionalno kod nas radi sa djecom i mladima koje šah privlači? Koliko uopšte imaju priliku da uče i postižu dobre rezultate?

Maša: Na našim prostorima postoji dosta klubova na čijim treninzima se grupno radi šah. Međutim, da bi se postigli značajniji rezultati, neophodan je samostalan rad kod kuće, uz dodatne časove jedan na jedan sa trenerom, kojeg plaćaju naši roditelji. Isto tako je bitno da se, uz treniranje, ide na što više odabranih turnira kako bi se naučeno primjenilo u praksi i kako bi se napredovalo. To zahtijeva dosta finansijskih sredstava, kao i vremena, i to treba uskladiti sa ostalim, nastavnim i vannastavnim aktivnostima.

~~~~~  
**Postoji li još neka „tajna veza“ između šaha i elektrotehnike, osim što oboje iziskuju mnogo čitanja, učenja...**

**Bojan:** S obzirom na to da je programiranje jedno od glavnih predmeta na našem fakultetu, a danas se sve više koriste razni programi (engine na engleskom) koji računaju ocjenu šahovske pozicije, voljeli bismo da nekad u budućnosti možda i mi isprogramiramo takav neki program, uz korištenje mašinskog učenja.



SPORT



# VLADIMIR BRANKOVIĆ

## DIREKTOR RK „BORAC M:TEL“

NAVIKLI NA TITULE I PEHARE

*Titula se vratila u Banjaluku:  
„Borac m:tel“ šesti put šampion BiH!*

RAZGOVARAO: PREDRAG LAKETA



~~~~~  
**Krajem prošle godine ozvaničen
je nastavak saradnje između
kompanije m:tel i RK „Borac
m:tel“. Kompanija m:tel podržava
ovaj klub već 20 godina. Da li ste
zadovoljni saradnjom sa m:tel-om?**

Branković: Moram da kažem da sam kao igrač, kao član uprave, a danas kao direktor uvijek u m:tel-u imao prijatelja. Kompanija m:tel bila je jedan od glavnih stubova kluba zadnjih 20 godina i njeno ime je ugravirano u sve naše rezultate tokom pomenutog perioda. Veoma je bitno imati stabilnog generalnog sponzora, na kojeg se uvijek možeš osloniti. Za pomenutu podršku mi se revanširamo kroz pehare i priznanja i „domaćinsko“ poslovanje kluba.

~~~~~
Paketa grada Banjaluka za izuzetan doprinos u oblasti sporta na proslavi Dana grada otišla je u ruke Vladimira Brankovića, direktora Rukometnog kluba „Borac m:tel“. Banjalučki „crveno-plavi“ ove godine slave 72. rođendan!

Ovo su sasvim dovoljni povodi za razgovor sa Vladimirom Brankovićem, direktorom Rukometnog kluba „Borac m:tel“, koji je, sumirajući utiske, za m:agazin između ostalog istakao da je kompletna uprava kluba ponosna na rezultate te da je u pitanju zacrtani pravac kojeg će se držati i u budućnosti.

Šesti put u istoriji rukometari „Borac m:tel“-a osvojili su titulu šampiona BiH. Da li je bila naporna sezona?

Branković: Kad me neko pita kako se osjećam poslije osvajanja ovogodišnje titule, ja mu odgovorim: „Navikao sam.“ Ovo je šesta titula od 2013. godine, RK „Borac m:tel“ je navikao svoje navijače na titule i pehare, ali ne samo svoje navijače, nego i članove našeg kluba, za koje je sve ispod ovog rezultata - neuspjeh. Šalu na stranu, veoma sam ponosan na pomenuti rezultat, jer znam koliko je bio trnovit put da se tako nešto postigne. Ne mogu reći da je sezona bila naporna (to se podrazumijeva), više mogu reći da mi je bila čast da učestvujem i svojim aktivnostima doprinosim ovom rezultatu. Ove godine RK „Borac m:tel“ nastupao je sa najmlađom ekipom u Premijer ligi i pojedini rukometni stručnjaci su nam prognozirali ispadanje iz Premijer lige („Borac“ se u svojoj istoriji uvijek takmičio u najvišem rangu i nikada nije ispao u niži rang). Ovim mladim momcima su stručni štab i uprava maksimalno vjerovali i oni su dokazali prvo sebi, a i svima ostalim da mogu mnogo više. Kako je sezona odmicala, pobede su se nizale i završili smo prvu polusezonu kao jedina neporažena ekipa u prvenstvu. Druga polusezona bila je teža i psihički i fizički, jer je došlo do nekoliko povreda koje su nam „skratile klupu“, ali nastavili smo u istom pravcu. Na kraju, zna se, titula se vratila u naš grad.

U kojoj mjeri je bilo teško izgraditi pobjednički mentalitet sa igračima, trenerima, atmosferom, publikom, cijelokupnom situacijom?

Branković: Naš stručni štab se, od njegovog šefa Mikića, preko trenera golmana Blaževića i kondicionog trenera Rađevića, sportskog direktora Ljubišića, pa sve do klupskega psihologa Lepira i fizioterapeuta Sanje i Siniše, svakodnevno angažovao na pripremanju igrača za predstojeće utakmice. Bilo je mnogo aktivnosti/treninga koje nisu striktno vezane za teren, a koje su umnogome pozitivno uticale na naš ovogodišnji rezultat. Sportski kolektiv je živa materija koja svakodnevno ima uspone i padove i kome se moraju stalno prilagođavati treneri i uprava. Moram pohvaliti igrače, stručni štab i upravu, koji su ove godine disali kao jedno, imali strpljenja i snage da prevazilazimo probleme na koje smo nailazili. Bilo je veoma teško u periodu poslije korone uspjeti organizovati da sistem funkcioniše nesmetano, ali smo uspjeli u tome.

Da li ste zadovoljni funkcionisanjem i radom svih struktura velikog sportskog kolektiva kakav je RK „Borac m:tel“?

Branković: Malo ću biti neskroman, ali RK „Borac m:tel“ je podigao letvicu i zadao zadatak svim ostalim sportskim kolektivima u BiH. Uspostavljeni su sistem i strategija kojih se držimo i od njih ne odstupamo. Svi članovi stručnog štaba su provjereni stručnjaci iz svojih oblasti djelovanja koji su sebe davali maksimalno kako bi naši igrači napredovali što više, a uprava im je bila podrška koja je obezbjeđivala sve potrebne uslove za napredak. Moram istaći da se ovo nije desilo preko noći. Rezultat je višegodišnjeg rada uprave, trenera omladinskih selekcija i trenera prve ekipе, jer je prosjek starosti tima bio 19 godina i većina igrača su još srednjoškolci iz našeg pogona koji su godinama „tesani“ te su spremno dočekali/iskoristili priliku da zaigraju za prvu ekipu. Zbog ove činjenice smo posebno ponosni i to je pravac u kojem ćemo ići u budućnosti. „Borac m:tel“ ne naplaćuje članarine, pa je rukomet svima dostupan. Imamo više od 200 članova u sedam uzrasnih kategorija i ova činjenica je dovela do veće masovnosti i popularizacije našeg sporta, a samim tim i odličnih rezultata. Ove godine „Borac m:tel“ je dobio Orden Njegoša II reda, proglašen je za najbolji sportski kolektiv više puta u proteklim godinama, a ja sam dobio Plaketu grada Banjaluka za izuzetna ostvarenja u oblasti sporta. S tim u vezi, institucije su prepoznale naše zalaganje i uspjehe i sve ovo nam je vjetar u leđa kako bismo napravili još bolje rezultate u narednom periodu.

„Borac“ je nedavno proslavio 72. rođendan. Podsjećamo, jedan je od najuspješnijih sportskih kolektiva bivše Jugoslavije, višestruki šampion i osvajač Kupa SFRJ, BiH i RS, bivši prvak Evrope i osvajač Kupa IHF. Kolika je obaveza voditi klub sa ovakvom istorijom?

Branković: Istorija i tradicija su veoma bitne, veliki je ponos, ali i velika obaveza. Svima nama koji radimo u RK „Borac

m:tel“ velika je čast raditi za klub tog renomea i tako se prema obavezama i ponašamo. Iznad svih nas je klub i nikada pojedinačne može biti iznad njega. Ovaj klub je sinonim za naš grad i državu. Gdje god odemo, van granica naše države, imamo veliko uvažavanje kada kažemo odakle dolazimo. Za to možemo zahvaliti ljudima koji su igrali i vodili klub prije nego što smo mi došli. Mi nastavljamo istim putem i tako će biti dok god postoji Rukometni klub „Borac“, klub kojem se priznaje samo pobjeda.

Koji su planovi zacrtani za naredni period i šta očekujete od predstojećih sportskih izazova?

Branković: Planovi za budućnost, zna se - biti prvi. Plan nam je da nastavimo sa „proizvodnjom“ i afirmacijom igrača iz našeg omladinskog pogona, dodatnom edukacijom naših trenera te kao krunu svega ova uprava za cilj ima pravljenje sportske dvorane „Borac“, u kojoj ćemo imati dovoljno termina za sve naše selekcije, kao i ostalih uslova koje moramo imati kako bismo napravili iskorake prema vrhunskim evropskim rezultatima. Za sve ovo nabrojano treba imati strpljenja i podrške, kako od institucija, tako i od sponzora i javnosti. Mi ćemo se potruditi da uvijek na najbolji mogući način pronosimo ime našeg „Borca“ te kroz dobre igre i pobjede promovišemo naše sponzore, naš grad, Republiku Srpsku i Bosnu i Hercegovinu.

TALENTI

POBJEDNICE ĐURĐEVĐANSKOG FESTIVALA 2022

Najveći uspjeh zabilježili trio koji čine Marija Damjanović, Lana Nikodinović i Ana Dojčinović, te Maša Gašić i Ana Joldžić

RAZGOVARALA: BLAŽENKA CUCA

Durđevdanski festival dječije pjesme Banjaluka 2022., u organizaciji RTRS-a, okupio je brojne sjajne autore i izvođače, kako iz naše zemlje, tako i iz inostranstva, a u jakoj konkurenciji prvu nagradu za kompoziciju „Jadranka Stojaković“ osvojila je kompozitorka Anica Zrilić za pjesmu „Kišna rapsodija“, koju su izvele Marija Damjanović, Lana Nikodinović i Ana Dojčinović iz Banjaluke.

Druga nagrada za kompoziciju pripala je kompozitoru Đorđu Jovančiću za „Kabare pravilnog govora“, koji je izvodila Maša Gašić iz Prijedora, dok je treća pripala Mirku Kesiću za kompoziciju „Moja pjesma“, u izvođenju Ane Joldžić iz Banjaluke.

Vaša kompozicija „Kišna rapsodija“ pobijedila je na ovogodišnjem festivalu. Koliko Vam znači to priznanje?

Anica Zrilić: Biti nagrađen od strane kolega znači svakom autoru, pa i meni. Dugo se bavim autorskim radom i ipak je, po mom mišljenju, najvažnije da se pjesma dopada djeci. Važno je da ona uživaju u svim čarima koje donosi Đurđevdanski festival, od samog procesa realizacije pjesme, učenja, snimanja i scenskog nastupa do izvođenja na festivalu. Svaki napredak djeteta u tom procesu je i moj napredak i ono što me čini srećnom.

Koliko Vama znači ovaj veliki uspjeh?

Marija Damjanović: Odmalena pratim Đurđevdanski festival. Uživala sam slušajući i gledajući nastupe i imala želju da i ja nastupam. Ove godine mi se ta želja ostvarila. To je za mene već bio uspjeh. Teta Anica je za mene dobra vila koja je svojom magičnom pjesmom omogućila meni da budem dio festivala. Kad sam upoznala Anu i Lanu, odmah smo se sprijateljile i uživala sam pjevajući s njima. Kad smo saznale da smo pobijedile, jako smo se iznenadile. Taj trenutak je bio kao dio neke prelijepе bajke. Svi smo plakali od sreće.

Lana Nikodinović: Pobjedu zaista nisam očekivala, mnogo

me je iznenadila i jako sam srećna zbog toga. Znači mi mnogo jer sam prvi put javno nastupala. Imala sam tu sreću da ne budem sama. Uz mene su bile dvije super djevojčice Ana i Marija i baš smo bile tim.

Ana Dojčinović: Samo učešće na međunarodnom festivalu među 24 učesnika iz Letonije, Rusije, Bugarske, Mađarske, Slovenije... veliki je uspjeh. Posebno me obradovalo poznanstvo sa novim drugarima sa kojima sam ostala u kontaktu. Podrška drugara, učiteljice i uprave škole takođe je bila prisutna i mnogo mi je značila. Učešće na festivalu mi je donijelo lijepo iskustvo i potvrdilo moje uvjerenje da želim i u budućnosti da se bavim muzikom i pjevanjem.

Koliko je danas interesovanje kompozitora za komponovanje pjesama za djecu?

Đorđe Jovančić: Mišljenja sam da je u našoj zemlji sve manje interesovanja za stvaranje bilo kojeg umjetničkog sadržaja za djecu, pa time i za komponovanje pjesama za djecu. Našoj djeci, koja konzumiraju internet više nego ikada prije, trebalo bi biti dostupno mnogo više kvalitetnih muzičkih sadržaja koji su prilagođeni njima i vremenu u kojem živimo. „Kabare pravilnog govora“ je, rekao bih, dobar primjer toga kako djecu danas treba podsticati kroz internet, muziku i cjelokupnu umjetnost.

Vaša kompozicija „Kabare pravilnog govora“ osvojila je drugu nagradu. Kakvi su Vaši utisci?

Dorđe Jovančić: Drago mi je da sam se nakon nekoliko godina pauze ponovo vratio na Đurđevdanski festival kao autor dvije pjesme. Mene vežu najljepša sjećanja za ovaj festival već 21 godinu. Ne zaboravimo da sam svoj muzički put započeo upravo na Đurđevdanskom festivalu 2001. godine, kada sam imao devet godina. Ovogodišnje izdanje sigurno će pamtiti po tome što su obje moje kompozicije nagrađene. Osim pjesme „Kabare pravilnog govora“, druga moja pjesma „Pravi frend“ proglašena je najboljom dječijom pjesmom za djecu nižeg uzrasta.

Pjesma koju si izvela osvojila je i drugu nagradu za interpretaciju, kao i nagradu publike. Među poklonima je i tablet kompanije m:tel. Jesi li zadovoljna ostvarenim uspjehom?

Maša Gašić: Prezadovoljna sam uspjehom na Đurđevdanskom festivalu i osvojenim nagradama, a najviše što sam osvojila srca publike. To je dokaz da smo Đorđe i ja uradili „mnogo dobru stvar“, kako i naša pjesma kaže. Da, jedan od poklona za osvojene nagrade je i tablet Lenovo M8, koji koristimo sestra i ja. Hvala kompaniji m:tel zato što je prijatelj Đurđevdanskog festivala, a prvenstveno nas djece!

Kompozicija „Moja pjesma“ osvojila je treću nagradu. Kako je izgledala saradnja s Anom i kakvi su utisci?

Mirko Kesić: Tokom zadnjih 15 godina vodim školu gitare za početnike. Ana se pojavila kod mene u studiju i na samom početku se pokazala kao dijete koje usvaja sve što se tiče muzike veoma brzo. Kada sam joj predložio da idemo na Đurđevdanski festival, tražio sam od nje da mi konceptualno napiše o čemu bi htjela da se pjeva u pjesmi za Đurđevdanski festival. Umjesto da dobijem okvirnu sliku, Ana je otpjevala dvije pjesme sa kompletnom melodijom i to na engleskom jeziku. Njena zasluga je suštinska.

Kako bi ti opisala saradnju sa Mirkom i učešće na festivalu?

Ana Joldžić: Na festivalu mi je bilo super! Predivno iskustvo. Upoznala sam mnogo novih drugara sa kojima sam svakodnevno u kontaktu. Mirko i ja uložili smo mnogo truda, zadovoljna sam rezultatom koji smo postigli. Muziku obožavam i ne sumnjam da će da se bavim njom i kada odrastem.

Na koji način možemo uticati na formiranje muzičkog ukusa kod djece?

Mirko Kesić: Jedna stara izreka kaže da se o ukusima ne raspravlja. Kvalitet je već nešto drugo. Zavisno od uzrasta, okoline i pristupa muzici, razvija se i ukus kod mlađih. Njihov doživljaj muzike je najčešće formiran uticajem okoline i mas-medija. Ako hoćemo da utičemo na promjenu muzičkog ukusa i kvaliteta kod djece, pristup mas-medijima i muziku u njihovoj bližoj okolini treba kontrolisati. To je donekle utopističko mišljenje s obzirom na YouTube i masu TV kanala koje slušaju odrasli. Na to dvoje jedino mogu da utiču roditelji.

HILJADU RIJEČI

JANJA BIJELIĆ FOTOGRAFKINJA I UJMJEVNICA CIJANOTIPIJE

Iako joj se ponekad čini da u svojim radovima pretjeruje sa motivima prirode, priznaje da ne može da im odoli

RAZGOVARALA: BLAŽENKA CUCA

Ako dajemo sve od sebe danas, ni sutra ne može biti mnogo loše, bar smo učinili ono što je u našim mogućnostima, riječi su Janje Bijelić, mlade fotografkinje iz Šamca, čiji umjetnički opus obuhvata i radove u tehnici cijanotipija, za koje nije potrebna fotografska kamera.

Asistentkinja na Akademiji umjetnosti Univerziteta u Banjaluci, gdje je 2017. završila osnovne studije kamere i gdje je sada na drugom ciklusu studija, čija je nedavna izložba „Cijanotipija“ u Kulturnom centru Banski dvor u Banjaluci bila vrlo zapažena, priča kako sebi u životu ne postavlja nikakve striktno zacrtane planove, nego ostavlja otvorena vrata za sve što dolazi.

„Vrlo rijetko snimam fotografije sa namjerom da isključivo završe na nekoj izložbi. To stvara pritisak pod kojim kao fotograf ne funkcionišem najbolje. Zbog toga snimam sve što mi privuče pažnju, a onda vremenom fotografije za koje smatram da su vrijedne pokazivanja organizujem u neku tematsku izložbu. Jednostavnije rečeno, to bi značilo da se podsvjesno konstantno pripremam za novu izložbu, iako nemam uvijek u planu kada će ona biti“, navodi Bijelić.

Kako je došlo do toga da toliko zavolite fotografiju da ona postane Vaše zanimanje?

Od kada sam dobila prvu kameru, nisam mogla da odolim nekim prizorima i da ih ne zabilježim. Željela sam da ih sačuvam za sebe, ali i da ih podijelim sa drugima. To je bilo tokom osnovne škole i tada nisam razmišljala o fotografiji kao profesiji, jednostavno sam samo uživala u mogućnostima koje mi je kamera pružala. Cijelo školovanje bila sam odličan učenik, ali me niti jedna oblast koja se redovno izučava nije dovoljno privlačila. Osjećala sam se umorno od jurnjave za ocjenama, a na kraju, osim želje da se upišem na fakultet, ništa konkretnije nisam imala. Onda sam za 18. rođendan dobila prvi DSLR i nekako preko noći odlučila da ću otići na prijemni ispit na Akademiji. Hvala divnim ljudima koji su mi ga poklonili i tako pokrenuli niz događaja koji su me doveli ovdje gdje sam sada.

Kako je izgledao Vaš susret sa tehnikom cijanotipija i čime Vas je privukla?

Za cijanotipiju sam saznala tokom studiranja. Bio je to jedan kratak susret - vidjela sam kako ona nastaje i sve je ostalo na tome još nekoliko narednih godina. Temeljnije upoznavanje s ovom tehnikom i njenim mogućnostima počelo je tokom drugog ciklusa studija, da bih na kraju odlučila da se upravo ovom temom bavim u svom završnom radu. Rezultat toga je i pomenuta izložba „Cijanotipija“. Kod cijanotipije me je od početka privlačila njena boja i jednostavnost kojom nastaje, a zatim i ta neka neraskidiva veza sa biljkama koja datira još od vremena kada je Ana Atkins izrađivala čuvene fotograme algi. Dopada mi se odnos koji ova fotografска tehnika može da ima sa prirodom.

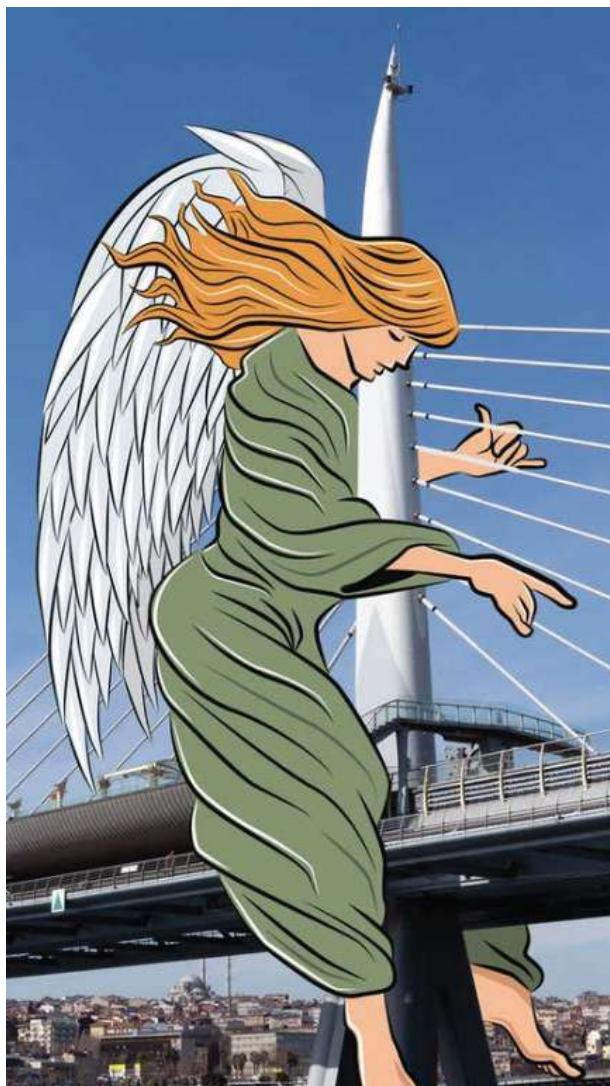
Čini se da Vas inspiriše upravo priroda?

Ponekad mi se čini da pretjerujem sa motivima prirode u svojim radovima, ali jednostavno ne mogu da odolim prizorima koji me oduševe. U umjetnosti je nezgodno lagati, zapravo i nemoguće. Ako želimo da budemo svoji, onda je i svačija fotografija poput rukopisa, jedinstvena je. Ljubav prema prirodi dolazi u paketu sa mnom, a slučajem okolnosti ispoljava se kroz fotografije. Međutim, kada sagledam većinu svojih radova, mislim da najveću inspiraciju dobijam iz scena sa prirodnim svjetлом. Volim igru svjetla i sjene i zahvaljujući tome iznova uviđam koliko su neka svakodnevna mjesta oko nas likovno interesantna.

M:BLOG DONOSI

Više čitajte na
blog.mtel.ba

KAD SE SPOJE IKONIČNE ZNAMENITOSTI I DIGITALNA UMJETNOST: IG PROFIL @ROBINYAYLA

Mašta zaista može svašta. Još ako tu ima znanja, vještine i truda, granice ne postoje. Dokaz za to je Instagram profil @RobinYayla.

Dvadesetosmogodišnji Robin Yayla je umjetnik i vizuelni pripovjedač koji živi u Milandu. On je zaslužan za

transformaciju najpoznatijih svjetskih znamenitosti koje se mogu vidjeti na fotografijama koje objavljuje. Koristeći digitalne ilustracije, u kombinaciji sa fotografijama građevina, stvorio je nevjerojatno lijepo i zabavne radove.

Tako je zgrada Kulturnog centra „Heydar Aliyev“ u Bakuu postala haljina slavne američke glumice i pjevačice Merilin Monroe, „Plameni tornjevi“, smješteni takođe u glavnom gradu Azerbejdžana, na njegovim ilustracijama pretvoreni su u pingvine, dok je rimske Koloseum, vjerovali ili ne, postao dio dječjih kolica.

Zaista je nevjerojatna moć mašte ovog kreativca koji je porijeklom iz Turske. U Milano je došao 2017. godine, gdje je i magistrirao umjetnost i dizajn. Ističe da je njegov cilj da kod ljudi izmami osmijeh.

Obavezno posjetite njegov Instagram profil, ali i web-stranicu Robin Yayla. Možda vas neće svaki rad nasmijati, ali nema sumnje da će vas baš svaki oduševiti.

GOOGLE MAPS IMA SAVRŠENE ALATE KOJI OLAKŠAVAJU PUTOVANJE TOKOM LJETA

Iako možda često koristite Google Maps, vjerovatno ne znate da postoje brojne „skrivene“ mogućnosti koje ova aplikacija nudi i koje mogu biti posebno korisne kada krenete na put da iskoristite svoj godišnji odmor.

Osim jednostavne navigacije, Google Maps procjenjuje kolika gužva može da vas očekuje ukoliko se odlučite da krenete nekim putem, na osnovu višednevног ili višemjesečnog prosjeka stanja u saobraćaju. Tako uz pomoć Area Business-a možete odabrati najbolje vrijeme za posjetu nekom mjestu, uz najmanje gužve i čekanja u redovima.

Live View je opcija koja služi za prikaz toga kuda se krećete uz pomoć proširene stvarnosti i koristi kameru za skeniranje okolnih građevina i putokaze prema odredištu. Da biste je aktivirali, izaberite ikonu sa čovječuljkom i potom pritisnite Live View.

Na androidu možete pritisnuti na plavu tačku za lokaciju i birati opciju Save your parking - time ćete u aplikaciju

dodati oznaku na kojoj ćete vidjeti parkirano vozilo. Možete pronaći parking-lokaciju pa i detalje poput nivoa garaže ili vremena isteka parkinga. Ako koristite iPhone, birajte malu plavu tačku na mapi te u meniju Set as parking location. Dobićete ikonicu P, a možete je kasnije pritisnuti i izbrisati opcijom Clear.

Sljedeći detalj može vam pomoći u slučajevima kad telefon gubi signal usred digitalne navigacije. Google Maps dozvoljava preuzimanje rute prije kretanja, tako što unesete destinaciju, pri dnu ekrana pritisnite na ime mjesta do kojeg putujete, a nakon toga skrolujte nadesno i birajte stavku za preuzimanje te stisnete Download.

Takođe, možete uz rutu upisati i pauze i odmorišta kako biste dobili puno precizniju procjenu dužine putovanja. Kad locirate prvo odredište za pauzu, pritisnite na Directions i birajte meni s tri tačkice u gornjem desnom dijelu ekrana i pritisnите Add stop. Nakon što dodate sve pauze, završite pritiskom na Done.

I na kraju, možete koristiti inkognito navigacije unutar Google Maps-a, koji ne pamti pretražene lokacije i skriva lokaciju korisnika od drugih. Za aktivaciju kliknite na svoj profil u Maps-u u gornjem uglu i birajte aktiviranje načina rada pritiskom na Turn on Incognito Mode.

XIAOMI PREDSTAVIO NOVI ELEKTRIČNI TROTINET ZANIMLJIVIH SPECIFIKACIJA

Ljudi se vrlo brzo identifikuju kao oni koji su oduševljeni pojmom električnih trottinet-a i oni koji ne mogu da ih smisle. Ako ste u ovoj prvoj grupi, sigurno će vas zanimati šta je to Xiaomi, jedan od pionira ovog vida prevoza, novo pripremio za tržište.

Njihov najnoviji električni trotinet nazvan je Electric Scooter 4 Pro i donosi veoma zanimljive specifikacije. Za početak, promijenjen je proizvođač ovih uređaja, pa će za četvrtu izdanje pomenute serije biti angažovana Segway-Ninebot.

Prema najavama, novi električni trotinet imaće izlaznu snagu od 350 W, koja će omogućiti maksimalnu brzinu od 25 kilometara na čas. Kapacitet baterije koja ga pokreće biće 12.400 mAh (474 Wh), tako da je očekivani domet na jednom punjenju maksimalnih 45 kilometara. Sve to znači prilično mnogo vožnje koju možete iskoristiti bez punjenja.

Novina koju donosi Xiaomi Electric Scooter 4 Pro je unaprijeđen sistem „double-action“ disk kočnica, koji bi trebalo da donese poboljšanu kontrolu. Prednji točak ima E-ABS funkcionalnost i KERS sistem za vraćanje kinetičke energije, koji napaja bateriju prilikom kočenja, dodatno produžavajući domet trottineta.

Ono što se ne zna precizno jeste to kada će Xiaomi ovaj model omogućiti za prodaju, ali se zna da bi cijena trebalo da bude 799 evra.

PREDSTAVLJENA APLIKACIJA KOJA MJERI NIVO UV ZRAČENJA

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) predstavila je besplatnu SunSmart Global UV aplikaciju s ciljem smanjenja globalnog problema obolijevanja od raka kože uzrokovog štetnim sunčevim zračenjem.

Aplikacija, koja je razvijena u partnerstvu sa Svjetskom meteorološkom organizacijom (WMO), Programom Ujedinjenih nacija za životnu sredinu (UNEP) i Međunarodnom organizacijom rada (ILO), evidentira informacije o nivoima ultraljubičastog (UV) zračenja i upozorava kada je potrebno da primijenimo zaštitu od sunca.

„Dokazano je da je pretjerana izloženost UV zračenju veliki uzročnik pojave raka kože, tako da je važno da ljudi znaju kad i kako se zaštititi“, kazala je Marija Neira, direktorka WHO-ovog Odjela za životnu sredinu, klimatske promjene i zdravlje.

Iz WHO-a navode da se procjenjuje da je u 2020. godini globalno dijagnosticirano više od 1,5 miliona slučajeva raka kože te da je u istom periodu više od 120.000 ljudi širom svijeta umrlo od posljedica ove bolesti. Podsjećaju da je nivo UV zračenja naročito visok ljeti, da je zaštita kože izuzetno važna te da se u zavisnosti od tipa kože opekotine mogu pojaviti već nakon 15 minuta izlaganja suncu bez zaštite.

WHO nivo UV zračenja mjeri skalom od jedan (nisko) do 11 (ekstremno). Zaštita od sunca preporučuje se od nivoa tri. Iz WHO-a navode da u Evropi UV zračenje tokom ljetnih dana često doseže nivo osam, što nikako nije bezazleno.

NA YT KANALU CRASH COURSE MOŽETE STEĆI NOVE VJEŠTINE IZ ČAK 44 OBLASTI!

Ukoliko imate vremena i želite da steknete nova znanja i vještine, ubrzani kurs na YouTube-u je jedan od najboljih načina da obrazujete sebe, svoje prijatelje ili porodicu.

Na kanalu Crash Course dostupni su vam kursevi iz najrazličitijih sfera - od astronomije do istorije SAD, anatomije i fiziologije. Uz brojne duhovite predavače koji su vam na usluzi, nećete ni primijetiti da postajete sve pametniji, jer ćete do cilja stizati kroz zabavu.

Uz stotine miliona pregleda, Crash Course ima publiku širom svijeta u učionicama i van njih. Iako su ove emisije izuzetno korisno sredstvo za učenike i nastavnike, one postižu veliku gledanost i povremenih polaznika koji samostalno traže onlajn obrazovni sadržaj. To je promijenilo stavove prema obrazovanju stvarajući zajednicu učenika koji traže više od pomoći u polaganju testa.

Tim za Crash Course proizveo je više od 44 kursa iz širokog spektra predmeta, uključujući organsku hemiju, književnost, svjetsku istoriju, biologiju, filozofiju, pozorište, ekologiju i još mnogo toga!

Na Crash Course-u vjeruju da visokokvalitetni obrazovni video-snimci treba da budu dostupni svima besplatno. Ovaj tim napravio je različite kurseve koji prate nastavu na nivou srednje škole i fakulteta, a ujedno transformišu tradicionalni model udžbenika predstavljanjem informacija u brzom formatu te na taj način poboljšavaju iskustvo učenja.

U ROMINGU

Putujemo zemljama rominga

I donosimo preporuke šta posjetiti, ali i koliko mobilnog interneta „ponijeti“

PIŠE: ŽELJKO SVITLICA

HRVATSKA - SURFUJTE (BUKVALNO) NA PELJEŠCU

Iako je surf vodenim sport za koji su prva asocijacija neka udaljena mora, na Jadranu postoji nekoliko surferskih oaza. Poluostrvo Pelješac, između ostalog, poznato je kao jedan od rijetkih surfing centara u ovom dijelu Mediterana.

Centar wind-surfinga, odnosno jedrenja na dasci, je gradić Viganj. Nalazi se na južnoj strani Pelješca i, uz Hvar, ima najviše sunčanih dana u godini u Hrvatskoj. Priroda se pobrinula za idealne uslove: u kanalu Korčula-Pelješac često duva vjetar maestral praveći odličnu mikroklimu za surfere. Duž obale nalazi se nekoliko kampova za wind-surfing, ali i za kite-surfing (pomoću specijalnog „padobrana“).

Do Viganja ćete doći ako krenete zapadno od popularnijeg Orebica. Osim surfovanja, tu možete planinariti, voziti bicikl ili šetati po pravim južnjačkim krajolicima. Hrana i piće su domaće proizvodnje. Kad ste već na Pelješcu, ne zaboravite da su veoma blizu Korčula, Mljet i Dubrovnik...

Dok ste na Pelješcu, ili bilo gdje u Hrvatskoj, surfujte 10 dana uz 2 GB mobilnog interneta u mrežama: T-Mobile, Telemach ili A1!

Trajanje opcije: 10 dana

Putujemo zemljama rominga i predstavljamo neka, možda manje poznata, ali atraktivna mjesto (lokacije) koja ovog ljeta vrijedi posjetiti ako boravite u Hrvatskoj, Sloveniji, Švajcarskoj, Italiji ili Turkoj.

SLOVENIJA - BOHINJ

Kada neko spomene Sloveniju i jezero, svima će odmah pasti na pamet Bled. U sjenci najpopularnije destinacije u najčistijoj zemlji u Evropi često i nepravedno ostaće Bohinj.

Bohinjsko jezero je najveće prirodno jezero u Sloveniji, smješteno u srcu Julijskih Alpa u nekadašnjoj glečerskoj dolini. Okruženo je zelenilom, što uz ostale geografske uslove stvara ugodnu klimu: ljeti je temperatura do 23 stepena, a zimi se jezero ponekad potpuno smrzava.

Na Bohinju ljeti možete veslati, jedriti, pecati ribu, roniti i ploviti brodom. Okolo su predivne staze idealne za biciklizam, šetnju i izlete do obližnjeg slapa Savica ili planinarskog doma.

U Sloveniji surfujte 10 dana uz 2 GB mobilnog interneta u mrežama: Telekom Slovenija, A1 ili Telemach Slovenija!

Trajanje opcije: 10 dana

ŠVAJCARSKA - PUTOVANJE VOZOM

Zemlja sira, čokolade, bankara i časovničara nalazi se na izuzetnoj i po svemu specifičnoj geografskoj lokaciji. Veliki dio Švajcarske zauzima alpski planinski masiv, a u dolinama se nalaze brojna veća ili manja jezera.

Najljepše pejzaže u Švajcarskoj vidjećete ako kupite kartu i ukrcate se u voz Golden Pass. Putovanje počinje u Lucernu ili Montrou (ili obrnuto), a pruga prolazi kroz šest kantona i preko tri planinska prevoja. Usput se kroz panoramska stakla kompozicije voza pružaju nevjerojatni pogledi na planine, pašnjake, sela, doline, jezera, gradove, pa čak i vodopade. Unutrašnjost pojedinih vagona inspirisana je evropskom belle époque, kombinujući starinski, klasični luksuz sa modernim uslugama.

Potrudite se da vam je baterija telefona stalno napunjena zbog fotografisanja, a dok ste u Švajcarskoj, surfujte 10 dana uz 2 GB mobilnog interneta u mrežama Swisscom i Sunrise!

Trajanje opcije: 10 dana

ITALIJA - POLINJANO A MARE

Italija je putoholičarima jedna od omiljenih zemalja na svijetu. Rijetki su oni koji ne žele da vide Rim, Firencu, Veneciju, Napulj. Ili oni koji ne vole italijansku kuhinju, a kafu pogotovo.

Iako vam može djelovati da o Italiji znate mnogo, zemlja „na čizmi“ krije mnoge skrivene dragulje. Jedna od njih je regija Apulija, na samoj „peti“, u kojoj se nalaze gradovi Bari i jedinstveni Polinjano a Mare.

U Polinjanu je jedna od najljepših i najčudnovatijih plaža na svijetu. Put do nje vodi između starih gradskih zidina i stijena i ispod kamenog mosta. Kažu da Polinjano ne živi uopšte od turizma, već od poljoprivrede i ribarstva, a u to se možete uvjeriti u nekom od restorana u šupljinama stijena unutar litica koje podupiru gradske zidine.

Na putu za Polinjano a Mare prvo morate doći u Bari, glavni grad regije. Bari je takođe priča za sebe sa čuvenom srednjovjekovnom tvrđavom i bazilikom Svetog Nikole, bijelim fasadama i tirkiznim morem.

Ovaj dio Apeninskog poluostrva još ne opsjedaju mase turista. U gradovima vibrantnu atmosferu stvara ritam života njegovih stanovnika, a domaćoj kuhinji se posvećuje posebna pažnja.

Tokom boravka u Italiji surfujte 10 dana uz 2 GB mobilnog interneta u mrežama: Vodafone i TIM Italija!

Trajanje opcije: 10 dana

TURSKA - EFES, GRAD GRANDIOZNE ANTIKE

Drevni antički grad na Egejskoj obali u Turskoj, Efes je nastao tako davno da o tome ne postoje podaci, već samo predanje koje kaže da su ga osnovale mitske Amazonke. Istorija carstava i ratova u ovom dijelu svijeta je i istorija Efesa i svako je tu ostavio svoj trag, antički Grci prije svih, a kasnije i Rimljani. Bio je glavna trgovачka luka ovog dijela Mediterana i imao za to vrijeme ogromnih 250.000 stanovnika. Samo je Rim imao više.

Iz starih epoha sačuvani su ostaci hrama boginje Artemeide koji je u vrijeme izgradnje bio jedno od sedam svjetskih čuda. Mermerom popločana stara ulica Arkadija povezuje luku i amfiteatar. Veliki antički amfiteatar u Efesu je ogroman i za današnja mjerila.

Sagrađen je u 4. vijeku p. n. e i mogao je da primi više od 20.000 posjetilaca. Grci su tu igrali drame, Rimljani gledali borbe gladijatora, a apostol Pavle propovijedao Hrišćanstvo. Oko 2.000 godina kasnije ljudi našeg vremena na istom tom mjestu slušali su Stinga, Pavarotija, Madonu...

Efes putnicima sa naših prostora nije baš tako često na mapi, jer uvijek ciljaju more i plaže (kojima ni ovaj grad ne oskudijeva). Zbog toga treba napomenuti da se nalazi 80 kilometara od Izmira, pola sata vožnje od Kušadasija, a oko dva i po od Bodruma.

Dok ste u Turskoj, surfujte 10 dana uz 2 GB mobilnog interneta u Turkcell mreži!!

Trajanje opcije: 10 dana

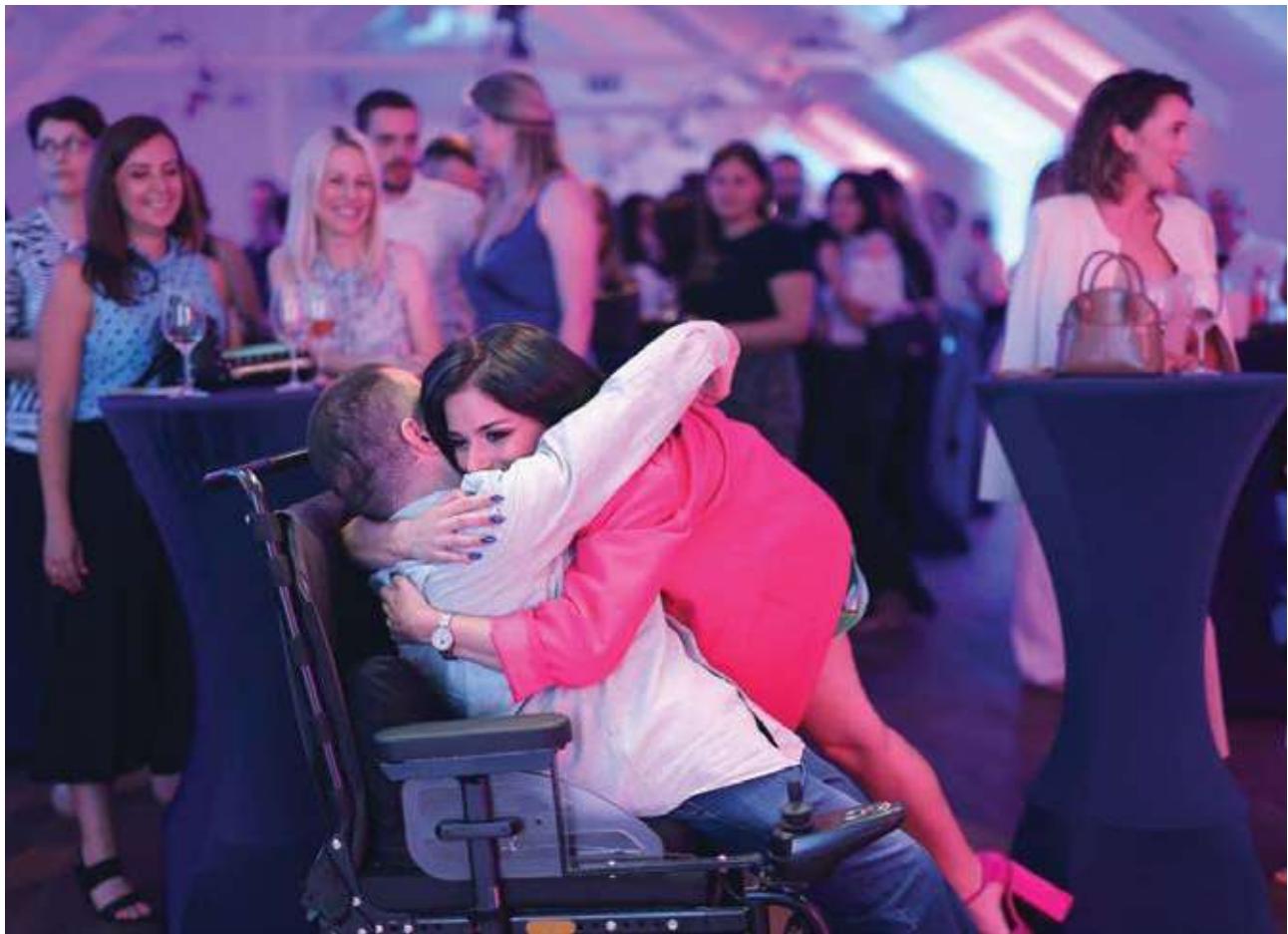
ALEKSANDRA ŠKRBIĆ I NENAD BOSNIĆ

POVEZUJE IH ZAJEDNIČKI RAD NE
SAMO NA POSLOVNOM PLANU, VEĆ I U
UMJETNIČKIM VODAMA

РАЗГОВАРАЛА: JELENA PRALICA

Aleksandra Škrbić i Nenad Bosnić su sredinom juna predstavili svako svoj prvenac, a u jedno i zajednički. Možda zvuči zbunjujuće, ali je zapravo poprilično jednostavno. Ovo dvoje mlađih ljudi je povezao posao, a onda su profesionalnu saradnju izdigli na novi nivo. Ovaj put, onaj s umjetničkim predznakom.

Aleksandra je muzika, Nenad je pisana riječ. Svojim prvim singlom „Soundtrack noći“ i video-spotom, odnosno romanom „Trosvijet“, isprepleli su konce i čini se da na tome na planiraju stati...

Međusobno o 5 talenata...

Aleksandra: Ako talent ne može biti sam po sebi dovoljan, onda upornost kao jedna od onih osobina kojom rješava pola posla. Posvećenost, kreativnost, odgovornost i skromnost... Ima ih još milion, ali bih ovo mogla na prvu da kažem i kao prijatelj i kao saradnik.

Nenad: Magnetni šarm. Džezerski vokal.

Posvećenost scenskom nastupu. Želja za eksperimentisanjem. Dar za pisanje tekstova, iako ga još nije u potpunosti prihvatile.

Andra Kiddo je pseudonim Aleksandre Škrbić, osobe koja je od fakulteta književnosti, preko voditeljskog posla došla do marketinga, a ispostaviće se i do muzike. Cilj u muzičkom svijetu joj je, kaže, da radi ono što najviše voli.

Ko je Andra Kiddo i koji je njen cilj u muzičkom i uopšte svijetu?

Nemam megalomanske ambicije (iako nisam previše skromna), naučila sam da budem povremeno i realna, pa da ne očekujem da će napraviti koncert u Riju pred milion slušalaca. Za početak mi je sasvim dovoljno da radim muziku iza koje mogu da stanem, sa beskrajno talentovanim ljudima od kojih svakodnevno mogu nešto novo da naučim. Uopšte u životu mi je cilj da ostanem dobro organizovana i da mogu da se posvetim i muzici i poslu, a pomalo i privatnom životu.

Prvi singl je tu. Ko su najveći „krivci“ što je rođen, ali i što, evo, gospodari top listama u regionu?

Ovo mi je omiljeno pitanje, jer imam osjećaj da koliko god da pričam o tim „krivcima“, nikad ne kažem dovoljno. Glavni krivac zašto sam uopšte počela sa autorskom muzikom je Nenad Bosnić, osoba koja mi je poslala tekst pjesme i bila najveća podrška kroz cijeli proces stvaranja ovog malog djela. Nakon njega, tu je Nemanja

Ristić X kojem sam poslala kostur pjesme i koji je fenomenalno uradio muziku sa Markom Stojanovićem. U pitanju je talentovana beogradska ekipa koja godinama radi autorsku muziku. Sam nacrt instrumentalala završio je Petar Šućur i kada je taj muzički dio bio gotov na red je došao spot. Tu se pojavila Sonja Savić (ne ta, druga jedna, ali isto tako talentovana), idejni tvorac i režiserka spota koji je snimao Saša Savičić, a montirala Jelena Vujasinović. Možda vam je previše imena u ovom odgovoru, ali je to samo mali dio svih onih koji su „krivci“ za prva mjesta na regionalnim top listama.

Cijeli projekat je produkt „domaćih snaga“. Jesu li rekacije javnosti baš onakve kakve si očekivala, ili bar priješkivala?

Svi smo ušli u priču, čini mi se, bez ikakvih očekivanja. Ono što je posebno važno u cijelom procesu jeste da smo vjerovali jedni drugima – svaka osoba je dala sve od sebe da to izgleda kako sada izgleda. I slušajući priče sa strane, uradili smo baš dobar posao!

Šta poslije prvog singla i spota? Nije valjda to to?

Možda zvuči nevjerojatno, posebno za našu lokalnu zajednicu, ali druga pjesma se uveliko radi. Uskoro krećemo u planove za spot, ali i promociju, tako da, nadam se da do kraja septembra imamo još jednu pjesmu na svim online kanalima.

Barem tri svijeta su stala u „Trosvijet“. A samo jedna inspirativna veče u tekst za muzički singl „Soundtrack noći“. Ispostaviće se da je napisati knjigu ipak bio „malo“ teži posao, jer ovaj roman je ujedno i filmski scenario i grafička novela.

Da li je lakše napisati knjigu od više stotina strana ili tekst za muzički singl?

S obzirom na to da je ovo prvo trajalo tri iscjepkane godine, a ovo drugo se desilo u toku jedne inspirativne večeri, rekao bih da je knjiga „malo“ teži posao.

A koliko je svjetova potrebno obuhvatiti da stanu među korice romana prvenca? I da li je to, zapravo, samo roman?

Moram ostati dosljedan svom predgovoru pa reći - barem tri svijeta! Ali, da, rekao bih da „Trosvijet“ jeste samo roman. Meni lično je, naravno, mnogo više, a u sebi sadrži i elemente drugih formi kao što su filmski scenario ili grafička novela, ali je u očima čitaoca to suštinski samo jedan malo neobičniji roman.

Sugerišu li dosadašnje reakcije na „Trosvijet“ da ćeš ipak postati pisac?

Interesantno je da ovo pitanje mnogo više zanima druge ljude nego mene samog. Reakcije su za sada pozitivne i zaista mi je draga zbog njih, ali treba i više vremena i više čitalaca da bi se izvlačili bilo kakvi zaključci. U ovom trenutku sam potpuno fokusiran na to i ne razmišljam o novim poduhvatima. Nekih ideja ima, neke skice se jesu pravile, ali polako, vidjećemo.

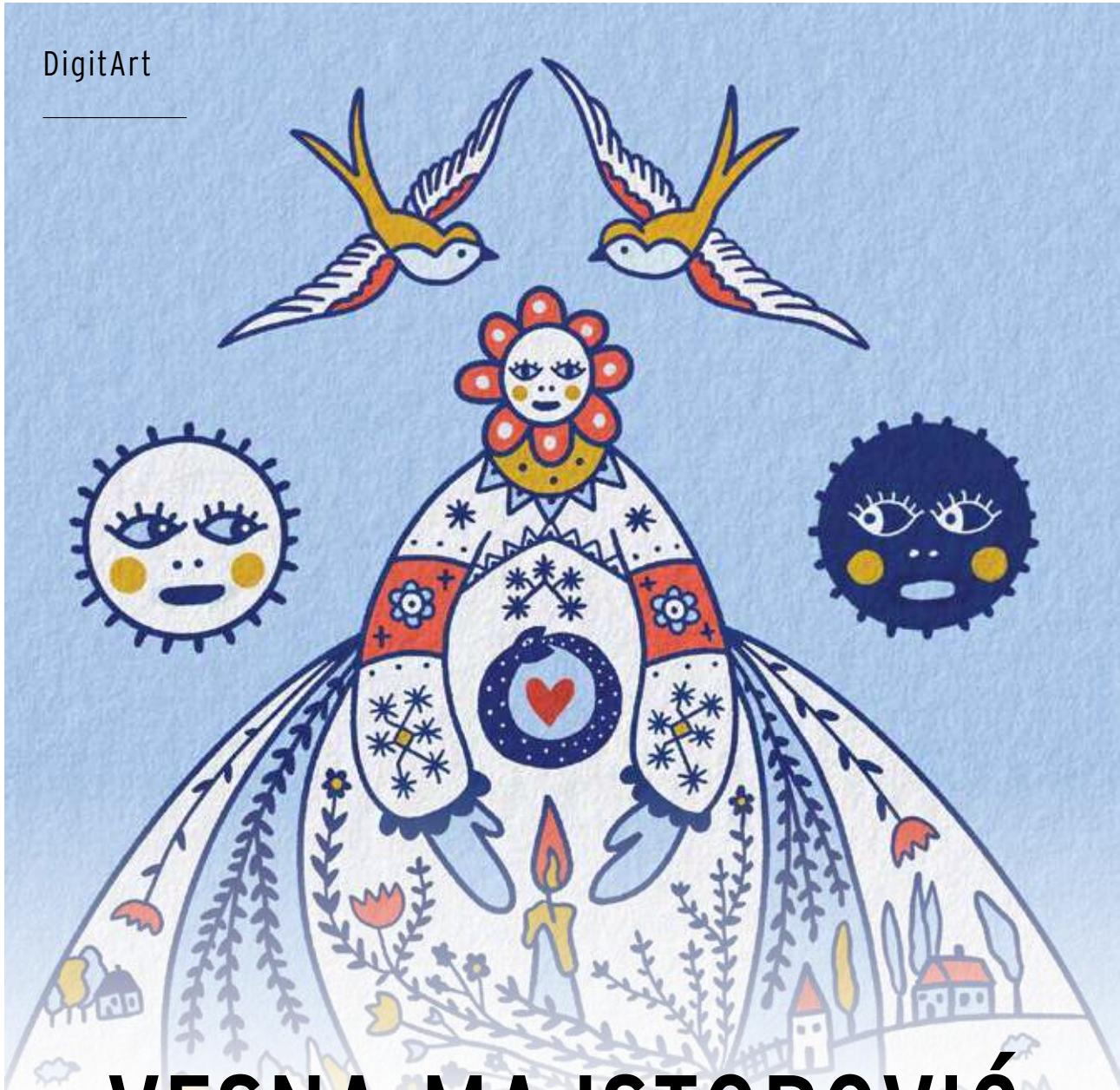
Zašto si odlučio da sarađuješ baš sa Aleksandrom i zašto baš muzika?

Muzika je moja ljubav čitavog života, ali isključivo kroz slušanje. Nikad nisam imao ambiciju da se njom bavim. I Aleksandru sam upratio davno, dok je kao tinejdžerka nastupala s tadašnjim bendom u jednom zadimljenom baru, i zapamtio sam taj glas, bilo mi je nešto posebno lijepo u njemu. Godinama kasnije, putevi su nam se ukrstili u sasvim drugaćijem, poslovnom okruženju i jednom prilikom mi je pričala o tome kako pokušava napraviti autorsku stvar sa jednim banjalučkim muzičarom, ali su malo zapeli oko refrena. Ponudio sam se da pomognem, to je prošlo iznenađujuće dobro i ona je zamolila, ako ikad napišem nešto u stihu, da joj pošaljem. I, eto, jesam.

DigitArt

VESNA MAJSTOROVIĆ

VIZUELNA UMJETNICA

PIŠE: BLAŽENKA CUCA

Oduvijek je voljela crtati i slikati, to joj je bilo draže od bilo koje igre

m:agazin

~~~~~

**Koje poruke su najzastupljenije
u Vašim radovima?**

*Nastojim svaki problem koji me se
na (in)direktn način tiče da izrazim
kroz umjetnost, te su poruke koje
prožimaju moje radove često kritički
nastrojene prema stanju u društvu,
koje čovjeka kao jedinstveno biće
degradira i nalaže da se utopi u
masi ovog konzumerističkog sistema
u kojem živimo.*

~~~~~

Vesna Majstorović Phillyjonk je vizuelna umjetnica koja se bavi različitim medijima: ilustracijom, video-umjetnošću, intervencijama u javnom prostoru i analognom fotografijom. Inspiraciju za rad pronalazi u raznim oblicima ovozemaljskog života, ali i onog unutrašnjeg – fiktivnog, u prirodnim ciklusima i uticajima istih na čovjeka i obratno.

Ovako sebe opisuje svestrana Gradiščanka, učesnica brojnih samostalnih i grupnih izložbi i dobitnica niza nagrada, na čiji je rad najsnažnije uticao boravak u Indoneziji, u okviru kulturno-umjetničke razmjene.

„Kultura Indonezije na mene je ostavila gomilu utisaka koje i danas, nakon dvije godine, i dalje procesuiram. Dobro se sjećam rečenice koju sam čula kad sam tek stigla u Indoneziju, a ona glasi: 'Kad stigneš - plačeš, kad odlaziš - plačeš.' I zaista je tako i bilo. Kulturološki i gastronomski šok! Ta zemlja i društvo su me naučili da se prilagodom različitim situacijama i ljudima i da prosto prihvatom stvari koje u određenom trenutku ne mogu promijeniti. Strpljenje i solidarnost su vrline koje sam tamo zaista naučila praktikovati”, kaže ova umjetnica.

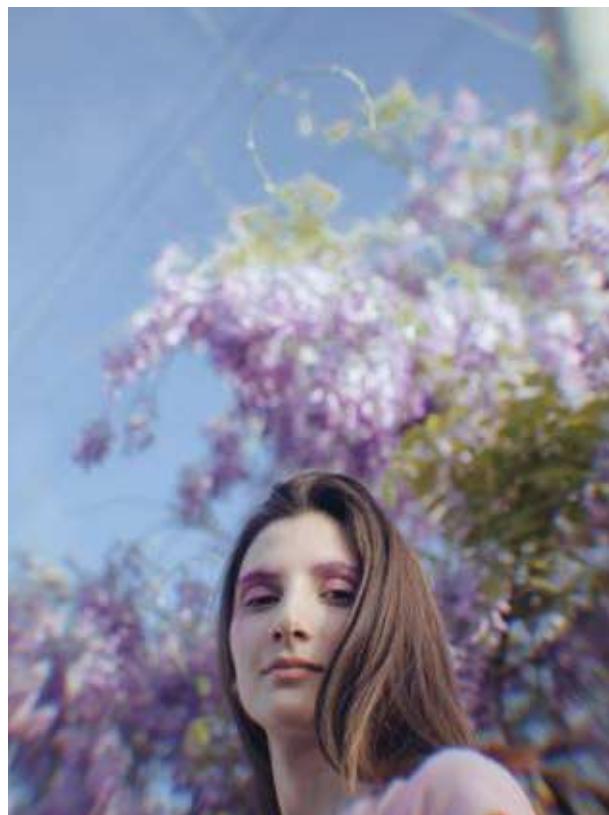
Oduvijek je, kaže, voljela crtati i slikati. To joj je bilo draže od bilo koje igre. Vrata svijeta umjetnosti otvorila joj je majka Spomenka, koja nije slikarka po struci, ali se uspješno bavi slikarstvom i raznim drugim kreativnim tehnikama i uz koju je učila prve poteze.

„U posljednje vrijeme fokus mi i jeste pretežno na ilustraciji, a crtanje doživljavam kao izolaciju te svojevrsno 'sklonište' od svakodnevnog života i stresa koji on donosi. Trudim se da ilustracije u kontinuitetu objavljujem u svom virtuelnom prostoru (Instagram: phillyjonk, Behance: vesna majstorovic), ali isto tako da ih 'pošaljem' i na ulice, u fizički svijet, te ih često apliciram na različitim predmetima i stvarima koje imaju svakodnevnu upotrebu, poput lončića, majica, cekera i naljepnica, kojih imam u džepu svake jakne, a lijepim ih u kojem god mjestu da se nađem“, pojašnjava ona.

Uzor joj je, kaže, svaki stvaralac iz bilo koje branše umjetnosti, koji je dosljedan sebi i svojim principima, koji stvara umjetnost za višu svrhu, koji nije komercijalan i labilan.

„Sa druge strane, divim se i umjetnicima koji kroz svoj rad istražuju teme koje su intimne prirode i nisu direktno vezane za socijalne, ekonomski ili političke neprilike, nego se prosti bave stvarima koje su unutrašnje i iskrene, a nisu nužno aktuelne i u 'trendu'. Animacija je jedna od tehniki koja me veoma interesuje i nadam se da ću u skorijoj budućnosti realizovati radove i u toj formi“, govori Vesna za m:agazin.

ŽIVOT U PRIČAMA

SCREENSHOT FENOMEN:

SNIMAK EKRANA KAO POSEBAN SADRŽAJ

Morao sam da vježbam i učim, kao akorde na gitari...

PIŠE: ŽELJKO SVITLICA

ma onaj popularni mim na kojem je fotografija nekog kamiona pretrpanog teretom i koji samo čeka da se prevrne, a u opisu piše: moj telefon i snimci ekrana koje nikada neću koristiti.

Postoji još mnogo sličnih digitalnih anegdota koje se bave jednim od nerasvijetljenih fenomena vremena u kojem dominiraju internet i pametni telefon, a to je neprestano umnožavanje snimaka ekrana, odnosno korištenje alata poznatog kao screenshot.

U trenutku pisanja ovog teksta napravio sam prosto istraživanje koje je pokazalo da se u medijskom skladištu telefona trenutno nalaze 694 fotografije, 152 fajla skinuta sa Twitter-a, 37 sa Facebook-a, 930 sa Viber-a i čak 1.173 screenshot-a.

U toj kolekciji ima svega i liči na pravi buvljak fragmenata iz bespuća interneta. Tu su fotografije, opisi, Instagram poruke sa mudrim mislima i motivacijom, storiji, Twitter prepiske i tвитови, dio novinskih članka, mimovi, isječki video-snimaka – ukratko sve i svašta.

Zašto toliko pravimo snimke ekrana? Po mom mišljenju, zaslužni su pametni uređaji, jer su nam to omogućili. Smartfoni imaju kreativne načine da snimite sadržaj koji gledate. Nekada se to radio poznatim postupkom, istovremenim pritiskom na dva tastera sa dvije strane uređaja.

I danas je to glavna opcija, ali telefoni nude dodatne, različite i kreativne načine za screenshot: povlačenje sa tri prsta po displeju prema dolje, dva prsta za snimak, jedan za nešto treće. Morao sam da vježbam i učim, kao akorde na gitari.

Posebno privlačna sitnica kod pravljenja snimka ekrana je onaj poznati „škljoc-zvuk“ kao na pravom foto-aparatu. Imate osjećaj da je nešto isjećeno, zaledeno i stvarno napravljeno, a ne da je to u stvari isječak isječka i multipliciranje sadržaja.

Screenshot je svojevremeno obesmislio inovaciju privremenog prikazivanja slika, koju je prvi uveo Snapchat. To je postalо besmisleno kada ste mogli da napravite snimak ekrana. Snapchat je zatim uveo notifikaciju koja je obavještavala korisnike kada neko snimi to što su objavili. Slične probleme kasnije je rješavao i Instagram, obavještavajući korisnike ako je neko „skrinšotovao“ njihov story.

Kompjuterska istorija piše da je opcija snimanja ekrana – na računarima nazvana print screen – postala standardna početkom devedesetih godina prošlog vijeka i tada su korisnici prvi put mogli da snime ekran bez potrebe za posebnom kamerom.

Primitivni screenshot, odnosno prva fotografija kompjuterskog ekrana napravljena je 1959. godine. Ecran na kojem je bila grafika u vlasništvu američke vojske fotografisan je polaroidnom kamerom, što je rezultiralo rudimentarnim prvim primjerom „kompjuterske umjetnosti“.

Prvi mobilni telefon koji je integrисао snimak ekrana kao funkciju bio je iPhone 2007. godine, a na android telefonima ovo je omogućено četiri godine kasnije.

Danas je snimanje ekrana – foto i video – standardan alat na svim uređajima. Postoje posebni softveri koji se bave snimanjem ekrana i onoga što se na njemu dogodilo ili se događa, sa alatkama za editovanje i dodatno uređivanje. Posebno često koristi se u onlajn edukaciji koja bi bila nezamisliva bez ove mogućnosti.

Naravno, pojavljuje se pravni problem, jer je danas svaki autorski sadržaj podložan ovakvom umnožavanju, kao i prepiska u komunikaciji. Kako god, snimanje bi trebalo i smjelo da se radi bez dozvole pošiljaoca. Ako napravite snimak ekrana privatne poruke, posebno u poslovnoj komunikaciji, i distribuirate ga dalje, onda će to skoro sigurno predstavljati povredu privatnosti, a možda povlači i druge pravne posljedice.

KOMUNIKOLOGIJA

WEEKEND.15

22.-25.9.2022. | ROVINJ

**STIŽE JUBILARNI
15. WEEKEND
MEDIA FESTIVAL**

PRIPREMILI: MILOVAN TATIĆ, MILICA KONDIĆ

m:agazin

ŠPIJUNI, IT INOVACIJE I KONSTRAKTA U FOKUSU NAJBOLJEG WEEKEND-A U GODINI

Najveća i najpoznatija regionalna konferencija Weekend Media Festival već tradicionalno donosi idealnu kombinaciju razonode, poučnih predavanja i druženja sa kolegama i stručnjacima iz različitih područja kao što su mediji, oglašavanje, PR, brendiranje, IT i vještacka inteligencija.

Rovinj će tako i ove godine, od 22. do 25. septembra, na prostorima stare Tvornice duvana, odmah do rive Jadranskog mora, ugostiti brojne entuzijaste iz svijeta komunikacija, ali i kreativnog biznisa, a sve sa ciljem inspirativnog kreiranja Weekend priča te podsticanja razvoja profesionalnih vještina.

Pod sloganom #SAMODOĐI, u omiljenom istarskom gradu, ovogodišnji Weekend obilježiće 15 godina uzbudljivog okupljanja, koje se, bez obzira na različite izazove, smatra jednim od najposjećenijih i najupečatljivijih događaja u regionu.

„Aktuelni trendovi, inspirativni govornici i opuštena atmosfera koja podstiče intenzivno druženje obilježiće i 15. Weekend u Rovinju. Ove godine imamo zaista raznolike teme koje prate promjene u društvu, tako ćemo govoriti o WEB 3.0, metaverzumu, jednorozima budućnosti, TikTok-u, disruptiji inovacija, ali i kulturi otkazivanja. Željno iščekujemo odličan zajednički provod i stvaranje novih Weekend uspomena, jer i zabave sigurno neće nedostajati“, tvrdi Tomo Ricov, direktor Weekend Media Festivala.

Šta možemo naučiti o Mossad-u te koje su mračne tajne špijunaže, otkriće izraelski novinar i publicista Josi Melman,

jedan od najvećih stručnjaka u području međunarodne bezbjednosti, koji je napisao niz bestselera o izraelskoj tajnoj službi, kao i o izraelskoj službi unutrašnje bezbjednosti Shin Bet. Neka od najpoznatijih Melmanovih književnih djela su: „Every Spy a Prince: The Complete History of Israel's Intelligence Community“, „Spies Against Armageddon“ i „The Master Terrorist: The True Story of Abu-Nidal“.

Pred publiku će stati i IT revolucionar Nikola Dešković, osnivač prve internet kompanije koja se bavila promocijom i oglasima vezanim za polovne automobile, dok će Vuk Vuković, jedan od vodećih domaćih makroekonomista, objasniti kako se pozitivno nositi sa inflacijom i pratećim ekonomskim fenomenima.

„Weekend je postao međunarodno prepoznatljiv događaj, koji predstavlja društvene trendove, analizira našu medijsku i komunikacionu stvarnost te razotkriva tabue, a još nije izgubio na svojoj intimnosti ugodnog druženja i networking-a profesionalaca iz Hrvatske i regije u jednoj od najljepših jadranskih destinacija – popularnom Rovinju. I ove godine nas očekuju izvrsni govornici, škakljive teme, noviteti u našim industrijama, plodonosne rasprave i puno dobre zabave. To je zapravo tajni recept tradicionalnog uspjeha Weekend-a, koji je nakon pandemije u novom, atraktivnijem rahu“, napominje prof. dr sc. Božo Skoko iz Millenium promocije, agencije partnera organizacije Festivala.

Usprkos globalnoj pandemiji, organizatori očekuju velik broj posjetilaca i neometanu zabavu. Idealna doza smijeha, muzika i druženja malo koga će ostaviti ravnodušnim. Uživanje u nastupima različitih izvođača, među kojima je i regionalna muzička zvijezda Konstrakta, sigurno će dodatno usrećiti sve goste.

Cjelokupnu manifestaciju upotpuniće Golden Drum festival, koji će prvi put biti održan u sklopu Weekend-a. Ovaj međunarodni festival svake godine nagrađuje najbolje ideje, najuspješnije kreativne timove te vješte pojedince koji su efikasno oživjeli inovativne ideje i tako ostavili svoj trag u reklamnoj industriji, a ovogodišnja glavna tema takmičenja je Rebuilding Connection.

Sve informacije i najnovije vijesti o Weekend-u možete pronaći i na zvaničnom sajtu WMF-a www.weekend.hr.

KOMUNIKOLOGIJA

KAKO SE USPJEŠNO PREDSTAVITI NA PANELU?

KAO I U SVEMU, I NA PANELU JE VAŽNO DEFINISATI CILJEVE KOJI BI STVARI TREBALO DA POMJERE NABOLJE

PIŠE: DANIJELA MARINKOVIĆ ORLIĆ

Panel je zanimljiv format diskusije koja se odvija između sagovornika na određenu temu u prisustvu publike. Teme za organizaciju panel-diskusija mogu biti veoma različite: od rješavanja važnih pitanja za određenu problematiku do reakcija na određene teme, trendove ili pojave.

Organizacionu strukturu panela čine organizatori, moderator, panelisti i publike. Svako od njih ima veoma važnu ulogu u realizaciji uspješne panel-diskusije. Primarni cilj panela je okupljanje eksperata iz određene oblasti na zadatu temu, a cilj okupljanja treba da bude poznat i jasan i svim drugim učesnicima.

Kao i u svemu, i na panelu je važno definisati ciljeve koji bi stvari trebalo da pomjere nabolje. Stoga je uvijek prvo na organizatorima veliki izazov da jasno definišu problem i temu kako bi pronašli adekvatne eksperte, tj. paneliste koji će u vezi sa mogućim rješenjem tog problema da izađu pred publiku i javnost.

Panelisti će iz različitih aspekata, znanja i iskustava sagledati temu, ukazati na poznate i nepoznate činjenice, analizirati situaciju i problem iz različitih uglova i doći do prijedloga rješenja.

Vi kao panelista bi prije odluke o učestvovanju na panelu trebalo da procijenite relevantnost ponuđene teme za vas, kao i reputaciju organizatora naspram vaših profesionalnih ciljeva i vašeg imidža. Ako prihvativate da govorite na nekom panelu, pročitajte savjete koji vam mogu pomoći da postanete uspješan panelista:

1. Pitajte organizatore šta se od vas očekuje da bi vaš nastup bio u skladu sa temom,
2. Provjerite koliko vremena imate na raspolaganju,
3. Saznajte da li su ton i forma obraćanja konvencionalni ili ne,
4. Utvrdite da li će panel biti medijski praćen i strimovan u realnom vremenu,
5. Kakva je očekivana struktura učesnika i publike,
6. Sačinite tri do pet kratkih i jasnih poruka kako biste bili sigurni da ćete saopštiti željeno i da će publika zapamtiti vaše poruke i ideje,
7. Provježbajte svoje obraćanje držeći se vremenskog okvira koji vam je na raspolaganju,
8. Informišite se o drugim panelistima, saznajte ko su i šta su do sada radili i govorili, koja su im interesovanja;
9. Zapamtite imena panelista i u nastupu ih uvijek oslovjavajte sa uvažavanjem i poštovanjem,
10. Dobro se informišite o povodu organizovanja panela, kao i o nekim njegovim specifičnim aspektima koji se mogu reflektovati na vas i možda vas uključiti na način na koji vi to ne želite,
11. Ne upadajte u riječ moderatoru ili učesniku koji postavlja pitanje. Budite strpljivi, doći će red i na vas. Moderator bi trebalo svoje paneliste ravnomjerno da uključi u razgovor i da osigura da publika dobije odgovore na svoja pitanja,
12. Na vrijeme dodite na panel, držite se teme i rasporeda, ostanite do kraja, odgovarajte konkretno, pričajte o onome što zname.

Odmah nakon panela, ukoliko vam to vrijeme dozvoljava, pozdravite se sa učesnicima, razmijenite podsjetnice, upitajte za mišljenje i povratnu informaciju kako su doživjeli diskusiju i da li zaključci rezonuju s njima i njihovim poimanjem teme.

Dan-dva nakon panela vjerovatno ćete se još čuti sa organizatorima i drugim panelistima kako biste sabrali utiske, razmijenili mišljenja i utvrdili da li je organizacija događaja ispunila zadati cilj. Bilo bi dobro da pogledate snimak panela kako biste detaljno analizirali svoj nastup i na sljedećem panelu bili još bolji.

MINI-SAVJETNIK

SURFUJTE BEZ RAZLIKE I KADA STE U ROMINGU

SAVJETI ZA MOBILNI INTERNET U REGIONU ZAPADNOG BALKANA

Kada je vaš izbor za odmor ili putovanje negdje u regionu Zapadnog Balkana, onda je sve jasno – mobilni internet ćete trošiti kao da ste kod kuće.

PIŠE: DARKO BAJIĆ

Podsjetimo, primjenom sporazuma o ukidanju rominga, na području **Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore, Sjeverne Makedonije i Albanije** vaša komunikacija biće obuhvaćena vašim korisničkim paketom po tarifi koja vam se naplaćuje u matičnoj mreži.

Dajemo vam nekoliko savjeta za korištenje mobilnog interneta u navedenim zemljama:

- Provjerite koliko bonusa za mobilni internet imate u svom tarifnom modelu.
- U podešavanjima na vašem telefonu, u mobilnim podacima provjerite i korigujte APN. Za postpaid korisnike APN je mtelsmart, a za prepaid korisnike je mtelfrend.
- Provjerite da li ste na svom uređaju uključili opciju prenosa podataka u romingu.
- Pozivom m:tel kontakt centra provjerite da li ste nekad zatražili da vam se isključi usluga mobilnog interneta, odnosno prenosa podataka u romingu.
- Podesite automatsko biranje mreže ili ulaskom u jednu od zemalja manuelno odaberite mrežu dostupnih operatera. Spisak mrežnih oznaka operatera po zemljama pogledajte na mtel.ba.

Ne zaboravite, ako budete imali potrebu za dodatnim mobilnim internetom, možete aktivirati jednu od dostupnih **roming Net** tarifnih opcija.

Na adresi **mtel.ba** pročitajte odgovore na najčešća pitanja o romingu u regionu Zapadnog Balkana.

PREPORUKE

PIŠE: TANJA JURIĆ

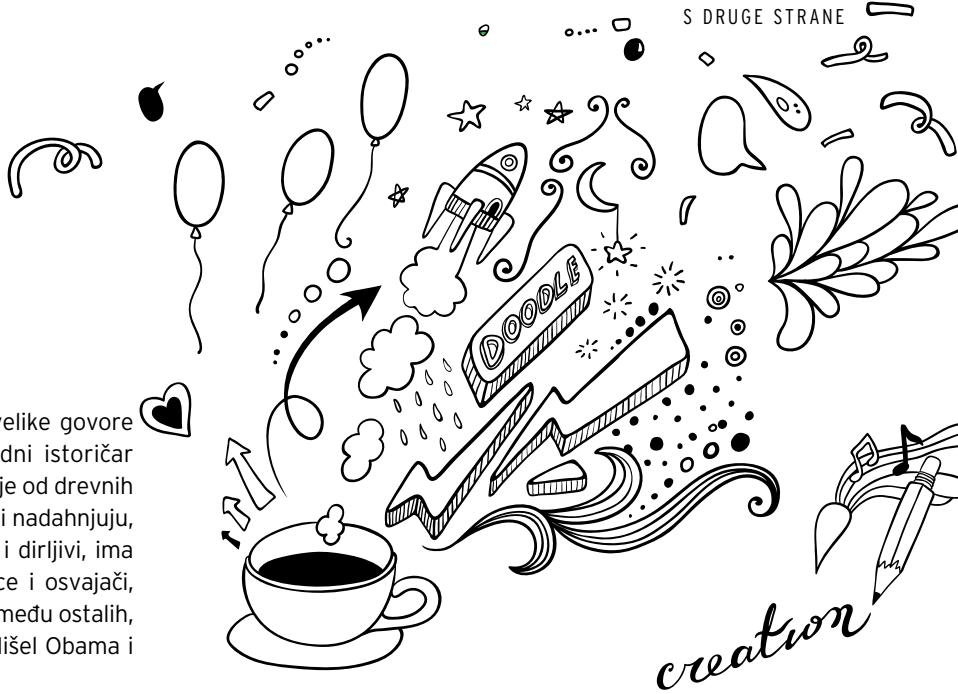
KNJIGA

Govori koji su promenili svet

Knjiga „Govori koji su promenili svet“ slavi velike govore iz svjetske istorije i kulturnog života. Ugledni istoričar Sajmon Sibag Montefjore vodi nas na putovanje od drevnih vremena do 21. vijeka. Neki govori su herojski i nadahnjuju, a neki su zloslutni, i dok su mnogi prefinjeni i dirljivi, ima i surovih, jezivih. Među govornicima su carice i osvajači, romanopisci, sportisti, sanjari i ubice. Tu su, između ostalih, Čerčil i Elizabeta Prva, Staljin i Džingis-kan, Mišel Obama i Kleopatra, Nehru i Muhamed Ali.

Knjiga prikazuje sve vidove ljudske drame, od pokolja na ratištima do sudnica i punih trgova, od razgovora za trpezom do beseda održanih pred milionima slušalaca, od očajničkih posljednjih odbrana do pobjedičkih govora, od plemenitih poziva na oslobođenje do razmetanja osvajača, od suludih samozavaravanja i čudnovatih isповijesti do prkosnog otpora i tužnih rastanaka.

Pristupačnim stilom pripovijedanja, pisac nam ukazuje na to zašto je ovih 70 govora neophodno pročitati i kako oni osvjetjavaju našu prošlost, obogaćuju našu sadašnjost, inspirišu - i upozoravaju na budućnost.

FILM

Kockar

Na prošlogodišnjoj venecijanskoj „Mostri“ prikazan je jedan od najočekivanijih filmova godine - pokeraška drama „Kockar“ (The Card Counter) reditelja Pola Šrejdера, koji se svrstava u niz čuvenih reditelja poput Martina Skorsezea, Frensisa Forda Kopole, Stivena Spilberga i Džordža Lukasa, a najpoznatiji je po filmu „Taksista“, koji je proslavio Roberta de Nira.

Glavna uloga u filmu pripala je Oskaru Ajzaku, u posljednje vrijeme veoma uspješnom glumcu, dok je u sporednoj ulozi čuveni Viljem Defo.

Ajzakov lik - sebe naziva „Bil“, dok njegovo pravo ime ostaje tajna, kao i sve ostalo u vezi sa njim. Stalno je u pokretu, a kocka se ulažeći niske svote. Ali uprkos njegovoj enigmatičnosti, dvije osobe ga primjećuju, La Linda i Sirk. La Linda vidi njegov potencijal i pokušava da ga regrutuje u svoje kockarske krugove, dok se Sirk, mladić bez korijena sa napola formiranim planom, nada da će ga ubijediti da se osveti zajedničkom neprijatelju.

Prethodna godina je, može se reći, bila zlatna za Oskara Ajzaka, koji je glumio u rimejku filma „Dina“, u, takođe, ponovljenoj verziji serije Ingmara Bergamana „Priče iz bračnog života“ uz Džesiku Čestejn. Nasuprot njemu našao se proslavljeni velikan Holivuda - Viljem Defo, koji nije imao ništa manje uspješnu prethodnu godinu („Aleja noćnih mora“ reditelja Giljera del Tora). U ostalim ulogama su Tifani Hadiš i Taj Šeridan.

MUZIKA

Ana Đurić Konstrakta

Ana Đurić Konstrakta najtraženije je muzičko ime Balkana i, iako djeluje da se njen uspjeh desio preko noći, ona je na muzičkoj sceni već 20 godina.

Pjesma „In corpore sano“, kojom je predstavljala Srbiju na Evroviziji i osvojila peto mjesto, ne prestaje da oduševljava i publiku i medije na našim prostorima.

„In corpore sano“ je dio projekta „Triptih“, u kojem su još pjesme „Nobl“ i „Mekano“, a autorka svih tekstova je Konstrakta. Triptih, osim društveno angažovanih poruka, donosi i vizuelni koncept koji je takođe osmisnila Ana Đurić, uz Maju Uzelac i Anu Rodić.

Ana Đurić svoje muzičke korijene vuče još od benda „Mistake Mistake“, sa kojim je nastupala do 2007. godine. Te godine članovi benda - Zoe Kida, MC Milovan i Konstrakta formiraju bend „Zemlja gruva“, Gruvlend izdavaštvo i Gruvlend producijski studio, koji postaje okosnica svih daljih projekata ovog kolektiva.

Samostalnu karijeru Konstrakta je započela 2019. godine pjesmama „Žvake“ i „Neam šamana“, koje prate žanrovske inovacije, kao i originalni i zanimljivi video-spotovi.

Konstrakta će ovog ljeta predstaviti svoje pjesme na nekoliko već najavljenih događaja.

BLOG

<https://napravisam.rs/index.php>

Ovaj portal pokrenula je grupa entuzijasta, vođena idejom da napravi jedinstveni repozitorijum projekata, uputstava i savjeta, i tako podjeli pozitivne ideje sa ljubiteljima kućnih majstorija svih uzrasta i pomogne im da na jednom mjestu pronađu inspiraciju za svoje „uradi sam“ projekte.

Uraditi nešto sam, u svojoj kući ili bašti, znači ugraditi ljubav u sopstveni život, a to je nemjerljivo. A tamo gdje ugrađujemo ljubav, ugrađujemo zdravlje: bolje se osjećamo i bolje se branimo od negativnih nasrtaja, i fizički i psihički.

Jednostavno, lijepo se osjećamo kad sjednemo na stolicu koju smo sami napravili ili za sto koji smo sami popravili, kad uredimo travnjak i zasadimo cvijeće.

MOBILNA

POSEBNO ZA TEBE!

Biraj po svom i šta te briga! Iskoristi idealnu ponudu minuta i mobilnog interneta kreiranu baš za tebe.

POZVI

*100*4#

ILI POSJETI

m:GO app

m:tel

imate prijatelje!

m:go

www.mtel.ba

korisnički servis 066 10 10 10 Dopuna ili 0800 50 000 i-replata

HONOR 50

8/256GB

Wonder in one take

m:tel

imate prijatelje!

www.mtel.ba

korisnički servis 0800 50 000

mtelbih

mtelimateprijatelje

Xiaomi Redmi Note 11 4+128GB

Iznad svakog izazova

